

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**ARGAİOS BETİMLİ CAESAREA (KAYSERİ)
SİKKELERİNİN İKONOGRAFİK AÇIDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

BEGÜMAY AKBAŞ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

TEMMUZ 2019

**ARGAİOS BETİMLİ CAESAREA (KAYSERİ) SİKKELERİNİN
İKONOĞRAFİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Begümay AKBAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

TEMMUZ 2019

Begümay Akbaş tarafından hazırlanan "Argaios Betimli Caesarea (Kayseri) Sikkelerinin İkonografik Açıdan Değerlendirilmesi" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Arkeoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Ayşe Fatma EROL
Arkeoloji Anabilim Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan : Prof. Dr. Ayşe Emel ERTEN
Arkeoloji Anabilim Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye : Prof. Dr. Erhan ÖZTEPE
Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 01/07/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZALF
Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Begümay Akbaş

2019

**ARGAİOS BETİMLİ CAESAREA (KAYSERİ) SİKKELERİNİN İKONOĞRAFİK
AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**
(Yüksek Lisans Tezi)

Begümay AKBAŞ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Temmuz 2019

ÖZET

Eski Çağda Kappadokia Bölgesi'nde, Argaios (Erciyes) dağının eteğindeki vadide konumlanan Caesarea antik kenti, günümüzde Kayseri sınırları içinde yer almaktadır. Argaios, günümüz Erciyes Dağı'nın antik dönemdeki adlandırmasıdır. Hititler Döneminden itibaren bölge için önemli bir kült merkezi olmuştur. Caesarea kenti sikkelerinde Argaios betimleri, Kappadokia Krallığı Dönemi ile birlikte kullanılmaya başlanmıştır. Roma Döneminde ise Argaios, Caesarea sikkelerinde en çok kullanılan tasvir olmuştur. Tez konusu kapsamında incelenen sikkeleri; Kappadokia kralı I. Ariobarzanes'den, Roma imparatoru Trebonianus Gallus Dönemine kadar giden Argaios betimli Caesarea sikkeleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda Kayseri Arkeoloji Müzesi'nden 126 adet sikkenin; ölçü, ağırlık, yön bilgileri alınmış ve fotoğrafları çekilerek kataloglanmıştır. Müze kataloğunda bütün sikke tiplerinin bulunmaması nedeniyle, çeşitli katalog ve yayınlardan eksik sikke tipleri alınarak katalog tamamlanmıştır. Söz konusu sikkeler üzerinde gösterilen Argaios betimleri ve Argaios ile birlikte betimlenen tanrı-tanrıçalar, atribüleri, mimari elemanlar ve semboller incelenmiştir. Bu betimlerin ikonografik olarak ele alınarak tanımlanması, değerlendirilmesi ve yeni yorumlar katılması amaçlanmaktadır. Çalışmamızdaki sikkeler kronolojik olarak ele alınarak, dönemin tarihsel olayları ile etkileşimleri incelenmiştir. Aynı şekilde gümüş ve bronz sikke tipleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar araştırılmıştır. Bu inceleme ile Caesarea darphanesinde hangi tiplerin gümüş sikkelerde, hangi tiplerin bronz sikkelerde kullandığı belirlenmiştir.

Bilim Kodu	: 118008
Anahtar Kelimeler	: Argaios, Caesarea, Kappadokia, Sikke, Erciyes
Sayfa Adedi	: 161
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Ayşe Fatma EROL

**ICONOGRAPHICAL EVALUATION OF ARGAIOS- DESCRIBED CAESAREA
(KAYSERİ) COINS**
(M.Sc. Thesis)

Begümay AKBAŞ

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
July 2019

ABSTRACT

Argaios is the ancient name of Mount Erciyes in the modern city of Kayseri. It is located in Caesarea in the Cappadocia region. Argaios has been an important cult center for the region since the Hittites. The depictions of Argaios on the coins of Caesarea began to be used together with the period of the Kingdom of Cappadocia. Argaios was the most used figure on Caesarea coins during Roman period. The coins within the scope of the thesis are the Argaios depictions on Caesarea coins from the Cappadocian King I Ariobarzanes to the period of the Roman Emperor Trebonianus Gallus. In this context, size, weight, direction of one hundred and twenty-six coins from the Kayseri Archeology Museum were gotten, and their photographs were taken and cataloged. Due to the lack of all coin types in the museum catalog, the catalog was completed by taking the missing coin types from various catalogues and publications. The Argaios descriptions on these coins and the god-goddesses, attributes, architectural elements and symbols described together with Argaios were examined. It is aimed to identify, evaluate and participate in new interpretations by considering these descriptions iconographically. The coins in our study were examined chronologically and their interactions with historical events were analyzed. Similarly, the similarities and differences between silver and bronze coin types were investigated.

Science Code	: 118008
Key Words	: Argaios, Caesarea, Cappadocia, Coin, Erciyes
Page Number	: 161
Supervisor	: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Fatma EROL

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren, danışmanım Doç. Dr. Ayşe Fatma EROL'a ve çalışmamın temelini oluşturan sikkeleri kataloglama izni veren Kayseri İl Kültür ve Turizm Müdürü İsmet TAYMUŞ'a ve Kayseri Arkeoloji Müze Müdürlüğü'ne, sikkelerin bilgilerini almamda yardımcı olan Dilek BAMYACI'ya, sikkelerin kataloglanmasında bilgilerinden yararlandığım Ülkü DEVECİOĞLI'na ve teze katkılarından dolayı Prof. Dr. Ayşe Emel ERTEN'e teşekkürlerimi sunarım. Tez yazım sürecinde desteklerini ve yardımlarını hiçbir zaman eksik etmeyen aileme ve değerli mestektaşım Ersin BAKIŞ'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ	x
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
HARİTALARIN LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

CAESAREA ANTİK KENTİ TARİHİ VE SİKKELERİ

1.1. Caesarea Antik Kenti Tarihi Coğrafyası ve Siyasi Tarihi	5
1.2. Caesarea Antik Kenti Sikkeleri	11
1.2.1. Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı Sikkeleri	11
1.2.2. Roma İmparatorluk Dönemi Caesarea Sikkeleri.....	12
1.2.2.1. Caesarea gümüş sikkeleri	14
1.2.2.2. Caesarea bronz sikkeleri	15

2.BÖLÜM

ANTİK DÖNEMDE DAĞ

2.1. Antik Dönemde Dağ Kültü ve Kutsallığı	17
2.2. Antik Dönem Dağ Tasvirleri	20

3.BÖLÜM

ARGAİOS DAĞI VE SİKKELERDEKİ BETİMLERİ

3.1. Argaios Dağı.....	25
3.2. Argaios Dağı'nın Sikkelerdeki Betimleri	27
3.2.1. Argaios'un Gerçek Görüntüsüne Uygun Betimler.....	27
3.2.2. Küreye Benzer Betimler	29
3.2.3. Piramit Betimleri	30
3.3.Argaios Dağı'nın Bulunduğu Sikke Tipleri.....	31
3.3.1. Argaios Dağı ile Birlikte Betimlenen Semboller	31
3.3.1.1.Çelenk.....	31
3.3.1.2. Yıldız ve hilal	32
3.3.2. Sikke Betimlerinde Argaios'la Birlikte gösterilen Tanrı ve Atribüleri	34
3.3.2.1. Helios.....	34
3.3.2.2. Apollon	36
3.3.2.3. Zeus'u temsil eden kartal figürü.....	38
3.3.2.4. Serapis	41
3.3.2.5. Tykhe	42
3.3.2.6. Zirvede bulunan tanrı grubu	43
3.3.2.7. Herakles	44
3.3.3. Argaios'la Birlikte Gösterilen Mimari Elemanlar.....	45
3.3.3.1. Sunak üzerinde ve içinde Argaios betimi	45
3.3.3.2. Tapınak içinde Argaios betimi	46
3.3.3.3. Argaios'un önünde tapınak betimi	46
3.3.3.4. Tapınağın üstünde Argaios betimi.....	47
3.3.3.5. İki sütun arasında gösterilen Argaios betimi	47
3.3.3.6. Tapınağın alınlığının içinde gösterilen Argaios betimi	48

3.3.4. Askeri Betimlerle Birlikte Gösterilen Argaios.....	49
3.3.4.1. İki vexillum arasında gösterilen Argaios betimi.....	49
3.3.4.2. İmparator'un Nike tarafından taçlandırılma sahnesinde gösterilen Argaios betimi	50
3.3.5. Diğer Betimler	51
3.3.5.1. Agonistik ödül urneleri ile birlikte gösterilen Argaios betimi.....	51
3.3.5.2. Quadriga kullanan imparator üzerinde Argaios betimi	53
3.3.5.3. Fillerin çektiği araba içinde Argaios betimi	54
3.3.5.4. Kent lejantı içinde Argaios betimi	55
3.3.5.5. Homonoia sikkelerinde Argaios betimi	55
3.3.5.6. Kontrmarklarda Argaios betimi.....	56
SONUÇ.....	59
KAYNAKÇA	65
EKLER	77
EK 1- KATALOG	77
EK 2- LEVHALAR	145
ÖZGEÇMİŞ.....	161

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 3.1. Argaios betimli Caesarea gümüş sikkelerinin Kappadokia Krallığı ve Roma İmparatorlarına göre arka yüz tip tablosu.....	57
Çizelge 3.2. Argaios betimli Caesarea bronz sikkelerinin Kappadokia Krallığı ve Roma İmparatorlarına göre arka yüz tip tablosu.....	58

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 1.1. Argaios'un ateş sunağı ile birlikte betimlendiği Gemma Taşı.....	8
Resim 1.2. Bünyan Ateş Sunağı	8
Resim 2.1. Çatalhöyük'ün kuş bakışı görüntüsü ve Hasan Dağı'nın patlama sahnesi.....	20
Resim 2.2. Güneş Tanrısı Şamaş'ın dağların arasından çıkarken betimlendiği silindir mühür.....	21
Resim 2.3. Yazılıkaya'da Teşup'un Namni ve Hazzi Dağları üzerinde gösterimi.....	22
Resim 2.4. C.Considius Nonianus'a ait Roma Cumhuriyet Dönemi sikkesi	23
Resim 2.5. Neapolis kenti sikkesi.....	23
Resim 3.1. Lifos Dağı'nın kuş bakışı görüntüsü.....	26
Resim 3.2. Lifos Dağı'nda bulunan kalıntılar.....	26
Resim 3.3. Argaios'un üç zirveli biçimde gösterilen gerçek görüntüsü.....	27
Resim 3.4. Argaios üzerindeki krater.....	28
Resim 3.5. Argaios'un merkezinde boğa betimi bulunan agalma.....	29
Resim 3.6. Piramit betimi bulunan mezar taşı.....	31
Resim 3.7. Piramit betimi bulunan mezar taşı.....	31
Resim 3.8. Argaios'un zirvesinde Helios betimli bronz ağırlık.....	36
Resim 3.9. Argaios'la birlikte bir at üzerinde gösterilen ışın taçlı büst betimli gemma taşı.....	36
Resim 3.10. Merkezinde dağ tanrısının temsil edildiğı bronz Argaios agalması.....	39
Resim 3.11. Argaios'un Zirvesinde kartal bulunan Agalma.....	39
Resim 3.12. Caesarea'da bulunan Zeus heykelciğı.....	40
Resim 3.13. Argaios üzerinde gösterilen tanrı, Nike ve kartal betimleri bulunan gemma taşı.....	40
Resim3.14. Severus Alexander Dönemine ait, imparatorun Nike tarafından Taçlandırıldığı Roma sikkesi.....	51
Resim 3.15. Severus Alexander Dönemine ait imparatoru taçlandıran Nike betimli Magnesia ad Simplum sikkesi.....	51

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita	Sayfa
Harita 1.1. Kappadokia Bölgesi Haritası.....	5
Harita 1.2. Caesarea Kenti ve Çevresi Haritası.....	6

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
AE	Bronz
AR	Gümüş
AY	Arka Yüz
BKZ	Bakınız
ÇEV	Çeviren
EDS	Editörler
EVN	Envanter
GR	Gram
KAT	Katalog
KM	Kilometre
MÖ	Milattan Önce
M	Metre
MM	Milimetre
MS	Milattan Sonra
NO	Numara
ÖY	Ön Yüz
S	Sayfa
VB	Ve Benzeri
VD	Ve Devamı
YY	Yüzyıl

GİRİŞ

Antik dönemde dağlar, insanlar için kutsal kabul edilmiştir. Ulaşılması zor yüksek zirveleriyle insanlarda korku ve hayranlık uyandırmışlar, genellikle tanrı veya tanrıların evi olarak görülmüşlerdir. Yükseklikleri nedeniyle orada bulunan tanrının, her şeyi kontrol ettiği ve insanları dağdan izlediği düşünülmüştür. Bununla birlikte gökyüzüne olan yakınlıkları, onları yıldırım, şimşek gibi göksel olayları kontrol eden tanrılarla bağlantılı kılmıştır. Dağların insanlar için kutsal olduğunun kanıtları, Mezopotamya’da Sümerlere kadar uzanmaktadır. Anadolu’da da Hititler, Urartular, Frigler de yaşadıkları bölgelerdeki dağları kutsal kabul etmektedirler.

Argaios, Kayseri kentinde bulunan Erciyes volkanik dağının antik dönemdeki adıdır. Argaios’un 25 km. yakınında bulunan Caesarea kenti, antik dönemde Kappadokia Bölgesi’nde bulunmaktadır. Kappadokia Krallığı Döneminde, Mazaka ve Eusebeia isimlerini alan kent, Roma İmparatorluğu ile birlikte Augustus’u onurlandırmak için Caesarea adını almıştır. Kent, Kappadokia bölgesi için önemli bir merkezdir ve bölgenin başkenti olarak bilinmektedir.

Argaios’a bölgede bir tanrı olarak tapınımın Asur Ticaret Kolonileri Çağına kadar uzanmakta olduğu düşünülmekte ancak bu bilginin netleşmesi için daha çok kanıtı ihtiyaç bulunmaktadır. Dağ tanrılarına oldukça önem veren Hititler, Argaios’u bir dağ tanrısı olarak benimsemişlerdir. Argaios betimli sikkeler ise ilk olarak Kappadokia Krallığı Döneminde ortaya çıkmıştır. Ancak Kappadokia Krallığı Dönemi sikkelerinde, Argaios tipi çok fazla tercih edilmemiş ve Krallığın başlıca sikke tipi Athena olmuştur. Argaios, yalnızca Kappadokia Krallığı’nın son döneminde, I. Ariobarzanes Döneminden itibaren sikkeler üzerinde görülmüştür. Roma Döneminde ise, Argaios sikkeler üzerinde oldukça sık betimlenmiş ve kentin bir sembolü haline gelmiştir. Roma Dönemi öncesinde Argaios kültü ile ilgili bilgilerin sınırlı olması nedeniyle, söz konusu kült Kappadokia Krallığı’nın son dönemi ve Roma İmparatorluğu Dönemindeki verilerle incelenecektir.

Tez kapsamını, Kappadokia Kralı I. Ariobarzanes Döneminden (M.Ö. 95-63), Roma İmparatoru Trebonianus Gallus Dönemine (M.S. 251-253) kadar olan Argaios betimli Caesarea sikkeleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda Kayseri Arkeoloji Müzesi sikke

kataloglarında bulunan satın alma ve ya zoralmı yoluyla sikke envanterine eklenen yaklaşık sekiz bin adet sikke incelenmiştir. Söz konusu konu kapsamında farklı tiplerde 126 adet sikke seçilerek; ölçü, ağırlık ve yön bilgileri alınmış, fotoğrafları çekilerek kataloglanmıştır. Tüm sikke tiplerinin değerlendirilebilmesi için Argaios betimli Caesarea sikkelerinin yer aldığı yayın ve kataloglardan sikke tipleri alınarak, tez kataloğuna eklenmiştir. Böylece söz konusu sikkelerin bilinen tüm örneklerinin ele alınması ve sikkelerin kronolojik olarak değişiminin incelenmesi amaçlanmıştır.

Tezdeki sikke kataloğunda 206 farklı tip sikke ele alınmış ve söz konusu sikkelerin farklı müze kataloglarında ve sikke yayınlarında bulunan örnekleri tez kataloğunda sıralanmıştır. Sikke kataloğunun oluşmasında temel olarak Roman Provincial Coinage serisi ele alınmıştır. Aynı zamanda BMC Galatia, Cappadocia and Syria, SNG Anamur, Copenhagen, Fitzwilliam, France, Deutschland, Hunterian, Tübingen katalogları yanı sıra Lindgren, Henseler, McClean, Weber koleksiyonları incelenmiştir. Sydenham, Metcalf, Imhoof-Blumer, Bland ve Franke and Nolle'nin eserlerinde bulunan sikkeler de değerlendirme kapsamına alınmıştır. Asia Minor Coins, Coin Archives gibi çevrimiçi kaynakların yanı sıra CNG coins, Roma Numismatics, Naumann gibi sikke kataloglarından da yararlanılmıştır.

Roma İmparatorluğu Döneminde Caesarea kentinde resmi darphane yer almakta ve bronz sikkelerin yanı sıra gümüş sikkeler de basılmaktadır. Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırına yakın olması nedeniyle Caesarea darphanesinin askeri ödemeler için sikke basmakta olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle Roma İmparatorluğu'nun kentteki sikke tiplerine müdahale ettiği düşünülebilir. Caesarea gümüş sikkelerinde, benzer Roma darplı sikke tiplerinin yanı sıra, Caesarea'ya özgü Argaios betimi oluça sık kullanılmıştır. Bu kapsamda gümüş ve bronz sikkelerde Argaios betimli farklı tiplerin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Caesarea gümüş sikkelerinin ağırlık standartları tartışmalı bir konudur. Araştırmacılar, Caesarea'da basılan drahmilerin, Roma'nın resmi gümüş parası olan denariusla eşit ağırlıkta olup olmadığı konusunda görüş ayrılığı içindedirler. Bu durumun netleşmesi için daha çok kanıt ve çalışma gerekmektedir. Tez konusu sikkeler üzerindeki tiplerin ikonografik değerlendirmesi olması nedeniyle, ele alınan sikkelerin ağırlık standartları kapsam dışında kalmaktadır.

Argaios, sikkeler üzerinde birçok tanrı-tanrıça ile onlara ait atribü, mimari eleman ve sembol ile birlikte kullanılmıştır. Bunlar; Helios, Apollon, Tykhe, Serapis, Herakles, Smyrna Nemesis'i, tanrısallaştırılmış imparator ve Zeus'u temsil eden kartaldir. Argaios, sunak üzerinde ve içinde betimlenmesinin yanı sıra, distylos ve tetrastylos tapınaklar gibi mimari elamanlarla betimlenmiştir. Bunun yanı sıra yıldız, hilal ve çelenk gibi semboller Argaios ile birlikte kullanılmıştır. Sikkelerde Argaios'un agonistik urneler ile birlikte, quadriga içinde imparator betimi üzerinde ve fillerin çektiği araç içinde kullanımı gibi farklı ikonografik betimleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra askeri betimli sikkeler, Homonoia sikkeleri ve kontrmarklarda kullanılan Argaios betimleri incelenmiştir.

Tezin amacı, sikkeler üzerinde Argaios'un yer aldığı çeşitli kompozisyonların ikonografik olarak değerlendirilmesidir. Argaios ile birlikte betimlenen tanrı-tanrıçaların tanımlanması ve Argaios ile bağlantılarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu sikkelerdeki sunak ve tapınak betimlerinin incelenmesiyle, Argaios'a tapınım hakkında yorumlarda bulunulabilecektir.

Argaios betimli Caesarea sikke tiplerinin kronolojik olarak incelenmesi, Argaios kültürünün kökeni konusunda önerilerde bulunmamıza yardımcı olacaktır. Hellenistik Dönemde kullanılan tiplerle, Roma İmparatorluğu Döneminde kullanılan tipler arasındaki farklılıklar ortaya konulacaktır. Böylece Roma İmparatorluğu'nun bölgeye olan etkisi ve sikke tiplerindeki değişim nedenlerinin yorumlanması gerçekleşecektir. Aynı zamanda dönemin siyasi olaylarının sikkeler üzerindeki etkisi de irdelenecektir.

Caesarea sikkeleri üzerine en geniş çalışma E.A. Sydenham tarafından "The Coinage of Caesarea in Cappadocia" eserinde yapılmıştır (Sydenham, 1978). W.E. Metcalf, Caesarea gümüş sikkelerinin bulunduğu bir defineyi değerlendirmiş ve Caesarea gümüş sikkelerinin geniş bir incelemesini yapmıştır (Metcalf, 1996). Aynı şekilde K. Butcher, M. Ponting, D.R. Walker, Caesarea gümüş sikkeleri üzerinde incelemelerde bulunmuştur (Butcher, 1992; Butcher ve Ponting, 1995). R. Bland, III. Gordianus Dönemi Caesarea bronz sikkelerini araştırmıştır (Bland, 1991). P. Weiß, Argaios ve ikonografisi ile ilgili sikkeler ve gemmalar üzerindeki incelemelerini "Argaios / Erciyas Dagı — Heiliger Berg Kappadokiens, Monumente und Ikonographie" başlıklı makalesinde yayınlamıştır (Weiß, 1985). A.B. Cook, "Zeus" eserinde Argaios'un Zeus'la olan bağlantısını incelemiştir (Cook, 1925). O. Güler,

Argaios ikonografisi hakkında çalışmalarda bulunmuştur (Güler, 1995). N. Baydur, “Anadolu’daki Kutsal Dağlar ve Dağ-Tanrılar” başlıklı eserinde, konuyla ilgili bilgiler vermiştir (Baydur, 1994).

Söz konusu konu kapsamında günümüze kadar üzerinde bir çalışma yapılmamış olan Kayseri Arkeoloji Müzesi’ndeki sikkelerin incelenmesi, Caesarea sikkelerini daha iyi anlamamızı ve yorumlamamızı sağlayacaktır. Kayseri Arkeoloji Müzesi sikke katalogunda bulunan sikkeler, Argaios kültü ile ilgili yeni yorumlarda bulunmamıza imkan sağlamıştır. İlerleyen süreçte Müze katalogundaki sikkeler üzerine yapılacak yeni alışmalar, Caesarea sikkeleri hakkında yeni bilgiler elde etmemiz açısından önemli olacaktır.

Caesarea sikkeleri ile ilgili çalışmalarda bütün tipler kronolojik olarak değerlendirilmemiş ve bu nedenle de sikke tiplerinin, dönemin siyasi olayları ile etkileşimine değinilmemiştir. Tez çalışmasında, sikke tiplerinin hangi dönemlerde kullanıldığı, hangi dönemlerde kullanımının bittiği ve hangi nedenle kullanılmış olabileceğinin değerlendirilmesiyle konu hakkında farklı bir bakış açısı elde edilmiştir.

Argaios betimli Caesarea sikkelerinin incelenmesinde; birinci bölümde Caesarea kentinin tarihi ve sikkeleri ele alınacaktır. İkinici bölümde antik dönemde dağların kutsallığı ve betimleriyle ilgili bilgilere yer verilecektir. nc bölümü ise, Argaios Dağı ve Argaios Dağı’nın sikkeler üzerindeki betimlerinin başlıklar altında incelenmesi oluşurmaktadır.

Tez konusu kapsamına alınan sikkelerin çoğunluğu Roma İmparatorluk Döneminde ait olmakla birlikte, sikke tiplerinde görülen tanrıların kökenleri dşnlerek, metin içinde Yunanca isimleri kullanılmıştır. Argaios ve onunla birlikte betimlenen tanrıların değerlendirilmesinde, Caesarea sikkelerin yanı sıra, konuyla ilgili farklı kent sikkeleri ve antik kaynakların yanı sıra, bölgede bulunan gemmalar, heykelcikler ve yazıtlardan da yararlanılmıştır.

1. BÖLÜM

CAESAREA ANTİK KENTİ TARİHİ VE SİKKELERİ

1.1. Caesarea Antik Kenti Tarihi Coğrafyası ve Siyasi Tarihi

Caesarea kenti antik dönemde Kappadokia bölgesi sınırları içinde bulunmaktadır (Harita 1.1). Strabon bu bölgenin sınırlarını şu şekilde aktarmıştır: “*Fakat bu ülkenin aynı dili kullanan sakinlerinin, güneyde Kilikia Taurosları diye adlandırılan dağlar, doğuda Armenia ve Kolkhis ve değişik dil konuşan aradaki halklar ve kuzeye Halys nehrinin ağzına kadar Eukseinos ve batıda hem Paphlagonialı kabileler ve hem de Phrygia’da yerleşmiş olan Lykaonialılara kadar uzanan Galatialılar ve Kilikya Trakheia’da oturan Kilikyahılar tarafından çevrilmiş oldukları söylenebilir*”(Strabon: 12.1.1).

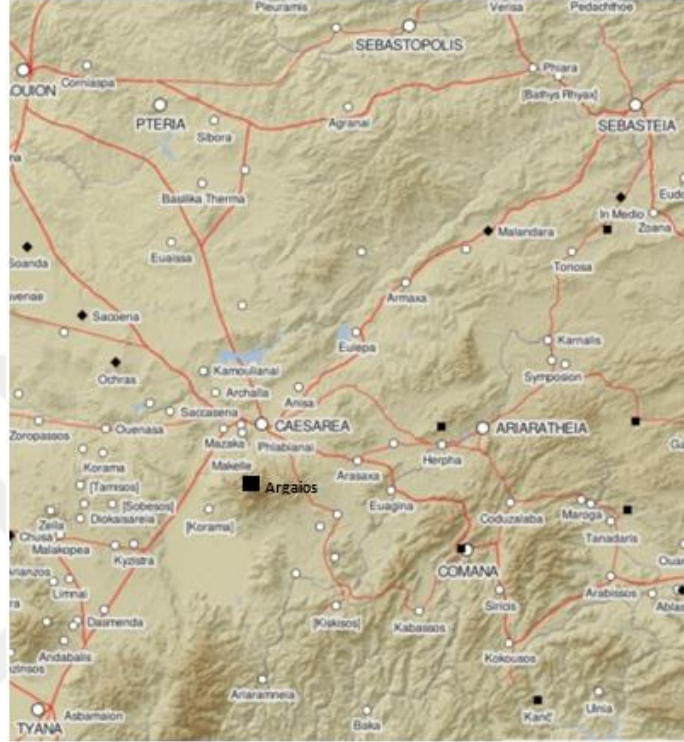

Harita 1.1. Kappadokia Bölgesi Haritası (William Shepherd tarih atlası, Texas Ünivesitesi, Austin, 1923-26)

Strabon Geographica’da Kappadokia Bölgesi’nin Pers yönetiminden itibaren iki bölgeye ayrıldığından ve Caesarea’nın güneydeki “Asıl Kappadokia”¹ Bölgesinde bulunduğundan bahsetmektedir (Strabon: 12.1.4). Caesarea kenti, günümüzde Kayseri

¹ “Tauros yakınındaki Kappadokia” ya da “Büyük Kappadokia” olarak da adlandırmaktadır. Kappadokia’nın diğer bölgesi ise kuzeydeki “Kappadokia Pontika” bölgesidir (Strabon: 12.1.4).

sınırları içinde bulunmakta olup, Erciyes (Argaios) dağının eteğindeki vadide konumlanmaktadır (Harita 1.2). Bundan dolayı antik dönemde “*Καيسάρειών τὸν πρὸς τῷ Ἀργαίῳ*” (Argaios yanındaki Caesarea) olarak anılmaktadır (Sydenham, 1978: s.23).

Harita 1.2. Caesarea Kenti ve Çevresi (<http://dare.ht.lu.se/places/21242.html>)

Eskiçağda Caesarea, Kayseri kentinin güneyinde bulunan Battalgazi semti civarında yer almaktadır. Antik kente ait kalıntılar günümüze kadar koruna gelmemiş olup, oldukça az sayıdadır. Bu nedenle kentte bulunan yapılar hakkında bilgilerimiz sınırlıdır. Strabon, Mazaka kentinin surları olmadığını aktarmıştır (Strabon: 1.7.10). III. Gordianus Döneminde sikkeler üzerinde görülen ENTIXION (Surlu) lejantı, kentte bu dönemde surların inşa edildiğini düşündürmektedir (Bland, 1991: 52). Söz konusu durum bu dönemde artan Sasani tehlikesinin bir sonucu olmalıdır. M.S. 6. yüzyılda Prokopios, kentin yıpranmış surlarının Justinianus tarafından daraltıldığından ve onarıldığından bahsetmektedir². Sozomenos, Roma İmparatoru Julianus Döneminde şehirde bulunan Apollon Patroos, Jüpiter Poliuchos ve Tykhe

² Prokopios’a göre kentin eski surları, eski kentin büyük olmasından dolayı çok geniş bir alandadır. Bu surları savunması oldukça zordur ve bununla birlikte pek çok yeri yıkılmıştır. İmparator Justinianus kalenin artık kullanılmayan kısımlarını çıkarıp, kente savunması kolay bir kale inşa ettirmiştir (Procopius, 5.14).

tapınaklarından bahsetmektedir³. Hamilton eserinde, 19. yüzyılda kentte hamam, stadion ve tapınakların kalıntılarının bulunduğu bahsetmektedir (Hamilton, 2013: 601). Ancak günümüzde bu kalıntılara ait izler bulunmamaktadır.

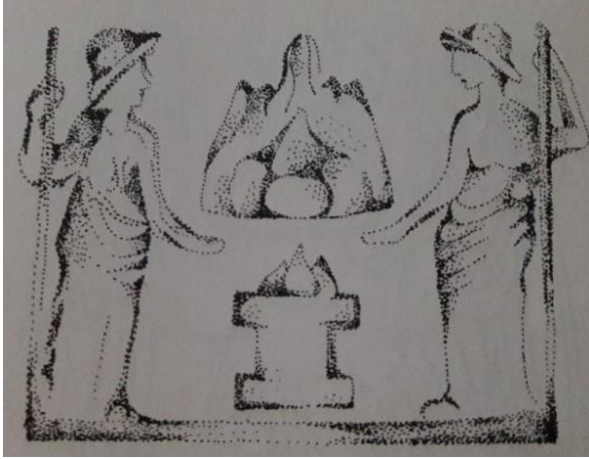
Kappadokia Bölgesinin tarihi, Paleolitik Çağa kadar gitmektedir (Hakman, 2014: 43). Neolitik Dönemde de bölgede yerleşimler bulunmakta ve bu dönemden kalma yoğun obsidyen malzeme ele geçmektedir (Hakman, 2014: 43). Asur Ticaret Kolonileri Döneminde Kayseri'nin 20 km. güney doğusunda yer alan Kültepe, Mezopotamya ve Anadolu arasındaki ticaretin önemli bir merkezi olmuştur (Baydur, 1970: 38). Bu dönemin ardından Kültepe'de ve bölgede Hitit egemenliği görülmüştür (Akurgal, 2005: 38). Hititlerin yıkılmasının ardından M.Ö. 9 yüzyılda bölgede Tabal krallığının bulunduğu bilinmektedir (Akçay, 2014: 37-38).

Kültepe'nin önemini kaybetmesi ile Mazaka (Caesarea) önem kazanmaya başlamıştır (Baydur, 1970: 29). Mazaka'nın tam olarak ne zaman kurulduğu bilinmese de, Baydur Tabal Krallığı Döneminde kurulmuş olabileceğini öne sürmektedir (Baydur, 1970: 29). Bu konu hakkında bölgede herhangi bir kazı çalışması yapılmaması ve kanıtların az olması, kesin bir yargıya varılmasını zorlaştırmaktadır. Mazaka, Caesarea kentinin aldığı ilk isimdir ve kökeni konusunda tartışmalar bulunmaktadır. İsmi kökeni hakkında Baydur ayrıntılı inceleme yapmış ve bu ismin, antik kaynaklarda geçen Kappadokia'nın efsanevi atası Meschus ya da Mosoch'tan; bölgede tapınım gören tanrıça Ma'dan; Ermenice Mazak'tan; Persçe Maza (büyük) sözcüğünden; Frig dilindeki Zeus anlamına gelen Mazeus'dan türemiş olabileceğini belirtmektedir (Baydur, 1970: 29).

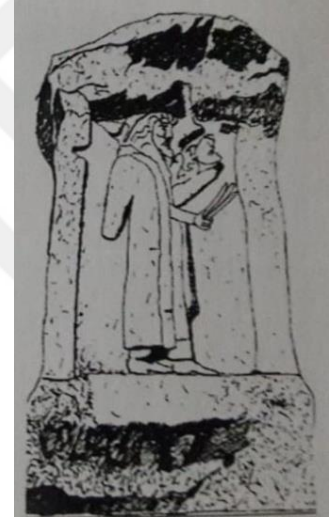
Herodotos eserinde, Kappadokia Bölgesindeki halkı “Beyaz Suriyeliler” olarak tanımlamaktadır ve bölgenin Perslerden önce Med hakimiyeti altında olduğundan bahsetmektedir (Herodotos: I-72). M.Ö. 547'de Perslerin, Lidya Kralı Kroisos'u tutsak almalarıyla, Kappadokia dahil tüm Anadolu Pers egemenliği altına girmiş ve satraplık sistemi ile yönetilmeye başlanmıştır (Wiesehöfer, 2003: 20). Öncesinde Frigya satraplığına bağlı olan Kappadokia, M.Ö. 5. yüzyılda bağımsız bir satraplık olmuştur. M.Ö. 360'larda Pontus ve Tauros Kappadokia'sı olarak ikiye ayrılmıştır. I. Darius'un İskit seferine Kappadokia satrapı Ariaramnes'i yolladığı bilinmektedir (Duran, 2015: 66).

³ Julianus, fanatik Hristiyanlar'ın Apollon ve Jüpiter tapınaklarının ardından Tykhe tapınağını da yıkımlarına çok sinirlenmiştir. Kente ceza vermiş ve kentten Caesarea adını alıp, tekrar Mazaka adını vermiştir. (Sozomenus; V-4).

Pers egemenliğinin, Kappadokia Bölgesini kültürel açıdan oldukça etkilediği düşünülmektedir. Persler, volkanik arazilerin bulunduğu bu topraklarda ateş kültü için uygun yerler bulmuşlardır. Aynı zamanda Kappadokia'daki yerel halk da Pers kültürünü kendi kültürlerine yakın bulmuş ve benimsemiştir (Baydur, 1970: 89). Strabon (M.Ö. 64-M.S. 24), bölgeye geldiğinde Pers hakimiyetinin bitmesinin üzerinden yüzyıllar geçmesine rağmen, burada Pers inanç sisteminde olan ateş tapınımının hala devam ettiğinden bahsetmektedir (Strabon: 15.3.15). M.S. 4. yüzyıl gibi daha geç bir dönemde yaşamış Caesarea Psikoposu Basileus da ateş kültü rahiplerinin Kzappadokia'nın her yerinde olduğundan bahsetmiştir (Resim 1.1) (Basilius, 258). Caeasarea'ya yaklaşık 50 km. uzaklıkta Bünyan ilçesinde bulunan ateş sunağı da, bölgede Pers ateş kültünün bulunduğunu kanıtlaması açısından önemlidir (Resim 1.2) (Bittel, 1956: 36).

Resim 1.1. Argaios'un ateş sunağı ile birlikte betimlendiği Gemma Taşı (Güler, 1995: 91)

Resim 1.2. Bünyan Ateş Sunağı (Hakman, 2014: 43)

Büyük İskender'in Persleri yenerek Anadolu hakimiyeti sağlamasının ardından Diadokhlar Dönemi ile Kappadokia yeni bir döneme girmiştir. İskender'in seferi sırasında I. Ariarathes (M.Ö. 350-322) bölgede satraplık yapmaktadır (Baydur, 1970: 91). İskender'in ölümü ile Kappadokia'nın başına Perdikkas geçmiş ve I. Ariarathes öldürülmüştür. Kappadokia yirmi yıl Makedon hükümdarlar tarafından yönetildikten sonra M.Ö. 281'de Seleukos egemenliğine geçmiştir.

Kappadokia krallığının ilk bağımsız kralı olarak III. Ariarathes görülmektedir.

Sikkelerde ilk kez ΒΑΣΙΛΕΥΣ (basileus) unvanını alan kraldır ve bu unvanı almasıyla (M.Ö. 255) Kappadokia Krallığı Erası (takvimi) başlamıştır (Tekin, 1998: 201). III. Ariarathes, Krallığın başkentini Ariaretheia yapmıştır. Onun ardından gelen kral IV. Ariarathes ise ilk defa Eusebes (saygılı/dindar) unvanını almıştır. IV. Ariarathes'in ölümüyle tahta geçen Mithradates, adını V. Ariarathes olarak değiştirmiştir (Tekin, 1998: 201). V. Ariarathes, Hellenizmi Kappadokia'ya getiren kral olarak bilinmektedir. Onun döneminde Mazaka'nın Eusebeia ismini aldığı düşünülmektedir (Baydur, 1970: 80-81). V. Ariarathes Yunan kültürü ile yetişmiş ve Kappadokia'da Kharondas kanunlarının uygulanması için anayasa heyeti oluşturmuştur (Tekin, 1998: 202-3). Ancak Kappadokialılar Hellenize olamamış ve eski adetlerini devam ettirmişlerdir. Aynı zamanda Yunan dilini öğrenmekte zayıf kalmışlar ve Yunancayı kötü konuşmuşlardır (Tekin, 1998: 202-3). V. Ariarathes'in ardından Orophernes birkaç yıl tahta geçmiştir. Onun ardından V. Ariarathes'in oğlu VI. Ariarathes tahta geçmiştir. Bu kral, Pontus kralı V. Mithradates'in kızı Laodike ile evlenmiş ve V. Mithradates'in Kappadokia'yı kendi egemenliğine altına alma amacıyla öldürülmüştür. Bu dönemden sonra Pontus kralları Kappadokia'ya egemen olmaya çalışmıştır. Kappadokia, Pontus-Roma mücadelesinde bu iki gücün etkisi altında kalan krallar tarafından yönetilmiştir. İki önemli güç kendi adaylarını Kappadokia tahtına geçirmek için mücadele etmiştir (Baydur, 1970: 97). M.Ö. 77 yılında Armenia Kralı Tigranes, Eusebeia'yı yok etmiş ve şehir vatandaşlarını kendi kurduğu günümüz Diyarbakır Silvan'da bulunan Tigranokerta kentine zorla göç ettirmiştir (Kovacs, 2013: 397-398). Tigranes'in yenilmesiyle M.Ö. 67 yılında Roma generali Pompeius tarafından Eusebeia'nın yeniden inşası başlatılmış ve vatandaşların kente geri dönmesine izin verilmiştir (Kovacs, 2013: 397-398). Bunun ardından Roma, Kappadokialılara kendi kanunları ile yaşama ve kendi krallarını seçme hakkı vermiş ve I. Ariobarzanes kral olarak seçilmiştir. Ariobarzanes sülalesinin soyu tükendiğinde (M.Ö. 36) Marcus Antonius, Arkhelaos'u kral ilan etmiştir (Strabon: 12.2.11). Arkhelaos Döneminde kentin adı, Augustus'u onurlandırmak için Caesarea olmuştur (Wroth, 1911: xxxiv).

İmparator Tiberius, Arkhelaos'un yönetimini onaylamaması nedeniyle, kralı Roma'ya çağırmıştır. Arkhelaos'un Roma'da ölmesiyle Kappadokia, Roma İmparatorluğu eyaleti olmuştur. Bunun ardından Tiberius, Kappadokia Bölgesinin vergisini azaltmıştır (Tacitus: II-42).

Kappadokia Krallığı, strategos adlı yöneticileri bulunan on bölgede (strategia)

yönetilmiştir. V. Ariarathes Döneminde Hellenizmin etkili olması ile kentin polis olduğu ve kentin başına archidioiketes adı verilen görevliler getirildiği düşünülmektedir (Baydur, 1970: 107). Kappadokia, Roma eyaleti olmasıyla beraber atlı sınıftan bir vali (procurator) tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Ayrıca Caesarea, Kappadokia eyaletinin ve Kappadokia koinonunun⁴ başkentidir (Baydur, 1970: 112).

Tiberius zamanında Kapadokkia diğer krallıklar (Pontus ve Kommagene) gibi bölgeyi kendi orduları ile savunmaktadır. Vespasianus M.S. 72 yılında doğu sınırının güvenliğini sağlamak amacıyla Kappadokia'ya sürekli garnizon yerleştirmiştir (Ergin, 2009: 166). Bu garnizonlar Melitene'de Legio XII Fulminata ve Satala'da Legio XVI Flavia'dır (Ergin, 2009: 484). Aynı dönemde Galatia ve Kappadokia Eyaleti birleştirilmiştir. Birleştirilmiş eyalet propraetor statüsündeki bir vali tarafından yönetilmiştir ve ilk valisi Cn. Pompeius Collega olmuştur. Traianus Döneminde Galatia ve Kappadokia eyaletleri ikiye ayrılmış, eskiden Galatia'ya ait olan Pontus Galaticus, Pontus Polemonianus ve Küçük Armenia ülkeleri Kappadokia eyaletinde kalmıştır. Kappadokia Traianus'un Parthlar'a karşı seferlerinde tampon bölge oluşturmuştur. Hadrianus, Metilene'deki lejyonu ziyaret için Kappadokia'ya gelmiştir, ancak Caesarea'ya uğrayıp uğramadığı hakkında kesin bir bilgi yoktur (Baydur, 1970: 100-101). Sydenham, Hadrianus ve Marcus Aurelius'a ait Latince lejantla basılmış yerel bronz sikkeleri, imparatorların bölgeyi ziyaretlerine bağlamıştır⁵. Septimius Severus Döneminde de kentin stratejik konumu nedeniyle kente bir garnizon yerleştirildiği bilinmektedir (Tekin, 1998: 221).

Caesarea iki kez neokoros unvanı almıştır. Kent ve çevresinde kentin neokoros unvanını belirten hiçbir yazıt bulunmamasına rağmen, sikke tiplerinde ve lejantlarından kentin bu unvanı aldığı açıktır (Burrell, 2004: 249). Kent bronz sikkelerin yanı sıra, gümüş sikkelerde de neokoros unvanını kullanan tek şehirdir. Unvan ilk defa Septimius Severus ve ailesi döneminde kullanılmıştır (Burrell, 2004: 246). Bu Kappadokia koinon'unda neokoros unvanının ilk görülüşüdür. Kent Severus taraftarı olduğunu göstermek için Philedelphia

⁴ Koinon: Yunan dünyasında ve Roma İmparatorluğu'nda ethnos ve polislerin oluşturduğu iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde birbirlerine bağlı federal bir yapıdır. Koionona bağlı kentler aynı etnik kökene sahiptir. Bir koinona bağlı olmak kente imtiyazlar ve yükümlülükler getirmektedir (Mackil, 2017: 265).

⁵ Hadrian MS. 124 ve 130'da Melitene'deki lejyonu denetlemek için Kappadokia'ya gelmiştir, ancak Caesarea'ya uğrayıp uğramadığı bilinmemektedir. Marcus Aurelius, Antiokheia valisi Avidius Cassius'un kendini imparator ilan etmesi üzerine Antiokheia'ya hareket etmiştir. Kappadokia valisi isyanı bastırmış ve Marcus Aurelius bölgeye gelene kadar bölgenin idaresini sürdürmüştür. Bu nedenle Marcus Aurelius'un MS. 173'de Kappadokia'yı ziyaret ettiği düşünülmektedir. (Sydenham, 1978: 16; Baydur, 1970: 101; Downey, 1961: 228)

Severeia adı altında agonitik oyunlar düzenlemiştir (Kaya, 2005: 41). Aynı zamanda kentin bu dönemde Smyrna ile ticari amaçlı Homonoia anlaşması yaptığı, sikke tiplerinden ve lejantlarından anlaşılmaktadır (Dönmez-Öztürk, 2006: 17).

Severus Alexander Döneminde Kappadokia bölgesi Pers tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Ancak Severus Alexander, Perslerle yaptığı savaş sonucunda Persleri geri püskürtmeyi başarmıştır (Akşit, 1970: 89). Şehir ikinci kez Neokoros unvanını Severus Alexander zamanında almıştır (Burrell, 2004: 248-249). III. Gordianus Döneminde de Pers tehlikesi devam etmiştir. Ardından 256'da Valerianus Döneminde Sasani kralı Şapur Kappadokia'yı istila etmiştir. M.S. 254 ve 267'de Gotlar ve 262'de Palmyra kraliçesi Zenobia Kappadokia'ya saldırmıştır. Roma İmparatorluğunun M.S. 4. yüzyıl sonlarında ikiye ayrılmasıyla Caesarea doğu Roma'nın bir parçası olmaya devam etmiştir (Baydur, 1970: 103-106).

1.2.Caesarea Antik Kenti Sikkeleri

1.2.1. Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı Sikkeleri

Pers İmparatorluğu'nun Anadolu egemenliği sırasında bölgede Kappadokia satrapı Datames'in bastırdığı sikkeler dolaşmaktadır (Wroth, 1911: s.xxiv). Büyük İskender'in Kappadokia bölgesini ele geçirmesinin ardından, I. Ariarathes kendisini bağımsız Kappadokia satrapı ilan etmiş ve Arami harflerle Pers ağırlıklarında sikkeler basmaya devam etmiştir (Tekin, 1998: 199). I. Ariarathes'in ölümü ve ardından yirmi yıllık Makedon yöneticilerin ardından, I. Ariarathes'in oğlu II. Ariarathes Kappadokia Krallığı tahtına geçmiştir. Bu dönemden, son kral Arkhelaos Dönemine kadar Kappadokia Krallığı belirli aralıklarla çeşitli sikkeler basmıştır.

Kappadokia Krallığı'nın başkenti Mazaka olmasına rağmen, sikkeler üzerinde Mazaka adına hiç rastlanmamıştır (Sydenham, 1978: 2). Mazaka kenti, V.Ariarathes Eusebes şerefine Eusebeia adını almış ve sikkelerde Eusebeia adı kullanılmıştır (Baydur, 1970: 80-81). Kovacks, söz konusu Eusebeia kent sikkelerinin, Tigranes'in kent vatandaşlarını Tigranokerta'ya zorla götürmesinden sonra M.Ö 67'de Pompeius tarafından kent vatandaşlarının geri dönmesine izin verilmesiyle basıldığını öne sürmektedir. Bu dönemden önce kent sikkeleri bulunmamaktadır (Kovacs, 2013: 397). Bu sikkeleri Friedrich Imhoof-Blumer, tarihli olanlar ve tarihsiz olanlar olarak ikiye ayırmıştır (Imhoof-Blumer, 1897: 1-12).

Tarihli Eusebeia sikkeleri son kral Arkhelaos'a aittir. Bu sikkelerin lejantlarında “ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ” bulunmaktadır. Bu sikkelerin ardından M.Ö. 10-9'da “ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ” lejantlı bir seri görülmektedir. Bu nedenle diğer varsayımlara rağmen nümismatik kanıtlar kentin adının Caesarea olmasının M.Ö. 12 ile M.Ö. 9 arasında olmasını önermektedir (Wroth, 1911: xxxiv).

Kappadokia Krallığı sikkelerinde ön yüzde Herakles, Athena, Zeus, Apollon, Tykhe, Dionysos ve Gorgoneion-Aegis vb. görülmektedir. Arka yüzde Argaios (bazen üzerinde kartal ya da çelenk bulunur şekilde), Herakles sopası, tetrastylös tapınak, lir, kartal, üçayaklı kazan, koç, geyik, buğday başağı, tek bir kanat, palmiye dalı, cornucopia, dizlerini çökmüş geyiğe saldıran grifon, atlı süvari, vb. tipler görülmektedir.

Sydenham, Kappadokia sikkelerinde Argaios'un ilk defa Arkhelaos Döneminde görüldüğünü söylemiştir (Sydenham, 1978: 12). Tekin, IX. Ariarathes Döneminde bir bronz sikkede Argaios betiminin görüldüğünü belirtmektedir (Tekin, 1998: 225). Ancak levha 1 Kat. No. 1'de gösterilen sikkede; önyüzde Athena başı, arka yüzde Argaios'un bulunduğu sikkede * monogramı bulunmaktadır. Bu monogram, I. Ariobarzanes'in 27. yılını göstermektedir (Simonetta, 1961: 43). Bu nedenle Kappadokia Krallığı sikkelerinde Argaios betimleri, I. Ariobarzanes Döneminde ortaya çıkmış olmalıdır. Daha önceki krallara ait Argaios betimli sikke henüz bulunmadığından, Argaios'un sikkeler üzerinde ilk kullanımı olarak bu sikke kabul edilmiştir.

1.2.2. Roma İmparatorluk Dönemi Caesarea Sikkeleri

Roma İmparatorluğunun sikke basımları, eyaletler için oldukça karışık bir yapıya sahiptir. Roma İmparatorluğu, Yunanistan ve Anadolu'daki kentlere kendi yerel sikkelerini basma izni vermiştir. Bu sikkelere genellikle "Yunan İmparatorluk Sikkeleri" denmektedir (Jones, 1963: 308). Sikkelerin arka yüzünde kentin belirlediği tip bulunurken, ön yüzlerinde imparatorun ya da imparator ailesinden birinin portresi bulunmaktadır (Comstock, 1967: 160).

Yunan imparatorluk sikkelerinin ağırlık standartları oldukça tartışmalı bir konudur. Bunun nedeni söz konusu sikkelerin Roma ekonomisi ile nasıl bütünleştiklerini ve Roma resmi para birimleri ile ilişkilerini belirlemekteki zorluktur (Jones, 1963: 309). Muhtemelen

bu sikkeler, yerel sikke ihtiyacını karşılamak için Roma'nın sıkı kontrolü altında, sadece basıldığı bölge çevresinde dolaşımda olmalıdır. Bu yerel sikkeler M.S. 3 yüzyılda yerini tamamen Roma imparatorluğunun resmi darplarına bırakmıştır.

Caesarea, eyalet sikkelerinin basıldığı önemli merkezlerden biridir. Kappadokia Bölgesi M.S.17 yılında Roma eyaleti olmuştur. Ancak darphaneye ait en erken sikkelerin M.S.32-33 yıllarına ait olması nedeniyle, Sydenham, Caesarea'daki imparatorluk darphanesinin kuruluşunun M.S.30 civarında olduğunu belirtmektedir (Sydenham, 1978: 3).

Roma İmparatorluk Dönemi Caesarea'da basılan ilk sikkeler Tiberius Dönemine (M.S.14-37) aittir ve darphanede sikke basımının Trebonianus Gallus Döneminde (M.S.251-253) son bulduğu saptanmaktadır (Tekin, 1998: 215). Kentte hem Latince lejantlı hem de Yunanca lejantlı sikkeler bulunmaktadır (Sydenham, 1978: 3). Ön yüz lejantlarında imparator unvanları, Roma darphanesindeki formları takip etmektedir. Arka yüz lejantlarında ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙΔΟC (Vatanın Babası) bulunmaktadır. Bunun yanı sıra tarih belirlemek için ΥΠΑΤ, ΥΠΑΤΟC, ΥΠΑΤΟΥ (Konsüllük Yılı)'u ΔΕΥΤ, ΤΡΙΤΟΥ, ΤΕΤΑΡΤΟΥ ya da sayı işaretleri takip etmektedir. Yine aynı şekilde ΔΗΜ, ΔΗΜΑΡΧΙΚ ΕΞ (Tribunica Potestas) ve ΕΤ, ΕΤΟ, ΕΤΟΥC (Hükümdarlık yılı) lejantlarını sayı işaretleri takip eder şekildedir (Sydenham, 1978: 23).

Kent sikkelerindeki lejantlar arasında ΚΑΙC.Τ.Π.ΑΡΓΑΙΩ⁶ lejantının yanı sıra ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΚΑΙCΑΡΕΙΑC lejantı farklı kısaltma şekilleri ile görülmektedir. Sikkelerde Metropol unvanının kullanımı Commodus ile birlikte görülmeye başlanmıştır (Burrell, 2004: 246). Septimius Severus Döneminde kentin Neokoros unvanı almasıyla bu lejantın arkasına ΝΕΩΚΟΡΟΥ unvanı ve çeşitli kısaltmaları eklenmiştir. Severus Alexander Döneminde kent ikinci kez neokoros unvanı almasına rağmen, Neokorosluğun ikinci kez olması sikke lejantlarında vurgulanmamıştır. Burrell, bunun nedenini Caesarea'nın Kappadokia'nın tek büyük şehri olması ve diğer şehirlerle rekabet etme gereksinimi duymaması olarak açıklamıştır (Burrell, 2004: 249). Ancak III. Gordianus Döneminde BN ve ya BNE'nin kent lejantına eklenmesi ile ikinci neokorosluk vurgulanmıştır (Burrell, 2004: 249). III. Gordianus Dönemi sikkelerinde ΕΝΤΙΧΙΟΝ (Surlu) lejantı ortaya çıkmış ve çeşitli

⁶ “Καيسάρων τὸν πτὸς τὸ Ἀργαίω” kısaltmasıdır ve “Argaios yanındaki Caesarea” olarak Türkçe'ye çevrilir.

kısaltmalarla kullanılmıştır. Bu lejant aşağıda bahsedileceği gibi (bkz. s.55) kente sur inşa edilmesini vurgulamak için kullanılmıştır.

1.2.2.1. Caesarea gümüş sikkeleri

Roma sınırları içinde bulunan yerel darphanelerin, genellikle bronz sikke basmasına izin verilmiştir. Ancak bazı koloni ve kentlere gümüş sikke basma izni de verilmiştir. Doğu'da devlet darphanesi olarak kullanılan ve gümüş sikke basma yetkisine sahip olan kentler; Mısır'da Alexandria, Suriye'de Antiocheia ve Kappadokia'da Caesarea'dır (Karwiese, 2004: 102).

Caesarea gümüş sikkeleri, genel olarak drahmi ve didrahmiden oluşmaktadır. Kappadokia'da, Roma'nın evrensel para birimi olarak kabul edilen denarius üretimi yapılmamıştır. Sydenham, Caesarea'da kullanılan drahmilerin Roma'nın denariusları ile eşit olduğunu söylemektedir (Sydenham, 1978: 4). Walker, benzer şekilde Caesarea drahmilerinin denariusla eşit olduğunu düşünmüştür (Walker, 1976: 128-9). Butcher ise, bu durumda Caesarea drahmisinin gümüş oranının az olmasından dolayı denariusla karşı aşırı değerlendirileneğine değinmiştir ve bu nedenle Vespasianus'dan Commodus'a kadar Caesarea gümüş sikkelerini "Rhodos" standartına vermektedir. Yani drahmi, bu durumda bir denarius'un üç çeyreğine eşittir (Butcher, 1997: 286). Bunların yanı sıra darphanede tridrahmi, tetradrahmi, hemidrahmi birimlerinde sikkeler basılmıştır (Sydenham, 1978: 4).

Gümüş sikke tipleri, bronz sikkelere göre oldukça güzel bir yapıya sahiptir. Arka yüzde Argaios'un temsil edildiği sikkeler haricinde, diğer arka yüz tipleri genellikle tipik Roma tiplerinden kopyalanmıştır. Argaios'un yanında Roma'dan farklı olan diğer bir arka yüz tipi Herakles'in lobutudur. Bu tip Roma'da görülmez ve muhtemelen Kappadokia Krallığı'nın son kralı Arkhelaos'un soyunu, Herakles'in oğlu olan Temenos'a dayandırılmasından dolayı Caesarea sikkelerinde kullanılmıştır (Wroth, 1911: xxxv-xxxvii). Bu sikke tipi bronz sikkelerde de yaygın şekilde kullanılmıştır.

Caesarea gümüş sikke basımı, oldukça büyük orandadır (Metcalf, 1996: .66-69). Severus Alexander ve Elagabalus Döneminde gümüş sikkeler bilinmemektedir. III. Gordianus Döneminde gümüş tekrar ortaya çıkmıştır ancak ağırlığı azaltılmıştır (Sydenham, 1978: 8).

William Metcalf, Caesarea'da bulunan büyük defineden arda kalan sikkeleri incelediğinde, gümüş sikkelerin Vespasianus'dan Commodus'a kadar Roma darphanesi ile ilişkili olduğunu düşünmektedir. Ancak Roma darphanesi tipleri ile herhangi bir benzerliği olmayan ve sikkelerin Caesarea'da basıldığını gösteren tipler, üzerinde Argaios betimi ve Herakles lobutu olan sikkelerdir. Commodus Dönemi gümüş sikkeleri Roma ve diğer darphanelerle stilistik bir bağlantı göstermemektedir (Metcalf, 1996: 67).

Sydenham, konumunun Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırına uzaklığı nedeniyle Caesarea darphanesinin askeri darphane olarak kullanılmış olabileceğini ileri sürmektedir (Sydenham, 1978: 7). Howgego, Caesarea gümüş ve bronz sikkelerinin Roma imparatorluğu askerlerine ödeme amacı ile kullanıldığını söylemektedir. Howgego, bunun nedenini Caesarea kentinin konumu olarak açıklamaktadır (Howgego, 1985: 24). Caesarea gümüş sikkeleri, Kappadokia dışındaki bölgelerde definelerde saptanmaktadır. Bunlardan en önemlisi Kolkhis'de bulunan definedir. Kolkhis günümüzde Gürcistan'da bulunan bir bölgedir ve antik çağda Roma İmparatorluğu'nun kuzey sınırındadır. Caesarea sikkelerinin bulunduğu definenin yanı sıra bölgede bol miktarda Caesarea sikkesi bulunmuştur. M.S. 1. yüzyılın sonu ve M.S. 2. yüzyıl arasında bu bölgede bulunan sikkelerin sınırda bulunan garnizonlara ödeme yapılması için kullanıldığı düşünülmektedir (Abramzon, 2003: 247). Aynı şekilde Suriye'de bulunan Caesarea sikkelerinin bulunduğu bir define imparatorluğun doğu sınırında bulunmuş olması nedeniyle, askeri amaçlarla kullanılmış sikkelere işaret etmektedir (Bland, 1991: 66). Metcalf ise gümüş sikkeleri ele aldığı çalışmasında, Kappadokia'da denarius üretimi yapılmamasına değinmiş ve gümüş sikke tiplerinde askeri betimlerin bulunmadığını belirtmiştir (Metcalf, 1996: 69).

1.2.2.2. Caesarea bronz sikkeleri

Caesarea bronz ve bakır sikkeler Traianus Döneminden önce oldukça sınırlıdır. Tiberius, Caligula, Nero ve Nerva Döneminde bronz sikkelere rastlanmamıştır. Antoninus Pius Döneminin ardından gümüş sikkeler azalırken bronz sikkelerde bir artma gözükmemektedir. Elagabalus ve Severus Alexander Döneminde gümüşün geçici olarak ortadan kalkmasıyla bronz sikke basımı artmıştır (Sydenham, 1978: 13).

Caesarea bronz sikkeleri, düzenli bir standartta sahip değildir (Sydenham, 1978: 14).

Yerel kontrol altında basılan bronz sikkelerde de ana tip Argaios Dağı'nın tasvir edildiği örneklerden oluşur. Argaios'un yanı sıra Tykhe başı, buğday başağı ve çelenk içindeki yazı gibi yerel tipler de görülmektedir. Bronz sikke tipleri gümüşe göre daha çeşitlilik göstermektedir. Ancak gümüş sikkelerdeki tipler bronz sikkelere göre çok daha fazla özenli basılmıştır. Bronz sikkelerde Traianus döneminde gümüşte görülmeyen Argaios'un stilistik tasviri olan piramit tipi görülmüştür. Commodus, Septimius Severus, Elagabalus ve Severus Alexander dönemlerinde bronz sikkelerde oldukça çeşitli yeni tipler ortaya çıkmıştır.

Bronz sikkeler büyük bir oranda Yunanca lejantla basılmışlardır. İstisnai olarak Marcus Aurelius ve Hadrianus Dönemlerinde Latince lejantların da kullanıldığı görülmektedir. Bu özel basımların adı geçen imparatorların kenti ziyareti şerefine basılmış olmaları muhtemeldir (Sydenham, 1978: 15-16).

Caesarea bronz sikkeleri Anadolu'nun batısında oldukça nadir görülmektedir. Ancak iç bölgelerde buluntular artmaktadır. Kilikia'da Tarsus'da bulunan bir define, bronz sikkelerin güneye indiklerine işaret etmektedir. Suriye'de sınırlı da olsa, Caesarea bronzları görülmektedir (Bland, 1991: 68). Kolkhis'de Caesarea gümüş sikkelerin bolluğunun yanı sıra, az miktarda bronz sikke de tespit edilmiştir (Abramzon, 2003: 247).

2. BÖLÜM

ANTİK DÖNEMDE DAĞ

2.1. Antik Dönemde Dağ Kültü ve Kutsallığı

Antik çağlarda insanlar, hayatlarının her aşamasını etkileyen doğaya bir ruhsal güç bahşetmişler ve onun kutsallığına inanmışlardır. Doğal unsurların ve doğa olaylarının her birini tanrısal varlıklarla ilişkilendirmişlerdir. Bu bağlamda nehirler, dağlar, bitkiler, bunların yanı sıra fırtınalar, seller, depremler vb. pek çok şey tanrılarla ilişkilendirilmiştir. İnsanlar başlarına gelen doğal felaketleri tanrıların bir cezası, doğal verimlilikleri de tanrıların bir hediyesi olarak görmüşlerdir.

Dağlar da yükseklikleri ve heybetli görünüşleri ile antik çağlarda yaşayan insanlar için oldukça önemli bir konuma sahip olmuştur. Antik çağda pek çok dağ kutsal görülmüş ve tanrısal bir güç olduğuna inanılmıştır. Kendileri bir tanrı olarak görülebileceği gibi, gökyüzüne yakınlıkları ve aşağıda insanoğlunu izleyebilecek konumda olmaları nedeniyle tanrıların evi olarak da düşünülmüşlerdir.

Dağlar, antik çağ mitolojisinde önemli yere sahiptir. Mezopotamya inançlarının kökenini oluşturan Sümerlerde dağ kavramına oldukça önem vermişlerdir. Sümer Yaratılış mitinde ilksel deniz gök ve yerin birleşmesinden oluşan "kozmik dağı" oluşturmaktadır. Gök ve yer birbirinden ayrıldığında, göğü eril An, yeri de dişi Ki almıştır. Ki'nin isimlerinden biri Ninhutsag'dır (kozmik dağın kraliçesi). Onların çocuğu olan hava tanrısı Enlil, daha sonra Ki'yi ele geçirmiştir (Kramer, 2016: 83). Sümerlilerin baş tanrısı olan Enlil'den pek çok tablette "koca dağ Enlil" ya da "Yüce dağ, Enlil" olarak bahsedilmiştir (Kramer, 2016: 83). Enlil'in Nippur'daki tapınağının adı E-kur "dağ evi" manasına gelmektedir (Black, 1992: 74).

Sümerler, Güneş Tanrısı Utu'nun her sabah büyük dağların ardından doğduğuna ve akşamları da yeraltı dünyasına indiğine inanmışlardır. Güneş Tanrısı Şamaş da her sabah Maşu dağından akrep adamların kapıyı açmasıyla çıkmakta ve akşam güneş batarken arabasını başka büyük bir dağa sürmektedir (Cotterell ve Storm, 2011: 318). Babil Yaratılış mitosunda Marduk, Tiamat'ı yenip baş tanrı olduktan sonra onun cesedini parçalamış ve göğsünden dağları meydana getirmiştir (Bordreuil ve diğerleri, 2015: 463).

Anadolu coğrafyasında dağları kutsal gören ve onlara oldukça önem veren toplum Hititler'dir. Hititler doğa güçlerini tanrısallaştırmış ve onları bereketliliğin sembolü olarak görmüşlerdir. Bin tanrılı din olarak bilinen Hitit dini başta Hatti ve Hurri olmak üzere birçok halktan etkilenmiştir. Dağ tapınımını ise Hurrilerden aldıkları düşünülmektedir (Turgut, 2013: 559). Hurrilerde dağ tanrıları çok daha önemli bir konumdayken, sonrasında Hititlerde hava tanrılarının uydusu haline gelmişlerdir (Hass, 1994: 462). Hititler yaşadıkları coğrafyadaki dağları tanrısallaştırmış ve bu dağlardaki kayalıklarda kült yerleri oluşturmuşlardır.

Hititler dağları hem tanrı olarak, hem de tanrıların yaşadıkları yerler olarak görmüşlerdir. Kumarbi mitosunda da Gökler kralı, Lalapaduwa dağında oturmaktadır. Tüm tanrılar da Şepişa adlı dağda oturmaktadır (Çelik, 2007: 176). Telepinu mitosunda ise insanlara sinirlenip giden tanrıyı bulmak için dağlara kartal gönderilmiştir. III. Hattuşili, II. Suppilulima'nın ölümü için 'büyük babam Suppilulima dağa ulaştı' demiştir (Turgut, 2013: 559,560). Kral öldüğünde tanrı olduğu için bu durum dağların kutsallığının bir göstergesidir. Hitit krallarından Tuthalia'nın isminin bir dağa ait olduğu düşünülmektedir. Çünkü 'tu' aynı zamanda dağlar için kullanılan bir ideogramdır. Bu Hititlerin kraldan önce dağı 'büyük kral' olarak adlandırdıklarını göstermektedir (Akurgal, 1989: 104).

Hititlerin baş tanrısı olan gök tanrısı Teşup (Taru), dağlarla yakın bir bağlantı içindedir. Metinlerde ve sanat eserlerinde dağların üzerinde gösterilmektedir. Hava tanrısı dışında başka tanrılarda dağlarla tasvir edilmektedir. Buna örnek, Hepat kültüne ait Kallistabi dağıdır (Hass, 1994: 462).

Doğu Anadolu'da dağlık bir coğrafyada yaşayan Urartulular için de dağlar önemli ve kutsaldır. Tuşpa'nın karşısındaki Zimzim dağı eteklerinde bulunan Meherkapı'da 7 tane dağ tanrının ismi geçmektedir (Ergürer, 2015: 279). Bu listede 63. sırada “dağlara 10 koyun”, 56. sırada “dağların tanrısına 1 boğa 2 koyun” yazmaktadır. Burada dağlar ve dağların tanrıları ayrı ayrı anılmıştır. Bu da dağların hem tanrı hem de tanrıların evi olduğunu göstermektedir (Çelik, 2007: 178).

Friglerin ana tanrıçası Kybele de dağlarla bağlantılıdır. Dağların şehri olan Karkamış onun kentidir ve Sipylene (Sipylos Dağı'ndan gelmektedir) ve Kubeleya (Matar Kubeleya, Dağların anası demektir) gibi dağ anlamı taşıyan sıfatları bulunmaktadır. Agdistis (Pessinus-

Murat Dağı) adı da ana tanrıçaya lakap olarak verilmiştir (Çelik, 2007: 179). Dağlar, kayaların önüne yapılan kabartmalarda Kybele'nin evi ve onun tapınağı olarak görülmüştür. Kayalara açılan nişler, tanrıçanın evine açılan bir kapı olarak düşünülmüştür (Işık, 2012: 51).

Anadolu'ya uzun süre hükmeden Persler içinde dağlar önemli bir yer tutmaktadır. Herodotos Perslerin dağ zirvelerinde tanrılarına (belki de dağların kendilerine) kurbanlar verdiklerini söylemektedir (Herodotos: I-131). Persler için Akhamenid Döneminde bagastāna (tanrıların yeri) olarak bilinen antik Ekbatana'daki Behistun dağı oldukça kutsaldır. Burada kral I. Darius'un büyük bir anıtı bulunmaktadır. Behistun yazıtı olarak bilinen anıt, Darius'un başarılarını ve propagandasını içermektedir. Yazıtta Ahura Mazda'nın adı sıklıkla geçmektedir. Darius'un bu dağı seçmesinin nedenlerinden biri, dağın erken dönemlerde ve Akhamenid Döneminde dinsel kült unsurlarına sahip olmasıdır (Wiesehöfer, 2003: 33). Eteklerinde Persepolis şehri bulunan teraslarla düzenlenmiş Kuh-e Rahmat dağı ise Pers döneminde "Mithra'nın dağı" olarak anılmakta ve kutsal görülmektedir (Root, 2015: 9).

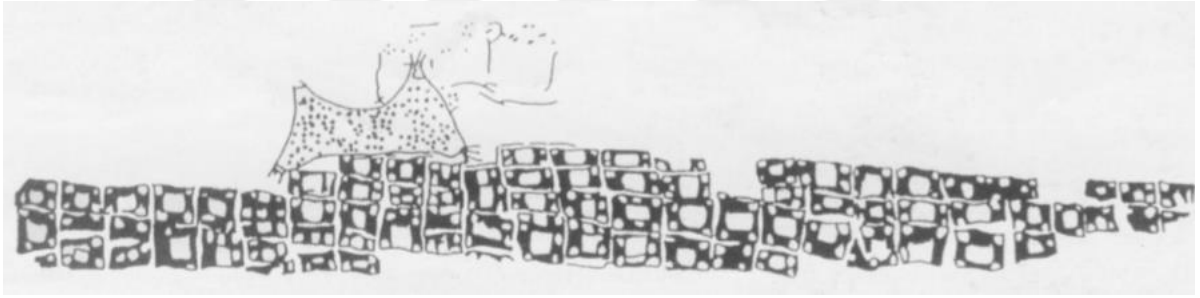
Antik dönemde Yunanlılar, dağları tanrıların yaşadığı yerler olarak düşünmüşler ve kutsal kabul etmişlerdir. Ancak dağlar Yunanlılar için bir tanrı olarak görülmek yerine daha çok ilahi doğumlar ve mucizevi olayların gerçekleştiği yerlerdir. Mitlerde dağ tepeleri, tanrıların doğduğu, evlendiği, oğullarını doğurttuğu ve öldüğü yerler olarak geçmektedir. Kyllene Dağında, Hermes'in doğum yeri olarak kabul edilen bir mağara vardır ve bunun sonucunda zirvede bir tapınak inşa edilmiştir (Langdon, 2000: 463).

Yunan dağlarının en kutsal olanı Olympos'ta, Yunan Panteonundaki on iki Olymposlu tanrı yaşamaktadır. Yunanistan'ın en yüksek ve görkemli dağı olması onun kutsal kabul edilmesinin nedenlerindendir. Yunanistan ve Batı Anadolu'da pek çok dağ Olympos adı ile anılmaktadır. Grek ozanları da, Zeus'un İda Dağı'nda bir evi olmasına rağmen Zeus'un asıl ikametgahının Yunanistan'daki Olympos olduğunu dile getirmişlerdir (Powell, 2018: 164).

Zeus'a ait yaklaşık 100 dağ kültü bulunmaktadır. Zeus'un yanı sıra Artemis, Dionysos, Pan, Hermes, Demeter, Apollon, Ana Tanrıça dağ kültlerine ve tapınaklarına sahip olmuşlardır. Dağlarda tanrılara ait kutsal alanlara tören alayları yapmışlardır. Açık bir örnek Megalopolis'ten Lukaion Dağın'daki Apollon tapınağına olan yıllık alaydır (Powell, 2018: 468).

2.2. Antik Dönem Dağ Tasvirleri

Anadolu coğrafyasında görülen en erken dağ betiminin M.Ö. 7400-6200 yıllarına tarihlenen Çatalhöyük Neolitik yerleşiminde olduğu düşünülmektedir (Resim 2.1). 1963 yılında James Mellaart kazılarında, kentte bulunan bir evin duvarında Çatalhöyük'ün kuşbakışı haritası ve Hasan Dağı'nın bulunduğunu keşfetmiştir (Mellaart, 1964: 194–197). Çatalhöyük'ün kuzeydoğusundan görülebilen Hasan Dağı, gerçekte olduğu gibi iki dorukla ve volkanik bir patlama esnasında gösterilmiştir. Son yapılan çalışmalar Hasan Dağı'nın Çatalhöyük'te yerleşim olduğu dönemlerde aktif olabileceğini göstermiştir (Schmitt, ve diğerleri, 2014). Bütün bunların yanı sıra Mellaart'a göre Hasan Dağı Çatalhöyük halkı için oldukça önemlidir. Bunun nedeni ticarete de kullanıldığı düşünülen obsidyenin bu volkanik dağdan temin edilmiş olmasıdır (Meece, 2006: 1).

Resim 2.1. Çatalhöyük'te bulunan Çatalhöyük'ün kuş bakışı görüntüsü ve Hasan Dağı'nın patlama sahnesi (Meece, 2006: 2)

Volkanik bir dağın patlamasının ve kent planının resmedilmiş olması Neolitik Dönem için oldukça önemli olmasına rağmen, bu betimin Hasan Dağı olduğu kesin değildir. Bazı araştırmacılar bu betimin Çatalhöyük'te oldukça sık kullanılan leopar derisi tasviri olduğunu, aşağıda kalan kent planı olarak düşünülen kısımda yine sıkça kullanılan geometrik desenler olduğunu düşünmektedirler (Meece, 2006: 13). Çatalhöyük sanatında leoparın odak nokta olması bu düşüncüyü desteklese de, her iki varsayım da henüz kanıtlanmamıştır.

Mezopotamya'da bulunan betimlerde tanrılar dağların üzerinde betimlenmiştir. M.Ö.2300 yılına ait Akad silindir mühründe iki dağın arasında elinde tırtıklı bir bıçak tutan Güneş tanrısı Şamaş ortaya çıkar halde betimlenmiştir (Resim 2.2). Soldaki dağın üzerinde İştâr bulunmakta ve sağ tepeye Ea bir ayağını basmaktadır. Benzer bir silindir mühürde yine Güneş tanrısı Şamaş elinde tırtıklı bir bıçak tutar halde iki dağın arasından çıkar şekilde

betimlenmiştir. Pek çok betimde aynı şekilde Şamaş dağların arasından çıkar şekilde ya da dağların üzerine basar şekilde betimlenmektedir.

Resim 2.2. Güneş Tanrısı Şamaş'ın dağların arasından çıkarken betimlendiği silindir mühür (B.M. 89115)

Hititler için dağ tanrılarının oldukça önemli olduğu, pek çok yerde betimlerinin kullanılmasından anlaşılmaktadır. Dağ tanrılar, kabartmalarda, yapı adak çivilerinde, mühürlerde, taş plastik eserlerde ve fildişinden küçük heykellerde oldukça sık görülmektedir.

Dağ tanrılarının belden aşağısı, küçük tepelerden oluşan dağ şeklinde tasvir edilmektedir. Aynı zamanda Dağ tanrısının karakteristik simgesi tanrının kendisini temsil eden sopasıdır. Bazen tanrı heykelciklerinin kaidesinde bahar nympheleri görülmektedir. Asur'dan bir kabartmada dağ tanrısı, böyle bir nymphenin yanında durmaktadır. Dağlar çoğunlukla hayvanlarla betimlenmektedir, Arnuwanda III mühüründe tasvir edilen dağ tanrısı Arnuwanda, sağ elinde bir kartalı tutmaktadır. Bu da dağ tanrılarının hayvanlar aleminin koruyucusu olduklarının bir göstergesidir (Hass, 1994: 461).

Hititler Döneminde dağ tasvirlerinin en güzel örnekleri Yazılıkaya'dadır. Burada dağ tanrı motifi, A odası karşılama sahnesinde ve IV Tuthalia kabartmasında görülmektedir. Yazılıkaya'da gök tanrısı Teşup, Namni ve Hazzi dağlarının üzerinde bulunmaktadır (Resim 2.3). Büyük galerideki IV. Tuthalia da dağların üstünde betimlenmiştir.

Resim 2.3.Yazılıkaya’da Teşup’un Namni ve Hazzi Dağları Üzerinde Gösterimi
(Alp, 2005:24)

Bunun yanı sıra dağ tanrılar Eflatunpınar ve Fasıllar Anıtlarında ve Şarkışla tören baltasında görülmektedir. İmamkulu anıtında hava tanrısı arabasıyla dağ tanrılarının üzerinde betimlenmektedir. Hanyeri’nde iki dağ tanrısı üzerinde bir boğa kayaya islenmiştir. Gök tanrısının en büyük sembolü boğadır. Boğa, gök tanrının kendisi olarak gösterilmiş olmalıdır (Akurgal, 1989: 105).

Kuzey Suriye’de Afrin yakınlarında Ain Dora tapınağı Eb ortostatında da dağ tanrısının yanında iki aslan başlı yaratık betimlenmiştir. M.Ö. 2. binin 3. ve 4. çeyreğinde Yesemek heykelleri dağ tanrı betimlerinin devamlılığını göstermektedir. Yesemek atölyesindeki 32 kabartmadan 29’u dağ tanrısıdır (Çelik, 2007: 177).

Urartularda dağ tanrılarının adları sıklıkla geçse de betimleri sınırlıdır. İşpuini Dönemine ait bir bronz levhada tanrı Şivini’nin yanında iki dağ ve onların üzerinde birer tanrı gösterilmiştir. Dağları temsil eden bu yükseltilerin üstünde bitki motifleri vardır. Dağların üzerinde duran tanrılarının boynuzlu başlıkları bulunmaktadır ve tanrı Şivini’nin güneş diskini taşımaktadırlar (Ergürer, 2015: 285).

Yunanlılar, dağları tanrılarının evi olarak görmelerine rağmen, Yunan sanatında oldukça kısıtlı betimlenmişlerdir. Yunan sanatındaki bilinen ilk örnek Girit’te bir damga mühür üzerindedir. Mühürde kayalık bir zirve üzerinde tanrıça ve iki yanında aslan koruyucuları bulunmaktadır. Evans, bu tepenin betimi Juktas dağı zirvesi olabileceğini belirtmiştir. Tanrıçanın sol tarafından kendisinden oldukça büyük boyutlarda ona tapan erkek bir figür bulunmaktadır. Sağ tarafında ise bir tapınağın cephesi betimlenmiştir (Evans, 1935: 607).

Boeotia'daki Thespiiai'da Helikon Dağını temsil eden bir kabartma bulunmuştur. Helenistik Döneme ait kabartmanın üstünde “θείον ‘Ελικών” yazmaktadır. Dağ vahşi görünümlü, dağınık saçlı olarak betimlenmiştir (Langdon, 2000: 464).

Sikkeler üzerinde dağ betimleri ise ilk olarak M.Ö. 57 yılında Roma Cumhuriyet Döneminde C. Considius Nonianus'a ait bir denariusta görülmektedir (Resim 2.4). Sikkenin üzerinde yazan "ERVC" Sicilya'da bulunan Venüs Tapınağı'nı göstermektedir (Evans, 2011: 172). M.Ö. üçüncü yüzyıla ait Athena bronz sikkelerinde de Akropolis betimlenmiştir. Sikke üzerinde Pan mağarası, Erechtheion, Propylaea ve Athena heykeli bulunmaktadır (Evans, 2011: 172; BMC TC,p130.79.Ath.). Pontus Bölgesindeki Amaseia da kayalık şehrin yükseltisini gösteren sikkeler basmıştır (Evans, 2011: 172; RPC 1631). İsrail'de bulunan Neapolis kenti de Gerizim dağı sikkeler üzerinde kullanmıştır (Resim 2.5). Antoninus Pius Dönemine ait sikkede Gerizim dağı, zirvedeki tapınak ile birlikte tasvir edilmiştir (Evans, 2011: 172;RPC IV 3788).

Resim 2.4. C.Considius Nonianus'a ait Roma Cumhuriyet Dönemi sikkesi (Roma Numismatics 1, lot 508)

Resim 2.5. Neapolis kenti sikkesi (Evans, 2011: 177)

3. BÖLÜM

ARGAİOS DAĞI VE SİKKELERDEKİ BETİMLERİ

3.1. Argaios Dağı

Argaios (Erciyes), 3917m. yüksekliğinde, Kapadokkia Bölgesi'nin en yüksek dağıdır. Birlikte volkanik bir kompleks oluşturduğu Koç Dağı ise 2628m.'dir. Caesarea(Kayseri)'nin güneyinde, şehir merkezine 25 km. uzaklıktadır. Erciyes, Orta Anadolu'nun önemli aktif volkanik dağlarından. Dağın oluşumunun ilk evresi Neojen dönemde Koç dağının aktivitesidir. Daha sonra Kuvaterner dönemde Erciyes strato-volkanı oluşmuştur. Dağın son volkanik olayı doğusunda oluşan at nalı şeklindeki volkanik çığ akıntısıdır (Yurteri, 2017: 44-45).

Argaios isminin ilk defa Kültepe metinlerinde görüldüğü düşünülmektedir. Kaniş ve Asur arasındaki anlaşma metinlerinde geçen himayesi istenen tanrılar arasında Aşkaşıpa dağı bulunmaktadır. Bu tanrının Erciyes olduğu düşünülmektedir (Günbattı, 2017: 183-4). Bossert, Yazılıkaya'da Teşup'un üzerinde durduğu Namni ve Hazzi dağlarından (Resim 2.3.) Namni'nin Argaios olduğunu ve bu ismin Argaios'un Hurrice ismi olduğunu düşünmektedir (Bossert, 1954: 135). Hititlerde "harki-/ harkis" ismi beyaz, parlak anlamına geldiği bilinmektedir. Hargas'ın Argaios'un Hititçe ismi olduğu düşünülmektedir (Puhvel, 1991: 169; Weiß, 1985: 39). Erciyes'e çıkan yol üzerinde bulunan Hisarcık Tekirderbent köyündeki hiyeroglifte M.Ö. 8. yüzyılın başına ait yazıtta "Tanrı dağ Harhara" olarak geçmektedir (Baydur, 1994: 73). Yunanca'da da Argaios'un kelime kökü olan "Argos" kelimesi "beyaz, ışıklı, parlak" anlamına gelmektedir (Çelgin, 2011: 97). Buradan alışılağı gibi, Argaios'un genel olarak "beyaz, parlak dağ" anlamına gelmektedir.

Strabon Argaios için tepesinde karın hiç eksik olmadığından ve berrak bir havada zirvesinden bakıldığında Pontus ve İssikos denizinin görülebileceğinden bahsetmektedir (Strabon 12.1.7). Aynı zamanda Argaios'un etrafının ormanla kaplı olmasından ve bölgenin volkanik yapısı nedeniyle ateş çukurlarının aktif bir şekilde bulunmasından bahsetmektedir: *"Bazı yerlerde de arazi bataklıktır ve geceleri buradan ateş çıkar... fakat burası çoğu kimseler ve özellikle sığırlar için tehlikelidir, çünkü görünmeyen ateş çukurlarından düşebilirler"*. (Strabon, 12.1.7).

Maximus Tyrius, Argaios'u “*hem tanrı, hem yemin tanrısı, hem kült heykeli*” şeklinde tanımlamaktadır (Tyrius: XXXVII). Claudius, “... *Kappadokialıların otlakları ve hızlı atların babası Argaios yantıyor.*” diye yazmıştır (Claudian: 2.28-3099). Macdonald Kinneir, anlattığı efsanede Romalıların dağın tepesinde Tiberius-Caesar'ın ikamet ettiği bir şato inşa ettiklerinden bahsetmektedir (Kinneir, 1818: 151-vd.). Simeon'ın anlattığına göre Hristiyanlar dağa birçok kilise yapmışlar ve her sene Uruc-ı Meryem yortusu gününde kurban kesmek için dağa çıkmışlardır (Simeon, 1999: 255-256). Hamilton, Tchihatcheff, Texier ve Tozer gibi seyyahlar Erciyes'e tırmanmışlar ve bu tırmanışlarında yaşadıkları deneyimleri ve dağ hakkındaki duydukları efsaneleri anlatmışlardır.

Erciyes'in kuzeyinde 2510 m. yüksekliğinde Lifos Dağı'nın zirvesinde sur ve kent kalıntıları bulunmaktadır (Resim 3.1, Resim 3.2). Erciyes'in güney eteğinde 2000-2500 m. yükseliğindeki alanda ise Gereme Harabeleri bulunmaktadır. 19. yüzyılda Anadolu'yu gezen Hamilton Argaios'a tırmaşının dönüşünde Gereme harebelerini görmüş ve buradaki yapı kalıntıları hakkında bilgi vermiştir (Hamilton, 2013:615). Ancak hiçbir gezgin Lifos Dağı hakkında herhangi bir bilgi vermemiştir. Bu alanlarla ilgili herhangi bir bilimsel çalışma yapılmaması nedeniyle bu kalıntıların Argaios ve Argaios kültü ile ilgili bağlantıları bilinmemektedir.

Resim 3.1. Lifos Dağı'nın Kuşbakışı görüntüsü (Google Earth⁷)

Resim 3.2. Lifos Dağı'nda bulunan kalıntılar (Begümay Akbaş fotoğraf arşivi)

⁷<https://earth.google.com/web/@38.52453012,35.43368923,3154.64213993a,25054.090438d,35y,7.42729852h,56.86023033t,0r>

3.2. Argaios Dağı'nın Sikkelerdeki Betimleri

Argaios, kentin sikkelerinde en sık kullanılan tiptir ve kentin sembolü haline gelmiştir. Sikkelerde çeşitli tiplerde ve çeşitli tanrısal figürlerle birlikte görülmektedir. Caesarea sikkeleri üzerindeki Argaios betimleri kimi zaman tamamen gerçekçi, kimi zaman da son derece stilizedir.

3.2.1. Argaios'un Gerçek Görüntüsüne Uygun Betimler

Argaios dağı, uzaktan bakıldığında üç zirveli şekilde görülmektedir, bunlardan ortada bulunanı esas zirvedir (Resim 3.3). Esas zirve yan zirvelerden daha fazla yüksekliğe sahiptir. Sikkelerde dağ, bu görünüşe uygun olarak ana zirvenin yanında iki zirve ile birlikte gösterilmektedir. Bazı sikkelerde ise yan zirveler göz ardı edilmiştir ve dağ tek zirveli gösterilmiştir. Bazı sikkelerde de dağın altında üç tepe betimi bulunmaktadır. Bunlar da dağın Lifos, Kefeli gibi yan dağlarının betimleri olmalıdır. Antoninus Pius Döneminden itibaren zirvenin bir kule gibi uzandığı tasvirler ortaya çıkmaktadır (Kat. No. 45). Bu betimde zirve, diğer tepelerden oldukça yüksek gösterilmekte ve tepesine bir üçgen motifi yerleştirilmektedir. Bu betim Lucius Verus Döneminden sonra görülmez.

Resim 3.3. Argaios'un üç zirveli şekilde görülen gerçek görüntüsü (Begümay Akbaş fotoğraf arşivi)

Argaios betimlerinin en belirgin iki özelliği dağın tam ortasında bulunan küre (Kat. No. 48) ve bu kürenin üzerinde boynuzu ya da liri anımsatan figürdür (Kat. No. 98). Bu figürünün dağın zirvesine yakın bir yerde bulunan kraterin betimi olduğu düşünülmüştür (Resim 3.4). Aynı zamanda bu betim dağın zirvesine yakın bir noktada bulunan yapay tünelin sembolü olabilir. Bu tünel Antoninus Pius, Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi bronz

sikkelerinde oldukça belirgin şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 54). Traianus Dönemine ait bir sikkede de sembolün önündeki çizgiler bir kapıyı anımsatmaktadır (Kat. No. 22). Dağın üzerine yapılmış bu tünel oldukça yüksek ve zirveye yakın bir noktadadır. Tünelin bu kadar yüksek bir noktaya yapılması, günlük ihtiyaçlardan çok kültüsel bir amaçla kullanılmış olduğunu göstermektedir (Çelik, 2007: 176).

Resim 3.4. Argaios üzerindeki krater
(<https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/4661>)

Piotrovski, Urartularda kaya nişlerini Ön Asya dinlerinde bulunan tanrıların dağdan çıktıkları kapı düşüncesi ile ilişkilendirmektedir. Aynı şekilde bu kapıları Güney Mezopotamya'daki zigguratlara benzetmektedir (Piotrovskiy, 1965: 42). Argaios'da bulunan yapay tünel, benzer bir amaçla düşünülmüş olmalıdır. Bazı sikkelerde kapıya benzer şekilde betimlenmesinden dolayı dağ tanrısının, bu tünel vasıtasıyla dağın merkezinden çıkmış olduğunun düşünülmesi muhtemeldir. Weiß de bu tünelin Urartularda bulunan kapı düşüncesiyle ilgili olduğunu söylemiş ve bunun Pers ya da Pers öncesi bir ibadet olduğunu belirtmiştir (Weiß, 1985: 40).

Tünel betimleri pek çok sikkede boğa boynuzuna benzemektedir. Merkezdeki küre figürü de boğanın başını oluşturacak şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 72). Bir Argaios agalmasında dağın merkezinde boğa betimi bulunmaktadır (Resim 3.5). Bu betimdeki boğanın boynuzları, sikke betimlerindeki boğa boynuzu ile aynı yerde betimlenmiştir. Bu boğa temsili çok eski bir dağ tanrı inancın devamı olmalıdır. Hava tanrılarının yaşadığı yer olarak görülen dağ dorukları başlangıçta bir boğa olarak temsil edilmişlerdir (Çelik, 2007: 176). Hititler Döneminde dağ tanrılarının boğayla bütünleşen fırtına tanrısı ile yakından ilişki oldukları bilinmektedir. Argaios'un Hititler Döneminde tanrı olarak görüldüğüne yukarıda

değirmiştik (bkz. s.25). Bu boğa sembolü, Hititlerden beri süre gelen dağın boğayla yakın tutulmasının devamı olarak sikkelerde kullanılmış olmalıdır. Bazı betimlerde bu boğa boynuzu lire benzemektedir (Kat. No. 21). Bölgede Apollon kültünün bulunduğu bilinmektedir. Ancak zirvede bulunan tünel ya da kraterin ve ya Argaios'un lir ile ilişkili olabileceği belirsizdir.

Resim 3.5. Argaios'un merkezinde Boğa betimibulunan agalma (Münster, Archäologisches Museum der WWU, Env. No. 3413)

Birçok tasvirde Argaios ağaçlarla çevrili şekilde gösterilmiştir. Günümüzde ağaçlar yoğun olmasa da, Strabon dağın antik çağda ağaçlarla kaplı olduğunu belirtmiştir (Strabon: 12.2.7). Antoninus Pius, Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi sikkelerinde gemmalarda olduğu gibi dağın eteğinde ağaç ve hayvan motifleri görülmektedir (Kat. No. 49). Bu dağın doğaya hakim bir konumda olduğunun göstergesidir.

3.2.2.Küreye Benzer Betimler

Caesarea darphanesinde basılmış olan Traianus Dönemi Argaios betimli gümüş sikkelerin arka yüzünde Argaios'un oldukça stilize bir betimi ortaya çıkmaktadır (Kat. No. 21). Bu sikke betimi yalnızca gümüş sikkelerde görülmekte ve Traianus Dönemi ile sınırlı kalmaktadır. Standart Argaios betimlerinden oldukça farklı olan bu betimlerde Argaios, üç zirveli betimler ya da üçgen motifleri yerine ovalleştirilmiş şekilde gösterilmektedir. Dağın tabanında dört küçük küre bulunmakta onların üzerinde de dağın merkezinde bir küre bulunmaktadır. Dağın zirvesindeki tünel de oldukça stilize şekilde tasvir edilmiştir ve lire benzemektedir. Argaios'un etrafındaki ağaçlar betimlenmiştir.

3.2.3.Piramit Betimleri

Caesarea sikkelerinde piramit tipi, Traianus Döneminde ortaya çıkmakta ve sadece bu dönemde bronz sikkeler üzerinde görülmektedir (Kat. No. 24-28). Bazı örneklerde üçgenin üç noktasında yuvarlak şekiller bulunmakta ve üçgenin piramit şeklinde olması vurgulanmaktadır. Ön yüzde imparatorun büstü yerine Tykhe başı bulunmaktadır. Tykhe, giyimli, sağa doğru, profilden ve sur tacı takar şekilde betimlenmektedir. Bir diğer sikke tipinde piramit ön yüzde betimlenmiştir (Kat. No. 29). Aynı şekilde üç ucunda yuvarlak kenarları bulunmaktadır. Bu sikkenin arka yüzünde defne çelengi içinde Herakles lobutu bulunmaktadır.

Bu sikkelerde iki grup bulunmaktadır: bunlardan ilkinde sadece tarih, diğerinde ise tarihin yanında Bassus ve Homullus magistrat isimleri bulunmaktadır. Bu isimlerin kökeninin Tarsus'a dayandığı düşünülmese de Sydenham, bu tipin Caesarea'ya ait olduğunu söylemektedir. Çünkü sadece Homollus'un adı olanlar Tarsus'la bağlantılıdır (Sydenham, 1978: 13).

Piramitin Argaios'un sembolik olarak gösterimi olduğu düşünülmüştür. Bu üçgen figürü bölgede mezar stellerinde (Resim 3.6 ve Resim 3.7), agalmalarda (Resim 3.11) ve gemmalarda da aynı tipte görülmektedir (Durukan, 2012: 71). Bölgede bulunan bazı mezar stellerinin alınlıklarında aynı piramit motifinin yanı sıra bazı örneklerde çelenk içinde piramit figürü bulunmaktadır (Kara, 2016: 309). Durukan, piramit betimlerinin üç noktasının yuvarlak olmasını Argaios'un üç zirvesi olmasına bağlamıştır. Aynı zaman mezar stelleri üzerinde piramitin sıklıkla bulunması nedeniyle bu sembolün bölgedeki ölü kültü ile bağlantılı olduğuna değinmektedir (Durukan, 2012: 68-71).

Traianus Dönemine ait bir diğer sikkede Argaios'un zirvesindeki tünel betimi üçgen şeklinde betimlenmiştir (Kat. No. 30). Antoninus Pius, Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi sikkelerinde Argaios'un ana zirvesi oldukça uzun şekilde betimlenmiş ve zirve üçgen olarak gösterilmiştir (Kat. No 45, Kat. No.50, Kat. No.54). Bu üçgen figürünün dağ için kutsal bir sembol olarak kullanılmış olduğunun bir göstergesidir.

Caesarea'da bulunan bir Zeus heykelciğinde tanrının sağ elinde ileri doğu uzattığı bir nesne bulunmaktadır (Resim 3.12). Bu nesne piramit şeklindedir ancak ön tarafı kırılmıştır.

True ve Vermeule bu piramiti kentin sikkelerinde bulunan piramit ile bağlantılı olduğunu düşünmektedir (True ve Vermeule, 1974: 124-125).

Resim 3.6. Piramit betimi bulunan mezar taşı (Kara, 2016: 307)

Resim 3.7. Piramit betimi bulunan mezar taşı (Kara, 2016: 307)

3.3.Argaios Dağı'nın Bulunduğu Sikke Tipler

Argaios, oldukça çeşitli sikke tiplerinde kullanılmakta olup, bazı betimlerde küçük bir sembol şeklindeyken bazı betimlerde de ana figür olarak kullanılmıştır. Sikkeler üzerinde çeşitli semboller, tanrılar ve onların atribüleri, mimari elemanlar, askeri betimler ve agonistik ödül urneleri, quadriga kullanan imparator, fillerin çektiği araç içinde gibi betimlerde kullanılmasının yanı sıra homonoia sikkelerinde de kentin sembolü olarak kullanılmıştır.

3.3.1. Argaios Dağı ile Birlikte Betimlenen Semboller

3.3.1.1.Çelenk

Çelenk, zaferi, sadakati, sonsuz hayatı sembolize etmektedir. Antik Yunan ve Roma'da yöneticilerin başında kullanılmış ve egemenliğin bir göstergesi olmuştur. Bunun yanı sıra, düğünlerde, festivallerde, ritüellerde ve cenaze törenlerinde kullanılmıştır. Roma toplumunda sporcular, şairler, askerler ve kazananlar çelenk ile ödüllendirilmiştir. Savaştan dönen

galiplere defne yapraklarından yapılan çelenk olan Corona Triumphalis verilmiştir (Plinius XV, III-V). Defne çelengi Roma'da oldukça popüler bir şekilde kullanılmıştır. Zaferi temsil eden defne çelengi çoğu zaman Nike'nin elinde bulunmaktadır. Nike bu defne çelengi ile tanrıyı, tanrıçayı ve ya imparatoru taçlandırır şekilde betimlenmiştir. Bu betim imparatorun zaferinin yanı sıra onun tanrısallaştırılmasının da bir sembolü olmuştur (Rogić ve diğerleri, 2012: 342-343).

Caesarea sikkelerinde genellikle Argaios'un zirvesinde bir çelenk bulunmaktadır. Bu çelenk, bazen yuvarlak stilize şekildayken (Kat. No. 135) bazen de defne çelengi şeklindedir (Kat. No.14, Kat. No. 17, Kat. No. 23, Kat. No. 38, Kat. No. 46, Kat. No 176, Kat. No. 180, Kat. No. 181, Kat. No. 189, Kat. No. 190, Kat. No. 203). Bazı sikkelerde defne çelenginin altında iki yana uzanmış dalı anımsatan desen oluşturulur (Kat. No. 190).

Bu tip Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı sikkelerde ortaya çıkmıştır (Kat. No. 8) ve Roma İmparatorluk döneminde kullanılmaya devam edilmiştir. Diğer bir sikke tipinde ise Argaios geniş bir defne çelenginin içinde gösterilmektedir (Kat. No. 93, Kat. No. 104, Kat. No. 177). Severus Alexander'a ait bir sikke de Nike imparatoru defne çelengi ile taçlandırır şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 174). Çelenk, iki vexillum arasındaki kartal figürünün ağzında da sıklıkla betimlenmektedir (Kat. No. 171). III. Gordianus Döneminde sunak içinde çelenk betimleri bulunmaktadır (Kat. No. 198).

3.3.1.2. Yıldız ve hilal

Yıldız ve hilal göksel figürlerinin kullanımı, M.Ö. IV. binden Sümer, Mısır, Mezopotamya ve Anadolu'da birlikte ya da ayrı semboller halinde görülmektedir. Yıldız, ay ve güneş sembolleri antik dönemde önemli bir yer tutmuştur. Bazen yıldız, güneşin bir sembolizmi olarak kullanılmıştır. Anadolu'da bu figürler Hitit'lerden beri kullanılmaktadır. İlerleyen dönemde bu figürler Pers egemenliği altında görülmektedir. Persler ay, yıldız ve güneş motiflerini Darius'tan beri kullanmaya başlamışlardır (Tezcan, 2007: 3092-3). Anadolu'da kökenlerini Pers İmparatorluk ailesine bağlayan Pontus krallığı da III. Mithradates ile birlikte yıldız ve hilal figürü bir arada kullanmaya başlamıştır. Bu yıldız ve hilal figürlerinin Anadolu'da ilk defa kullanılmasıdır. VI. Mithradates ile bu motif hanedanın

resmi sembolü olmuştur. Daha sonraki süreçte bu sembol, Sasaniler ve Türk Kağanlıklarının kullandığı paralarda da görülmüştür (Tezcan, 2007: 3096-3103).

Yıldız ve Hilal figürleri bölgede Kappadokia Krallığı sikkelerinde görülmektedir. Pontus Kralı V. Mithradates'in kızı Laodike'yi Kappadokia Kralı VI. Ariarathes ile evlendirmesi ile bölgede Pontus etkisi artmıştır (bkz. s.9). Bu nedenle Kappadokia sikkelerinde görülen yıldız ve hilal figürlerinin Pontus Krallığı etkisiyle ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Yıldız ve hilal figürleri Roma İmparatorluk dönemi Caesarea sikkelerinde oldukça çeşitli ve sık kullanılmıştır. Argaios Dağı'nın zirvesinde tek bir yıldız bulunan tip pek çok imparator tarafından oldukça yaygın kullanılmıştır (Kat. No. 36, Kat. No 44, Kat. 49, Kat. No. 51, Kat. No. 59, Kat. No. 71, Kat. No. 72, Kat. No. 87, Kat. No. 98, Kat. No. 109). Hadrianus Dönemindeki sikkelerde, tipik olarak Argaios'un zirvesinde bulunan tanrının sağ tarafında yıldız, sol tarafında hilal görülmektedir (Kat. No. 33). Bu dönemde üç zirvede de birer yıldız duracak şekilde üç yıldızlı tipler ortaya çıkmıştır ve sadece bu dönemde kullanılmıştır (Kat. No. 34, Kat. No. 35). Aynı zamanda Hadrianus sikkelerinde daha henüz diğer imparator sikke tiplerinde görülmeyen zirvede uçları yukarı doğru dönük olan hilal figürü kullanılmıştır (Kat. No. 37).

Antoninus Pius Dönemi dağın altında yıldız figürü olan bir örnek vardır (Kat. No. 43). Commodus Döneminde sunak figürünün öne çıkmasıyla sunağın sağ yanında yıldız bulunmaktadır (Kat. No. 61). Commodus ve Septimius Severus dönemlerinde sunağın içinde hilal ve yıldız bulunan tip kullanılmıştır (Kat. No. 68, Kat. No. 77). Bu dönemde tapınak alınlıklarında da yıldız figürüne rastlanmaktadır (Kat. No. 67, Kat. No. 101, Kat. No. 159, Kat. No. 185). Caracalla'nın genç portreli sikkelerinde zirvede yıldız bulunurken sağ tepe üzerinde hilal bulunmaktadır (Kat. No. 96, Kat. No. 97). Yine benzer Caracalla sikkesinin arka yüzünde Argaios üzerinde görülen ayakta tanrının sağ yanında hilal, sol yanında yıldız bulunur şekilde betimlenmiştir (Kat. No 95). Severus Alexander'ın sikkesinde zirvede çelenk, sağ tepe üzerinde yıldız ve sol tepe üzerinde hilal bulunmaktadır (Kat. No. 180). Bir diğer örnekte iki vexillum arasındaki Argaios'un zirvesinde çelengin üzerinde yıldız ve hilal görülmektedir (Kat. No. 172). Benzer şekilde sunak içinde yan yana yıldız ve hilal bulunan

bir örnek bulunmaktadır (Kat. No. 173). Tapınağın içindeki Argaios bulunan bir sikke tipinde ise sağ tepe üzerinde hilal, sol tepe üzerinde yıldız bulunmaktadır (Kat. No. 160).

3.3.2. Sikke Betimlerinde Argaios'la Birlikte gösterilen Tanrı ve Atribüleri

3.3.2.1. Helios

Sikkelerde bulunan Argaios betimlerinde en yaygın olarak kullanılan figür zirvede bulunan ayakta betimlenmiş erkek tanrı figürüdür. W. Wroth bu tanrıyı, Helios olarak kabul edilebileceğini ancak tanrısallaştırılmış imparator olarak değerlendirme eğiliminde bulunduğunu belirtmektedir (Wroth, 1911: XXXIX). Cook, ise bu tanrı figürünün Hellenistik Zeus'a uygun olduğunu düşünmektedir (Cook, 1925: 980). Sydenham zirvedeki tanrıyı Yunan Helios'u ile değerlendirmenin yetersiz bir görüş olduğunu ve bunun Argaios'un geniusu olduğu düşünmektedir. Aynı zamanda zirvedeki figürün Mihtras ile ilgili olabileceğini belirtmiştir (Sydenham, 1978: 20). Weiß, bu figürün tanımlanmasında Argaios'un herhangi bir yazıtta bir tanrı ile birlikte isminin bulunmamış olmasına değinmektedir (Weiß, 1985: 46). Baydur, bu tanrının dağ-tanrıyı simgelediğini, dağın personifikasyonu olduğunu düşünmektedir (Baydur, 1994: 77).

Bu sikkelerde tanrı, ayakta, cepheden, sola doğru yönelmiş şekilde ve çıplak betimlenmektedir. Sol bacağı taşıyıcı işlev görürken sağ bacağı dizden bükülmüştür. Sağ elinde ileri doğru uzattığı globusu tutarken, sol elinde ise asa tutmaktadır. Bazen globus görülmez ama elini aynı şekilde ileri uzatmaktadır. Tanrı bazı betimlerde ışın tacı ile betimlenirken, çoğunlukla başlıksız görülmektedir (Kat. No. 9, Kat. No. 12, Kat. No. 13, Kat. No. 15, Kat. No. 16, Kat. No. 18, Kat. No. 19, Kat. No. 20, Kat. No. 22, Kat. No. 30, Kat. No. 31, Kat. No. 32, Kat. No. 33, Kat. No. 39, Kat. No. 40, Kat. No. 41, Kat. No. 42, Kat. No. 43, Kat. No. 47, Kat. No. 48, Kat. No. 52, Kat. No. 56, Kat. No. 58, Kat. No. 86, Kat. No. 90, Kat. No. 95, Kat. No. 115, Kat. No. 120, Kat. No. 158, Kat. No. 168).

Bu tanrı, ikonografik açıdan Helios ile oldukça uyuşan bir betim göstermektedir. Helios, Hyperion ve Theia'dan meydana gelen üç göksel varlıktan biridir. Apollon'dan farklı olarak güneşin kendisi sayılmaktadır (Erhat, 2007: 133). Helios, Roma pantheonunda Sol olarak da adlandırılmaya başlanmıştır. Caligula, İmparatorluğun doğu eyaletlerine kendisi için “Yeni Güneş” adıyla kült kurmalarını emretmiştir (Cass. Dio: XXVII). Ardından gelen imparatorlar,

güneş tanrısına önem vermeye devam etmişlerdir. Septimius Severus, Emesa Kenti'nde bulunan güneş tanrısı tapınağının rahibi Iulius Bassianus'un kızı Iulia Domna ile evlenmiştir (Hopkins, 1907: 16). Elagabalus Döneminde güneş tanrısı oldukça önem kazanmıştır. İmparator, Suriye güneş tanrısı Elagabal için Palatinus tepesine tapınak inşa ettirmiştir (Matern, 2002: 32). Emesa'dan güneş tanrısının kült heykeli olarak kabul edilen baitylosu Palatinus tepesindeki tapınağa getirtmiştir (Herodian: V, 6. 6). Elagabalus'un öldürülmesinden Aurelianus Döneminde devletin resmi kültü haline getirilmesine kadar güneş tanrısına tapınım geri planda kalmıştır (Üzüm, 2016: 40-41).

Argaios zirvesindeki Helios tipi, kentin Roma egemenliğine geçtiği Tiberius Döneminde ilk kez ortaya çıkmıştır. Roma Dönemi öncesinde Kappadokia'da Helios kültü bilinmemektedir. Ancak bölgede Apollon kültürünün Kappadokia krallığı Döneminde etkili olduğu bilinmektedir (Sozomeos V-4). Bölgedeki Helios ile Apollon'un bağlantısı hakkında Apollon başlığı altında bilgi verilecektir (bkz. s. 36).

Güneş Tanrısı Helios tasvir sanatında, genç bir erkek olarak ve başında ışık tacı takar şekilde betimlenmektedir (Erhat, 2007: 133). Helios'un atribüleri arasında globus ve asa bulunmaktadır (Matern, 2002: 88). Caesarea sikkeleri üzerinde Argaios'un zirvesindeki Helios, Matern'in en önemli atribüsü olarak değerlendirdiği kırbaç ile hiç görülmez. Matern, Helios betimlerinde kırbaç yerine asa bulunmasının, tanrının bir araba sürücü olarak görülmeyip, yerel özellikler kazandığı Anadolu'da görüldüğünü belirtmektedir. Helios'un en önemli atribülerinden olan globus Argaios'un zirvesinde tasvir edilen tanrıda sıklıkla kullanılmıştır. Globus, güneş tanrısının elinde gökyüzünün, yıldızların ve tüm kozmosun yöneticisi olarak tanımlanmaktadır (Matern, 2002: 91-92). Bazı betimlerde globus tutmaz ancak sol elini yine aynı şekilde havaya kaldırmaktadır. Kette bulunan bronz ağırlıklar (Resim 3.8) ve gemma taşlarında (Resim 3.9) bu tanrı ışın tacıyla betimlenmiştir. Bazı sikkeler de Mithras başlığına benzeyen bir başlık görülmektedir (Kat. No. 33). Ancak bunun bilinçli olarak mı bu şekilde basıldığı yoksa sikke basımındaki bir hatadan dolayı mı bu şekilde olduğunu söyleyebilmemiz için daha çok örneğe ihtiyaç vardır.

Zirvedeki Helios'un Mithras'la ilişkili olduğu düşünülmektedir (Sydenham 1978:20). Mithras'ın kökenlerini, Perslerde M.Ö. 15. yüzyıla dayanan güneş ışığı ile ilişkilendirilen Mithra oluşturmaktadır. Roma Döneminde ise Tarsus'da ortaya çıkıp yayıldığı

düşünülmektedir. Hipparkhos, ekinoksların gerilemesini keşfetmiş ve bu bilgi Tarsus’lu stoacılar arasında yayılmıştır. Bunun sonucunda da yıldızların hareketlerini ve kozmosu yöneten bir tanrı fikri ortaya çıkmıştır. Daha sonra Kilikyalı korsanlar tarafından benimsendiği ve yayıldığı düşünülmektedir (Ulansey 1998: 91-93).

Mithras, Helios ile ilişkilendirilmekte ve birlikte betimlendikleri örnekler bilinmektedir. Ankyra’dan ele geçen bir yazıtta Mithras ve Helios, senkretik anlamda birleştirilmiştir (Güran 2010: 36). Caesarea’da bulunan bir yazıtta da “Mithras, Sol Invictus” olarak geçer⁸. Ariaramneia’da⁹ bir mağara oyuğunda hem Yunanca hem de Aramice yazılmış yazıt¹⁰, bölgede Mithras kültünün varlığı için önemli bir kanıttır. Yazıtın bulunduğu mağaranın bir Mitraeum olduğu düşünülmektedir (Güran, 2010: 18-21). Camihöyük’te gerçekleştirilen kurtarma kazısında Mithras maskesinin bulunması Kappadokia bölgesinde Mithras tapınımı olduğuna önemli bir kanıt oluşturmaktadır (Erol ve Şenyurt 2011: 97).

Resim 3.8. Argaios’un zirvesinde Helios bulunan bronz ağırlık (True and Vermeule, 1974: 126)

Resim 3.9. Argaios’la birlikte bir at üzerinde gösterilen ışın taçlı büst betimli gemma taşı (Baydur 1994: Kat. No. 14-2:1)

3.3.2.2. Apollon

Apollon kültünün, Kappadokia Bölgesi’nde ilk tapınağı Kappadokia kralı V. Ariarathes (M.Ö. 163-130) zamanında yapılmıştır (Tekin, 2008: 170). Hellenistik Dönem’de Kappadokia

⁸ CIL III, no 6772: CIL III, no 6772: Solem – Soli invicto - Mythrae - prosalute et incolu-mitate – Chresimi Aug (ustorum) n(ostorum) - dispensatoris – Callimorphus arkar – ius eiusdem – votum solvit – libens animo. Türkçe Çevirisi: Callimorphus, Sol Invictus Mithras’a Sol’un bir temsilini adanmıştır.

⁹ Kayseri Yahyalı İlçesi’nde bulunan Faraşa Köyü’dür. Köyün ismi 1970 yılında Çamlıca’ya çevrilmiştir.

¹⁰ Yunanca: Σαγάριος Μαιρνον (Μαγρον ?) στρατηγός Ἀριαραμνε(ας) ἐάγευσε. Türkçe Çevirisi: Ariaramneia kentinin strategosu Sagarios mazdaist ayin yaptı. Aramice metin çevirisinde Mahifarna’nın oğlu Sagari’nin, Mithra’nın magusu olduğu yazmaktadır. (Grégoire, 1908: 434-47).

Krallığı sikkelerinde de ön yüzde Apollon'un betimi görülürken arka yüzde de atribüleri sıklıkla görülmektedir. Strabon, Kappadokia bölgesinde Kataonia Apollon'unun bir tapınağı olmasından ve Kappadokialıların bu tapınağı örnek aldığından bahsetmektedir. Bu tanrı bütün Kappadokialılar arasında itibar görmüştür (Strabon 12.1.6). Sozomenos M.S. 4. yüzyılda Caesarea'da Apollon Patroos tapınağının varlığından bahsetmektedir (Sozomenus V-4).

Apollon, Zeus ve Leto'nun çocuğudur. Kız kardeşi Artemis, karanlığın ve ayın temsilcisi olarak görülürken Apollon ışığın ve güneşin temsilcisidir. Yanında taşıdığı ok ve yay, avcılıktan ziyade attığında kurtulmanın yolu olmayan hastalık oklarıdır (Powell, 2018: 185-186). Apollon'un sanat ve müzik yeteneği de oldukça ön plandadır ve birçok betimde lirle birlikte gösterilmektedir. Bunun yanı sıra bilicilik ve kehanet tanrısı olarak bilinmektedir (Erhat, 2007: 48-49).

Roma Dönemi Caesarea sikkelerinde tanrı, kaya yığının üzerinde oturur olarak betimlenmektedir (Kat. No. 70, Kat. No. 84, Kat. No. 88, Kat. No. 99, Kat. No. 110, Kat. No. 128, Kat. No. 134, Kat. No. 141, Kat. No. 143, Kat. No. 150). Belinden aşağısını himationuyla kapatmış şekilde yarı çıplaktır. Bazı örneklerde başında ışın tacı bulunmaktadır. Tanrı, otururken sağ ayağını geriye çekmekte, sol ayağını da ileri doğru uzatmaktadır. Sol elini kaya yığına yaslamakta ve sağ elinde bir defne dalını ileri doğru uzatır şekilde betimlenmektedir. Elagabalus Döneminde kaya yığını üzerinde oturan Apollon, iki adet sütun arasında betimlenmektedir. Bu sütunlar hakkında değerlendirme aşağıda yapılacaktır (bkz. s.47).

Argaios üzerinde oturan tanrının elinde bulunan defne, Apollon için kutsal bir bitkidir ve Apollon'nun atribüsü olarak kullanılmaktadır (Powell, 2018: 197). Apollon güneşle bağlantılı bir tanrı olmasına rağmen tasvir sanatında ışın tacı ile betimlenmemektedir. Ancak Caesarea sikkelerinde ışın tacı ile betimlenmiştir. Bunun nedeni Argaios'un zirvedeki betimlenen Helios'un etkisi olmalıdır. Helios-Apollon özdeşliklerinin M.Ö. 5. yüzyıldan itibaren görüldüğü bilinmektedir. (Sancaktar, 2016: 60). Apollon'un ışın tacı ile betimlenmesi bu iki tanrının özdeşleşmiş bir yapı oluşturdıkları fikrini desteklemektedir.

Caesarea sikkeleri üzerindeki Apollon, tanrının bir omphalos¹¹ üzerinde ya da bir taht üzerinde oturan betimlerine oldukça benzemektedir. Delphi'deki M.S. 2. Yüzyıldan kalma bir mermer kabartma (Kunsthistorisches Museum, I 184), Delphi sikkeleri (Numismtica Ars Classica, Auction 55 (1/ 2010), lot 387), Kıbrıs'ta kral Nikokles sikkeleri (SNG Copenhagen 628), Seleukos Krallığı sikkeleri (III. Seleukos Keraunos sikkesi: SC 917; Seleukos IV Philopator sikkesi: SC 1331a; Seleukos IV Philopator: SC 1313.6h), vb. tanrının omphalos üzerinde betimlenmesine örnektir. III. Gordianus'un gümüş sikkeleri üzerinde Apollon omphalos yerine tahtta otururken betimlenmiştir (R.I.C., 303a). Bu sikkede sağ elindeki defne dalını ileri uzatmaktadır.

Caesarea sikkelerinde Apollon, bir omphalos ve ya taht yerine kaya yığını üzerinde betimlenmiştir. Bu kaya yığını, kent sikkelerinde Argaios betimlerine benzerliğinden dolayı Argaios olarak tanımlanmıştır. Tanrının Argaios üzerinde otururken betimlenmesi, Apollon ile Argaios arasındaki bağlantıyı ortaya koymaktadır. Ancak Argaios'un Apollon'la olan ilişkisini belirleyebilmemiz için daha fazla kanıt ihtiyacımız bulunmaktadır.

3.3.2.3. Zeus'u temsil eden kartal figürü

Kartal, Yunan mitolojisinin baş tanrısı olan Zeus'la ilişkilidir. Zeus, gökyüzünü kontrol eden tanrıdır ve Olympos dağının zirvesinde oturmaktadır. Kartalın görevi Zeus'un buyruklarını insanlara ulaştırmaktır. İnsanlar kartalın uçuşuna göre yapılacak davranışları iyiye ya da kötüye yormuşlardır. Pek çok mitosta da Zeus, ya kendisi kartal kılığına girmiş ya da haberci olarak kartalı kullanmıştır (Erhat, 2007: 294).

Antik Roma'da kartal Zeus'la olan ilişkisinin yanı sıra tanrısallaştırılmış imparatorla da ilgilidir. Herodian'da imparatorun cenazesinde imparatorun ruhunu cennete taşımak için kullanıldığından bahsedilmiştir (Herodian 4.2.11). Kartal, Roma ordusunun gücünün bir temsili olarak askeri standartlarda kullanılmıştır. Standartlar Roma'da kullanılmaya başlamasının ardından M.Ö. 107'de Gaius Marius kartal standartını tek standart yapmıştır. Bunun ardından kartal, Roma'nın gücü ve imparatorun bir sembolü olarak Roma lejyonlarının amblemi olmuştur (Hayes, 2014: 11).

¹¹Delphoi, Apollon'un en bilindik bilicilik merkezidir ve Yunanlılar burayı dünyanın merkezi olarak kabul etmişlerdir. Bu bilicilik merkezindeki tapınağın yerinin belirlenmesinde Zeus iki adet kartal yollamış ve kartalların kesiştiği yerde tapınak yapılmasını söylemiştir. Bu noktayı omphalos temsil etmektedir ve "dünyanın göbeği" olduğu düşünülmektedir. (Powell, 2018: 193)

Kappadokia Krallığı sikkelerinde kartal, genellikle, Argaios'un zirvesinde kanatları açık şekilde betimlenmektedir. Bazı betimlerde tek ayağı dağın üzerinde havaya kalkmak üzereyken gösterilmektedir. Bu tip Helenistik dönem Kappadokia Krallığı sikkelerinde kullanılmıştır. Hem "EVΣEBEIA" hem de "KAΙΣAPEIA" lejantlı sikkelerde bulunmaktadır (Kat. No. 3, Kat. No. 4, Kat. No. 6). Kartal oldukça stilize tasvir edilebildiği gibi, bazen de kanat detayları ayrıntılı şekilde tasvir edilmektedir.

Resim 3.10. Merkezinde dağ tanrısının temsil edildiği bronz Argaios agalması (Güler, 1995: 96)

Resim 3.11. Argaios'un zirvesinde kartal bulunan Agalma (Güler, 1995: 95)

Sozomenos'un aktardığına göre Caesarea kentinde Zeus Poliuchos'un tapınım gördüğü bilinmektedir (Sozomenus V-4). Bölgede kartal heykeli sıklıkla bulunmasına ve gemmalar üzerinde sıklıkla tasvir edilmesine rağmen Roma sikkeleri üzerinde çok sık betimlenmez (Resim 3.10, Resim 3.11). Roma İmparatorluk Dönemi Caesarea sikkelerinde kartal tasviri, Septimius Severus ile birlikte görülmektedir (Kat. No. 78). Septimius Severus'a ait sikkede kartal, üzerinde Argaios olan sunak içinde bulunmaktadır. Kartal başını çevirmiştir ve sağında yıldız solunda hilal figürleri bulunmaktadır. Severus Alexander sikkelerinde iki Vexillum arasında Argaios'un zirvesinde kanatları açık havalanacak şekilde ve ağzında çelenk tutarken betimlenmektedir (Kat. No. 171). Bazen de Argaios'un iki yanında standartların üzerinde birbirlerine dönük şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 168). Bunlar kartal standartları olarak kullanılmışlardır. Yine Severus Alexander Dönemine ait bir diğer sikke tipinde kartal distylos tapınağın içinde başını geriye doğru çevirmiş şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 170). Burada

kanatları açık değildir ve ağzında çelenk tutmamaktadır. Tapınağın alınlığının üzerinde Argaios bulunmaktadır.

Vexillumlar arasındaki kartal betimleri Roma kartalına benzemektedir (Wroth, 1911: xi). Tapınak ve sunak içinde kartal betimlerinin kentin Neokoros unvanı aldığı imparatorlarla birlikte görülmesi dikkat çekicidir. Bu betimler tanrısallaştırılmış imparator ile ilişkili olabilir. Ancak bölgede Zeus kültünün bilinmesi ve kartal betiminin bölgede sıklıkta kullanılması bu konu hakkında net bir görüş sunmamızı engellemektedir.

Cook, Kappadokia Krallığı sikkelerinde ve bölgede bulunan heykel ve gemma taşlarında kartal figürünün bulunmasından dolayı Argaios'un zirvesindeki tanrının Zeus olduğunu düşünmüştür (Cook, 1925: 980). Bölgedeki Zeus betimlerinde tanrı yaşlı ve sakallı olarak betimlenmektedir (Resim 3.12). Ancak sikke kalıpcısı zirvedeki tanrıda, Zeus'a ait ikonografik özellikleri göstermemiştir. Zirvedeki tanrının Zeus atribüleri ile gösterildiği tek örnek Resim 3.13'deki gemma taşıdır. Buradaki ikonografide, zirvede bulunan tanrının sağ yanındaki tepede ağzında defne çelengi tutan kartal, sol yanındaki tepede de elinde defne çelengi ile Nike betimi bulunmaktadır. Kartal ve Nike, Zeus'un atribüleridir. Ancak bu betim Zeus'tan çok imparatoru taçlandıran Nike betimlerine benzemektedir. Ağzında çelenk bulunan kartal betimleri ise Roma kartalı betimlerine benzemektedir. Bu nedenle bu betimin de imparatorla mı yoksa Zeus'la mı ilgili olduğu hakkında net bir şey söylenememektedir.

Resim 3.12. Caesarea'da bulunan Zeus heykelciği (True and Vermeule, 1974:124)

Resim 3.13. Argaios üzerinde tanrı, Nike ve kartal betimleri bulunan gemma taşı (Baydur, 1994: Kat. No. 7-2:1)

3.3.2.4. Serapis

Serapis, Mısır'da Ptolemaios Krallığı Döneminde ortaya çıkan ve Yunan ve Mısır unsurları birlikte bulunan bir tanrıdır. I. Ptolemaios'un rüyasında Serapis ortaya çıkmış ve tanrının Sinope'deki heykelini Alexandria'ya getirmesini söylemiştir. Sinope'de tanrıya Ptulo adı altında tapılmıştır (Preiffer, 2008: 393). İsminin kökeninin Apis boğa kültünden geldiği düşünülmektedir. Apis boğası öldüğünde Osiris-Apis'e dönüşmektedir. Memphis'te yaşayan Yunanlılar bu tanrıya Osorapis demişlerdir ve bu daha sonra Serapis'e dönüşmüştür. Tanrının adı, Apis yönüne vurgu yapılmasına rağmen daha çok Mısır yer altı tanrısı Osiris'in Yunan yorumu şeklindedir. İsis'in eşi ve İsis'in oğlu Harpocrates'in babasıdır. Yunan dünyasında bu tanrı, Zeus, Hades, Dionysos ve Asklepios ile birleştirilmiştir (Preiffer, 2008: 389-392). Serapis, Nil selinin getirdiği bereketin tanrısıdır. Aynı zamanda Serapis, Zeus gibi baba tanrıdır ve Dionysos gibi bereket, Asklepios gibi şifa ve Hades gibi yer altıyla ilişkilidir. Serapis kültürünün Ptolemaios krallığının yönetici kültü ile yakından ilişkili olduğu bilinmektedir. Kült, Ptolemaios krallığı altındaki Yunanlılar arasında hızla yayılmıştır. Tanrı Roma Döneminde de popülerliğini korumuş ve Roma imparatorluk kültü ile ilişki içinde olmuştur (Preiffer, 2008: 400-408).

Serapis ikonografisinin temeli oluşturduğu düşünülen heykel, III. Ptolemaios Döneminde Alexandria'da inşa edilen Serapeum'a, Bryaxis tarafından yapılan heykeldir. Heykel Zeus'a benzer şekilde khiton ve himation giyimli ve oturur şekilde betimlenmiştir. Yanında Kerberos bulunmaktadır. Roma Döneminde çatallı sakalı ve alnına düşen beş saç buklesi bulunmaktadır. Serapis'in en tipik ikonografik özelliği ise başında bulunan kalathos ya da modius olarak tanımlanan konik başlıktır (Niegorski, 2014: 154).

Serapis, Caesarea sikkelerinde Severus Alexander Döneminde iki farklı sikke tipinde görülmektedir. İlkinde tanrı, sağa doğru hareket halinde betimlenmiştir, başı ise sola dönüktür (Kat. No. 164). Sağ ayağı adım atar şekildeken sol ayağı geriye doğru uzanmıştır. Sağ elini havaya kaldırarak selam vermektedir, sol elinde ise Argaios agalması bulunmaktadır. Üzerinde uzun bir himation giyinmiştir ve başında Serapis'e özgü uzun başlığı bulunmaktadır.

Diğer sikke tipinde tanrı, içinde girland motifi olan sunak üzerindeki Argaios agalmasının sol yanında bulunmaktadır (Kat. No. 163). Bir önceki sikkedeki gibi tanrı

sikkenin sağına doğru yönelmiş ancak başını sola çevirmiştir. Sağ elini dağa selam verir gibi havaya kaldırmıştır, sol elinde bu sefer asa bulunmaktadır. Benzer şekilde uzun himation giyinmiştir ve başında Serapis'e özgü uzun başlığı bulunmaktadır.

Sikkelerde kullanılan Serapis'in Caesarea'daki kökenleri bilinmemektedir. Bölgede Mısır kültürlerinin varlığı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır. Sikkelerde Serapis'in Argaios'la birlikte kullanımının anlaşılabilmesi için daha çok bilgiye ihtiyaç duyulmaktadır.

3.3.2.5. Tykhe

Okeanos'us kızlarından biri olan Tykhe, şans ve uygun kader tanrıçasıdır. Zamanla bütün şehir üzerinde etkisi olduğuna inanılmış ve her şehrin kendi Tykhe'sine sahip olduğu düşünülmüştür (Daly, 2009: 143-144). Helenistik Dönemde bu tanrıça büyük bir önem kazanmıştır. M.Ö. 1 yüzyılda Latium bölgesinin şans tanrıçası olan Fortuna ile özdeşleştirilerek Roma'da bu adla tapınım görmüştür (Erhat, 2007: 289).

Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı sikkelerinde ön yüzde Tykhe görülmektedir (Kat. No. 8). Roma İmparatorluğu Döneminde Tykhe, Traianus Döneminde Caesarea bronz sikkelerin ön yüzünde görülmektedir. Bu sikkelerin arka yüzünde piramit bulunmaktadır (Kat. No. 24, Kat. No. 25, Kat. No.26, Kat. No. 27, Kat. No. 28). Bu sikkelerde tanrıçanın saçları arkadan toplu ve sur tacı takar şekilde betimlenmiştir.

Tasvir sanatında Tykhe, kentin koruyucu tanrıçası olarak başında başlık şeklinde kentin surlarını taşıırken betimlenmektedir. Commodus Döneminden itibaren Caesarea sikkelerinde ise sola dönük tanrıça surlu taç yerine, Argaios'u başlık olarak kullanmıştır (Kat. No. 69, Kat. No. 162). Caesarea sikkelerinde tanrıça, giyimli betimlenmiştir. Bazı betimlerde saçları arkadan topuz şeklindeyken, bazılarında başı örtülü bir kıyafet giymektedir.

III. Gordianus Dönemi sikkelerinde arka yüzde Tykhe'nin başı yerine III. Gordianus (Kat. No. 197) ya da eşi Tranquilla'nın (Kat. No. 188) başı Argaios başlığıyla betimlenmiştir. Bu durum III. Gordianus Döneminde kent surlarının inşa edilmesi ile ilgili olmalıdır. Tykhe, başında sur tacı yerine kentin koruyucusu olarak Argaios'u sur tacı gibi kullanmıştır. III. Gordianus ile birlikte kente sur inşa edilmiş ve imparatorun kentin koruyucusu olduğunu göstermek için Tykhe yerine kendisinin ve karısı Tranquilla'nın portreleri kullanılmıştır.

Caesarea baskılı bir diğer sikke tipinde Tykhe bir taht üzerinde sola doğru oturur şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 85, Kat. No. 106, Kat. No. 133, Kat. No. 169, Kat. No. 205). Başındaki taç sade ve kare şeklinde gösterilmiştir ve saçları arkadan topuz yapılmıştır. Üzerinde himation bulunmaktadır ve elbise kıvrımları detaylı şekilde gösterilmiştir. Otururken sağ ayağını geriye çekmekte, sol ayağını da ileri doğru uzatmaktadır. Sol elinde cornucopia bulunmakta, sağ elinde ise Argaios'u ileri doğru uzatır şekilde tutmaktadır.

Severus Alexander Dönemine ait bir sikkede Tykhe, cepheden tahtta oturur şekilde betimlenmiştir (Kat. No. 160). Sur tacı takmaktadır ve elinde cornucopia ve çelenk taşımaktadır. Tykhe'nin tam üzerinde Argaios bulunmaktadır. Tykhe'nin her iki yanındaki Tykhai figürleri Argaios'a bakar şekilde ellerindeki sunuları havaya kaldırmışlardır.

3.3.2.6. Zirvede bulunan tanrı grubu

Caesarea baskılı Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinde Argaios'un zirvesinde tek bir tanrının yanı sıra zirvelerde üç ya da dört tanrı da görülebilmektedir. Bu tipler Septimius Severus ile birlikte ortaya çıkmıştır ve Elagabalus Döneminden sonra görülmemektedir.

Cook bu zirvedeki tanrı grubunu Zeus ve dioskurlar olarak tanımlamaktadır (Cook, 1925: 980). Weiß, ise bu üçlü tanrı figürünü Septimius Severus ve varisleri olan oğulları Caracalla ve Geta olduğunu düşünmektedir. Dörtlü tanrı grubunda ise dağın tanrısının imparator ve oğullarını selamladığı şeklinde yorumlamıştır (Weiß, 1985: 46).

Zirvede bulunan dört tanrı grubunda Argaios'un sağ tepesinin üzerinde bir tanrı bulunurken sol tarafında üç tanrı bulunmaktadır (Kat. No. 73, Kat. No. 89, Kat. No. 100). Sağ taraftaki tanrı ayakta sol elini havaya kaldırıp selam verir şekildedir. Sol taraftaki üçlü grup ise sağ ellerini kaldırıp selam vermekte ve üçü de aynı hareketi yapmaktadır. Burada tek tanrının karşısındaki üçlü grubu selamladığı ve grubunda onu selamladığı izlenimi verilmiştir.

Argaios'un üç zirvesi üzerinde birer tanrı bulunan tip yine Septimius Severus ile ortaya çıkmıştır ve Elagabalus Döneminde oldukça sık kullanılmıştır (Kat. No. 91, Kat. No. 123, Kat. No. 124, Kat. No. 126, Kat. No. 130, Kat. No. 147, Kat. No. 148, Kat. No. 151). Bu sikkelerde üç tanrı da aynı şekilde betimlenmiştir. Bu tanrı betimleri Argaios zirvesinde

sıklıkla görülen tanrıya benzemektedir. Ayakta duran tanrılar sol ellerinde asa tutarken, sağ ellerini havaya kaldırır şekildedirler.

Diğer bir örnekte ise bu üç tanrı en tepe noktasındaki zirvede birlikte gösterilmektedir (Kat. No. 149). Birbirleri ile bitişik haldedirler. Sikkenin solunda bulunan tanrı sol elinde asa tutmakta ve sağ elini havaya kaldırmaktadır. Ortadaki tanrı arada kalmış şekildedir ve kolları gözükmaz. Sikkenin sağındaki tanrı ise sadece sol elinde asa tutmaktadır ve sağ eli gözükmemektedir.

3.3.2.7. Herakles

Herakles, Yunan mitolojisinin ünlü kahramanlarından. Alkmene ve Zeus'un çocuğudur. Alkmene ona gebe kalmasından itibaren Hera ona kıskançlık beslemiştir. Hera bir gün onun cinnet geçirmesine neden olmuş ve Herakles, çocuklarını teker teker öldürmüştür. Herakles kendine geldiğinde suçlarından arınmak için Thespios'un yanına gitmiştir. Apollon kahini Pythia aracılığıyla Eurystheus'un on iki yıllık hizmetine girmiş ve on iki işi gerçekleştirmiştir (Erhat, 2007: 138).

Herakles, Kappadokia kralı Arkhelaos Döneminde bölgede kutsal görülmeye başlanmıştır. Bunun nedeni Arkhelaos'un kendi soyunu Herakles'in oğlu Temenos'a dayandırmasıdır (Wroth, 1911: xxxiv). Caesarea sikkelerinde Herakles lobutu oldukça sık görülmektedir, ancak Herakles'in temsili oldukça azdır. Argaios betimli sikkelerde yalnızca Kappadokia Krallığı Döneminde ön yüzde görülmektedir (Kat. No.6, Kat. No. 7). Roma Döneminde ise yalnızca Herakles'in lobutu sikkelerin arka yüzünde görülmektedir. Ancak Argaios ile Herakles lobutu bir arada betimlenmez. Tanrının Argaios'la birlikte betimine şimdilik sadece Severus Alexander Dönemine ait bir sikkede rastlanmıştır (Kat. No. 175). Bu örnekte iki vexillum arasında Herakles ayakta durmaktadır. Saçları arkadan topuz yapılmıştır. Sağ elinde defne dalı tutarken, sol elinde sopasını yere değer şekilde tutmaktadır. İki vexillumun tepe noktasında, Herakles'in üzerinde Argaios bulunmaktadır. Aslında bu tanrı ikonografik olarak Herakles ikonografisine benzememektedir. Saçlarının arkadan toplanması ve elinde defne dalı bulundurması, tanrıyı bölgede tapınımı bilinen ve sikkelerde betimlenen Apollon'a daha yakınlaştırmaktadır. Tanrı ikonografik olarak Argaios üzerinde oturan

Apollon betimlerine benzemektedir. Ancak elinde Herakles sopası bulunduğu için bu sikkede betimlenen tanrı Herakles ve Apollon'un senkretik bir birleşmesi olmalıdır.

3.3.3. Argaios'la Birlikte Gösterilen Mimari Elemanlar

3.3.3.1. Sunak üzerinde ve içinde Argaios betimi

Antik çağda sunak, ritüellerin temel unsurlarından biri olmakla birlikte dinsel törenlerin ve tanrılara sunuların yapıldığı yapıdır. Bazı basit sunaklar, libasyon yapılan toprağa açılmış basit çukurlar şeklindedir. Buradan sıvının toprağın emmesi ile yeraltındaki tanrıya ulaşacağı düşünülmüştür. Göksel tanrılara ise gökyüzüne doğru sunularda bulunmuşlardır. Bunun içinde genellikle taştan yapılmış dikdörtgen, kare ya da silindir şeklinde sunaklar kullanılmıştır. Sunağın büyüklüğü genellikle kutsal alanın büyüklüğü ile orantılı olacak şekildedir (Mikalson, 2009: 5-6).

Roma İmparatorluk Dönemi Caesarea sikkelerinde Argaios Dağı, genellikle yüksek kaideli dikdörtgen yapıli bir sunağın üzerinde betimlenmektedir (Kat. No 60, Kat. No. 61, Kat. No. 62, Kat. No., 63, Kat. No. 64, Kat. No. 66, Kat. No. 68, Kat. No. 77, Kat. No. 78, Kat. No. 80, Kat. No. 81, Kat. No. 94, Kat. No. 102, Kat. No. 111, Kat. No. 112, Kat. No. 117, Kat. No. 119, Kat. No. 121, Kat. No. 123, Kat. No. 124, Kat. No. 125, Kat. No. 136, Kat. No. 139, Kat. No. 140, Kat. No. 145, Kat. No. 146, Kat. No. 147, Kat. No. 149, Kat. No. 154, Kat. No. 167, Kat. No. 173, Kat. No. 183, Kat. No. 192, Kat. No. 196, Kat. No. 198, Kat. No. 199, Kat. No. 202). Bu sikke tipi Commodus ile birlikte ortaya çıkmış ve onun döneminde oldukça yaygın kullanılmıştır. Sikkelerde dağ her zamanki karakteristik görünümde betimlenirken, sunağın gövde kısmında lenjant (bazen tarihi belirtmek için), girland, kartal ve hilal-yıldız motifleri görülmektedir. Bazen dağ yalnızca kaide üzerinde betimlenmektedir. Kaide ince bir çizgi şeklinde olabileceği gibi, kalın ve içinde motiflerle de temsil edilmektedir (Kat. No. 126, Kat. No. 180, Kat. No. 181).

Bir diğer betimde sunağın içinde Argaios betimi bulunmaktadır (Kat. No. 114, Kat. 129, Kat. No. 137, Kat. No. 152). Sunağın üzerinde ise Caesarea sikkelerinde sıklıkla görülen buğday başağı görülmektedir. Bu betim dağın bereketlilik ile olan ilişkisini göstermektedir. Bu tip Geta ile ortaya çıkmış, Diadumenians ve Elagabalus sikkelerinde de bu tip kullanılmaya devam etmiştir.

Commodus’a ait bir sikkede sunağın içinde “KOMOΔOY BACIAEV ONTOC O KOCMOC EVTYXEI”¹² lejantı bulunmaktadır. Sunağın üzerinde ise Argaios agalması bulunmaktadır. Benzer bir sikke tipi Geta sikkesinde görülmektedir. Üzerinde Argaios agalması bulunan sunağın içinde “CEOYHPOY BACIAEYON TOC O KOINOC”¹³ lejantı bulunmaktadır.

3.3.3.2. Tapınak içinde Argaios betimi

Caesarea sikkeleri üzerinde Argaios, iki tür tapınağın içinde betimlenmiştir. Biri Korinth sütunlu distylos tapınak, diğeri ise tetrastylos tapınaktır. Argaios’un tapınak ile birlikte betimleri Commodus ile birlikte ortaya çıkmıştır. Bu dönemde tetrastylos tapınağın içinde Argaios (Kat. No. 67) betimi görülmektedir. Septimius Severus Döneminde tetrastylos tapınağı içinde Argaios bulunurken alınlıkta küre figürü bulunmaktadır (Kat. No. 83). Yine Septimius Severus Dönemine ait sikkede tetrastylos tapınak içinde sunak üzerinde Argaios bulunmaktadır (Kat. No. 74). Ancak bu sikkede tapınak üçgen alınlıkla betimlenmemiş, onun yerine düz bir tavan kullanılmıştır. Tavanın altında Argaios agalmasının üzerinde dikdörtgen bir çıkıntı bulunmaktadır. Bu dönemde distylos tapınak içinde de sunak üzerinde Argaios betimi bulunmaktadır (Kat. No. 76).

Macrinus ve Diadumenianus dönemlerinde Argaios distylos tapınak içinde betimlenmiştir (Kat. No. 116, Kat. No. 122). Tapınağın alınlığında küre figürü bulunmaktadır. Severus Alexander Döneminde tapınak içinde Argaios oldukça sık kullanılmıştır. Bu dönem sikkelerinde büyük bir çoğunlukla distylos tapınak görülürken (Kat. No. 155, Kat. No. 159, Kat. No. 166, Kat. No. 182, Kat. No. 185), tek bir örnekte tetrastylos tapınak (Kat. No. 178) görülmektedir. Yine Severus Alexander’a ait bir sikkede tapınak içinde bulunan Argaios’un sağ zirvesinde hilal sol zirvesinde ise yıldız bulunurken tapınağın alınlığında küre bulunmaktadır (Kat. No. 160).

3.3.3.3. Argaios’un önünde tapınak betimi

Bu tipte her zaman tetrastylos tapınak betimlenmiştir. Argaios dağının ön tarafında iki agonistik ödül urnesi arasında tapınak bulunur şekildedir. Agonistik ödül urneleri ve tapınak

¹²“Commodus hükmettiği için dünya şanslı.”

¹³ “Koinon Kralı Severus”

aynı boyuttaymış gibi betimlenmektedir. Bazı betimlerde Argaios'un zirvesinde ayakta erkek tanrı görülmektedir. Genellikle figürün yanında hilal ve yıldız bulunabildiği gibi üç zirvede birer tanrının bulunduğu tipler de bulunmaktadır. Marcus Aurelius Döneminde dağın eteğinde ortada bulunan dört uzun çizgi betimi, tetrastylös tapınağın stilistik betimine benzemektedir (Kat. No. 48). Tapınağın net bir şekilde gösterimi Septimius Severus ile ortaya çıkmıştır ve ön yüzde Julia Domna (Kat. No. 91), Macrinus (Kat. No. 118), Elagabalus (Kat. No. 127, Kat. No. 131, Kat. No. 144), Julia Maesa (Kat. No. 151) ve Severus Alexander (Kat. No. 153) bulunan sikkelerde görülmektedir.

Septimius Severus Döneminde kent neokoros unvanı almasından ve söz konusu tapınağın agonistik ödül urneleri ile birlikte kullanımı, bu tapınağın tanrısallaştırılmış imparatora ait bir tapınak olduğunu göstermektedir. Sikke betiminden tapınağın, dağın eteklerinde bir konumda bulunduğu anlaşılmaktadır.

3.3.3.4. Tapınağın üstünde Argaios betimi

Bu betimde sadece distylos tapınak kullanılmıştır. Tapınağın alınlığının üzerinden Argaios yükselir şekilde betimlenmektedir. Burada Argaios tapınağın ikinci alınlığı işlevi görür şekilde betimlenmiştir. Tapınak yine Korinth sütunludur ve yüksek bir kaideye sahiptir. Commodus'a ait bir sikkede tapınağın alınlığı ve iç kısmında süsleme motifleri bulunmaktadır (Kat. No. 65) ve tapınağın içinde ETFI tarihi yazılıdır. Caracalla'ya ait bir sikkede tapınağın alınlığı üzerinde Argaios bulunmaktadır. Alınlığın içinde yıldız motifi, tapınağın içinde de "EIC ΕΩ/ΝΑ ΤΟΥ/Σ ΚΥΠΙΟΥ"¹⁴ (Kat. No. 101) lejantı kullanılmaktadır. Bu sikke Septimius Severus'un öldüğü yıl basılmıştır ve imparator kültü ile ilişkilidir (Wroth, 1911: xi). Severus Alexander'a ait bir sikkede iki basamaklı distylos tapınak üzerinde Argaios bulunmaktadır (Kat. No. 170). Bu tapınağın içinde başını geriye çevirmiş bir kartal betimlenmiştir. Tapınağın alınlığında ise küre bulunmaktadır.

3.3.3.5. İki sütun arasında gösterilen Argaios betimi

Elagabalus Döneminde ortaya çıkan sikke tipinde, Argaios'un üzerinde oturan Apollon betimlerinin her iki yanında bir sütun bulunmaktadır (Kat. No. 128, Kat. No. 141, Kat. No.

¹⁴ Sonsuza dek İmparator!

143, Kat. No. 150). Sütunlar süslemeli olabileceği gibi bazen süslemesiz gösterilmektedir. Sütunların üzerinden ışın tacı çıkan örnekler bulunmakla birlikte bazı betimlerde sütunların her iki yanında koruyucu mızraklar bulunmaktadır. Severus Alexander Dönemine ait bir sikkede tepe noktalarından ışın saçan iki sütun arasında yalnızca Argaios betimlenmiştir (Kat. No. 179). III. Gordianus Dönemi sikkelerinde sütunların arasında Apollon gösterilmez, onun yerine süslemeli sütunların arasında BNE lejantı kullanılmıştır (Kat. No. 186). Sütunların üst kısımları ışın saçar şekilde betimlenmiş ve tepe noktalarının arasında Argaios gösterilmiştir.

Bu ışın saçan sütunların zirvedeki ışın tacı tanrı ile ilişkili olduğu düşünülmüştür (Baydur, 1994: 77; Weiß, 1985: 45). Aynı zamanda bu sütunların baitylos olduğu ve güneş tanrısının bir sembolü olduğu düşünülmektedir (Wroth, 1911: xi). Bu sikke tipi Elagabalus Döneminde ortaya çıkmıştır. Elagabalus'un Suriye güneş tanrısı Elagabal'i temsil eden baitylosu kült heykeli olarak Palatinus tepesindeki tapınağa getirttiği bilinmektedir (Rowan 2009: 123). Bu dönemde Caesarea sikkelerindeki güneş tanrısı ile betimlenen bu sütunların benzer amaçla kullanılmış olması muhtemeldir.

3.3.3.6. Tapınağın alınlığının içinde gösterilen Argaios betimi

Bu kompozisyon şimdiye kadar yayınlanmamış ve yalnızca Kayseri Arkeoloji Müze'si katalogunda 77-666 envanter nolu sikkede görülmüştür (Kat. No. 142). Sikke Elagabalus Dönemine aittir. Bu sikke tipinde Argaios, Korint sütunlu distylos tapınak betiminin alınlığında stilize edilmiş şekilde tasvir edilmiştir. Üç zirveli bir dağ betimi olarak görülürken ana zirve yanlardaki zirvelerden daha kısa betimlenmiştir. Ana zirvenin üzerinde çelenk bulunmaktadır. Tapınağın içindeki ayakta erkek tanrı figürü bulunmaktadır. Tanrı, ağırlığını sol ayağına verip sağ ayağını yana uzatır şekilde betimlenmiştir. Sağ elini yukarıya doğru ileri uzatarak selamlama hareketi olan adlocutio yapmakta, sol elini de dirsekten kırarak yana doğru uzatmaktadır. Sol elinin üzerinde yıldıza benzer bir figür bulunmaktadır. Omuzlarındaki çıkıntılar üzerinde zırh olduğu izlenimi vermektedir. Duruş itibari ile hitabet eden imparator heykellerine oldukça benzemektedir. Septimius Severus Döneminde kentin neokoros unvanı aldığı göz önünde bulundurulduğunda bunun tanrısallaştırılmış imparator olma ihtimali yüksektir. Sikkeler üzerinde tanrısallaştırılmış imparator tapınaklarının bulunmasına rağmen imparator heykelinin betiminin bilinen ilk örneği olması açısından önemlidir.

Argaios önünde agonistik ödül urneleri ile betimlenen tanrısallaştırılmış imparator tapınağı tetrastylos betimlenmesine rağmen imparator heykeli bulunan bu tapınak betimi distylostur. Benzer şekilde Kat. No. 101'deki imparatorluk kültü ile ilişkili tapınak da distylos olarak betimlenmiştir (bkz. s.47). Ancak sikkelerdeki bazı tapınak betimlerinde tapınağın içinde figürü ön plana çıkarabilmek için sütun sayısı azaltılabilmektedir (Burrell, 2004: 9). Bu nedenle Argaios önündeki tetrastylos tapınak ile sikkelerde imparatorluk kültü ile bağlantılı olan distylos tapınağın aynı tapınak olma ihtimali bulunmaktadır.

3.3.4. Askeri Betimlerle Birlikte Gösterilen Argaios

3.3.4.1. İki vexillum arasında gösterilen Argaios betimi

Askeri betimli Caesarea sikkelerinde Argaios sadece vexillum standardı ile betimlenmektedir. Vexillum, bir mızrağa tutturulmuş enine bir çubuktan asılı kare bir bezden oluşan askeri bir bayraktır. Çoğunlukla mızrak benzeri bir üst kısmı olurken, nadiren üzerinde disk ya da Nike betimi de bulunabilmektedir. Üst noktanın altında kumaşın her iki ucunda kurdeleler asılmış çapraz çubuk olabilmekte ve kumaşın altında saçaklar bulunan örnekler de görülmektedir (Rostovtzeff, 1942: 517).

Roma dünyasında vexillumların kullanımları için üç farklı görüş vardır. Geçici bir birliğin geçici bir bayrağı olduğu; lejyoner kohortu (lejyonun onda biri) dahil olmak üzere, çeşitli birimlerin kalıcı bayrağı olduğu ya da aquila, imago ve belki de zodyak işareti yanında tüm lejyon için ek bir standart olduğu düşünülmektedir (Rostovtzeff, 1942: 523).

Caesarea sikkelerinin arka yüzlerinde vexillum sadece Severus Alexander'ın (M.S. 222-235) sikkelerinde görülmektedir. Genellikle bu sikkelerde iki vexillum arasında Argaios bulunmaktadır. Argaios'un zirvesinde kanatları açık, ağzında çelenk tutan kartal (Kat. No. 171) bulunabileceği gibi zirvede çelenk, onun üzerinde yıldız ve hilal (Kat. No. 172) bulunabilmektedir. Bir örnekte de iki vexillumun üzerinde birer kartal bulunurken, vexillumların arasındaki Argaios'un üzerinde ayakta erkek tanrı bulunmaktadır (Kat. No. 168). Tanrı sağ elinde globus, sol elinde asa tutmaktadır. Diğer bir örnekte ise iki vexillum arasında ayakta Apollon'a benzer bir ikonografide Herakles, (Kat. No. 175) sağ elinde bir dal tutarken sol elinde sopa tutmaktadır. Tanrının üzerinde iki vexillumun üst kısımlarına bitişik şekilde Argaios betimi bulunmaktadır.

Vexillum betimlerinin Severus Alexander Döneminde kullanımı, bu dönemde artan Pers tehlikesinden kaynaklanmaktadır. Bu dönemde eski Pers imparatorluğu'nun gücünü tekrardan kazanmak isteyen Ardaşir, Roma İmparatorluğu'nun doğu sınırını tehdit etmeye başlamıştır. (Tekin, 2008: 270) Ardaşir ordusunu Mezopotamya'ya götürmüş ve Nisibis'i işgal etmiştir. Bunun ardından Suriye ve Kappadokia bölgelerini tehdit etmeye başlamıştır (Akşit, 1970: 87). Bütün bu olayların sonucunda Severus Alexander, Antiocheia'ya gelmiş ve Perslerle savaşmıştır. Bu savaş sonucunda Severus Alexander zafer elde etmiş ve Ardaşir doğu sınırına çekilmiştir (Akşit, 1970: 89). Caesarea sikkelerinde sadece bu dönemde görülen askeri vexillum betimlerinin sıklığı bu siyasi ortamdan kaynaklanmış olmalıdır. İstila tehlikesi ile karşı karşıya kalan Kappadokia bölgesinde Roma İmparatorluğu'nun askeri gücü sikkeler üzerinde temsil edilmek istenmiş olmalıdır.

3.3.4.2. İmparator'un Nike tarafından taçlandırılma sahnesinde gösterilen Argaios betimi

Caesarea sikkelerinde bu tip sadece Severus Alexander sikkelerinde görülmektedir (Kat. No. 174). Bu arka yüz betiminde imparatorun kendisi ayakta sola dönük şekilde durmaktadır. Askeri zırh giyimli, sol elinde mantosu asılı ve başında taç bulunur şekilde betimlenmiştir. Sol elinde asa tutmakta, sağ elinde ise elindeki phiale ile önünde bulunan ateş sunağına sunuda bulunmaktadır. Sağ elinin üzerinde Argaios bulunmakta ve imparatorun arkasından Nike imparatoru taçlandırmaktadır. Nike, imparatorla aynı boyutta betimlenmiştir. Giyimli, kanatları açık ve yalnızca tek ayağı yere değer şekildedir.

Kat. No. 174'e benzer bir sikke betimi Severus Alexander'a ait M.S. 228-231 tarihli bir Roma sikkesinde görülmektedir (Resim 3.14). Bu sikke tipinde imparator Tigris ve Euphrates nehirlerinin arasında ayakta durmakta ve Nike, imparatoru arkasından taçlandırmaktadır. Severus Alexander Dönemine ait Magnesia ad Sipylum sikkesinde de benzer ikonografi bulunmaktadır (Resim 3.15). Bu sikkede Kat. No 174'de olduğu gibi imparator sunağa sunuda bulunmaktadır ve Nike tarafından taçlandırılmaktadır.

Resim 3.14. Severus Alexander Dönemine ait, imparatorun Nike tarafından taçlandırıldığı Roma sikkesi (Suarez, 2013: sikk no. 117).

Resim 3.15. Severus Alexander dönemine ait imparatoru taçlandıran Nike betimli Magnesia ad Simplum sikkesi (Lindgren A755A; Paris 693).

Caesarea'da betimlenen söz konusu sikkede tarihlendirme problemi ortaya çıkmaktadır. Bu ikonografideki Caesarea sikkelerinde ETC (M.S. 227) tarihi bulunmaktadır. Perslerle savaşın M.S. 229-232'de yapıldığı düşünüldüğünde bu sikkelerin savaştan önce basıldıklarını göstermektedir. (Akşit, 1970: 89) İmparatorun zaferini temsil eden sikkelerin savaştan önce basılması, İmparatorun Doğu'da bir zafer kazanmasından önce onu muzaffer bir komutan olarak göstermek düşüncesinden kaynaklanabilmektedir. Söz konusu sikkelerin Perslere karşı zafer sonrası basılmış olması durumunda sikkeler üzerindeki tarihlendirmenin tekrardan değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.3.5. Diğer Betimler

3.3.5.1. Agonistik ödül urneleri ile birlikte gösterilen Argaios betimi

Yunan dünyasında agon, ödül için yapılan oyunlara denmektedir. Agonların büyük bir çoğunluğu bir tanrı korumasıyla yapılmakta ve bu oyunlar halk festivallerinde yer almaktadır. Roma İmparatorluğu Döneminde Yunan agonistik festivallerine ilgi artmıştır ancak bu dönemden itibaren daha çok imparator kültü adına bu oyunlar düzenlenmeye başlanmıştır. (Erol-Özdizbay, 2011: 26).

Agonistik ödül urneleri, silindir şeklinde, üstü ve altı açık ve dış bükey şekilde betimlenmekte ve üzerlerinde çeşitli desenler bulunabilmektedir (Erol-Özdizbay, 2011: 302). Caesarea sikkeleri üzerinde tasvir edilen agonistik urneler Argaios ile birlikte farklı şekillerde kullanılmıştır: Argaios'un her iki yanında, Argaios'un önündeki tetrastilos tapınağın her iki

yanında, ödül urnesi içinde ve ödül urnesinin üzerinde. Bu sikkeler Septimius Severus ile birlikte ortaya çıkmıştır ve III. Gordianus Dönemine kadar kullanılmıştır.

Caesarea sikkelerinde Argaios'un önünde tetrastilos tapınağın her iki yanında birer agonistik ödül urnesi bulunmaktadır (Kat. No. 91, Kat. No. 118, Kat. No. 127, Kat. No. 131, Kat. No. 144, Kat. No. 151, Kat. No. 153). Bazen tetrastilos tapınak yerine sadece agonistik ödül urneleri Argaios'un her iki yanında betimlenmektedir (Kat. No. 82, Kat. No. 92, Kat. No. 103, Kat. No. 105, Kat. No. 107, Kat. No. 113). Genellikle Argaios ile aynı zemin üzerinde bulunan ödül urneleri bazı örneklerde Argaios ile aynı zemin üzerinde bulunmamakta ve daha yukarıda gösterilmektedir.

Ödül urnelerinin süslemeli ya da süslemesiz örnekleri bulunmakta; ayrıca kimilerinde bir palmye dalının tacın içinden geçtiği ve ya yakınında durduğu görülmektedir. Severus Alexander Dönemine ait bir sikkede süslemeli bir ödül urnesinin üzerinde Argaios'un da tasvir edildiği anlaşılmaktadır (Kat. No. 165). Urnenin üzerinden üç palmye dalı da çıkmaktadır. III. Gordianus Dönemine ait bir diğer sikkede ise yine oldukça süslemeli bir urnenin üzerinde iki adet yana kıvrılmış palmye dalı bulunmakta ve bu dalların üzerine Argaios betimlenmektedir (Kat. No. 187).

Septimius Severus Döneminde kentin neokoros unvanını almasıyla birlikte imparatoru onurlandırmak için "Philedelphia Severeia" agonları düzenlenmiştir (Kaya, 2005: 41). Sikkeler üzerinde Philedelphia Severeia'nın çeşitli kısaltmaları lejant olarak kullanılmıştır (Kat. No. 82, Kat. No. 92, Kat. No. 103, Kat. No. 107). Caesarea, Severus Alexander Döneminde de neokoros unvanı almış olmakla birlikte bu dönemde oynanan agonların ismi hakkında bir bilgi bulunmamaktadır.

Böylece Caesarea sikkeleri üzerinde agonistik ödül urneleri Septimius Severus, Caracalla, Geta, Macrinus, Elagabalus, Severus Alexander ve III. Gordianus dönemlerinde görülmektedir. Ankyra'daki bir yazıtta Caesarea'da Commodus için düzenlenen agona katılan bir sporcudan bahsedilmektedir (Burrell, 2004; 249). Ancak Caesarea'nın Commodus sikkelerinde henüz agonistik ödül urnelerine rastlanmamıştır.

3.3.5.2. Quadriga kullanan imparator üzerinde Argaios betimi

Caesarea darplı sikkeler üzerinde görülen bu sahnede imparator sağa doğru quadriga kullanırken betimlenmektedir. İmparator sol elini yukarı kaldırmakta, sağ eliyle de atların dizginlerini tutmaktadır. İmparator askeri kıyafet ve pelerin giyindiği görünmektedir. Atlar dört nala koşar şekilde betimlenmektedir. İmparatorun sol eliyle gösterdiği yerde, atların üzerinde Argaios betimi bulunmaktadır. Bu tip Septimius Severus (Kat. No. 75) ile ortaya çıkmakta ve Severus Alexander (Kat. No. 156, Kat. No. 184) Döneminde de kullanılmaktadır. Severus Alexander'a ait bir sikkede Quadrigayı imparator yerine Nike kullanmaktadır (Kat. No. 157).

Roma sanatında imparatorların quadriga üzerinde betimlendiği örnekler bulunmaktadır. Roma'daki Titus Zafer Takı'nda ya da Palazzo dei Conservatori'de bulunan bir rölyefte imparator quadriga üzerinde tasvir edilmektedir. Sikkeler üzerinde de quadriga kullanan imparator betimleri oldukça sık bulunmaktadır. Roma darphanesinde basılan Caligula (RIC I 57), Domitianus (RPC 1666), Traianus (RIC II 26) sikkeleri ve Antiokheia darhanesinde basılan III. Gordianus sikkeleri (CNG 126, lot 250) bu tip sikkelere yalnızca örnek oluşturmaktadır.

Quadriga üzerinde betimlenen imparator ikonograflerinin tanrısallaştırılmış imparator ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir (Campbell, 1968: 327). Vatikan'da Hristiyanlık Döneminin başlarına tarihlenen bir mezar sunağında Julius Caesar kanatlı atlar tarafından quadrigayla yükselirken betimlenmiştir. Ephesos'da bulunan bir kabartmada Marcus Aurelius, quadriga üzerinde bir savaşçı olarak gösterilmiştir (Campbell, 1968: 327).

Caesarea sikkelerinde bunun kentin Neokoros ünvanı alan imparatorlar döneminde görülmesi bu betimlerin imparatoru tanrısallaştırmak için kullanıldığı görüşünü akla getirmektedir. Ancak imparatorların kullandığı quadrigalar, yukarı doğru havalanır şekilde betimlenmemiştir. Nike tarafından kullanılan quadriga ise oldukça hareketli betimlenmiştir ve yukarı doğru hareket eder izlenimi verilmektedir. Bu betimlerin imparatorluk kültü ile ilişkili oldukları anlaşılmaktadır.

3.3.5.3. Fillerin çektiği araba içinde Argaios betimi

Antik dönemde filler Hindistan ve Afrika'da yük hayvanı olarak kullanılmışlardır. Filler, tam olarak evcilleştirilemeseler de eğitilerek savaşlarda ön saflarda günümüz tanklarına benzer özelliklerle kullanılmışlardır (Shelton, 2006; 6-7). Fillerin savaş amaçlı kullanımı ilk kez M.Ö. 4. yüzyılda Büyük İskender'in Hindistan seferinde görülmüştür. İskender karşısında fillerin bulunduğu bir orduyu yenmiştir. Bu zaferi atın üstünde fil süren rakibine mızrak saplayan bir figür ile sikkelere basmıştır.

Roma'nın fillerle karşılaşması ise M.Ö. 280'de Pyrrhus'un güney İtalya'yı işgali ile olmuştur. Roma ordusundaki askerlerin atları, Pyrrhus'un ordusundaki filleri görünce korkup geri çekilmelerine rağmen, Roma komutanı Manius Curius Dentanus, Pyrrhus'u yenmiştir. Zaferin ardından ele geçen filler geçit töreni ile Roma'da ve Roma'ya giden yoldaki tüm kasabalarda sergilenmiştir (Jennison, 1937: 44).

Roma'nın fillerle ikinci karşılaşması ise Kartacalılarla yapılan Pön Savaşları sırasında gerçekleşmiştir. M.Ö. 219 yılında Hannibal'ın Roma'ya karşı zaferinde filler önemli bir rol oynamışlardır. Caecilius Metellus'da Roma'nın Kartacalılara karşı zaferini göstermek için sikkeler üzerinde fil tasvirlerine yer vermiştir (Shelton, 2006: 11).

Roma'nın fillerle tanışmasının ardından, filler kazanılan zaferin kutlandığı geçit törenlerinde yürütülmüşlerdir. Bunun yanı sıra filler arenalarda ve circus'larda gösteri amacı ile kullanılmışlardır. Bazı gösterilerde dans ettirildikleri gibi bazılarında da acımasızca öldürülmüşlerdir (Shelton, 2006: 6).

Caesarea sikkelerinde fillerin betimlenmesi Septimius Severus ile başlamaktadır (Kat. No. 79). Sikkede iki filin çektiği biga içinde Argaios agalması görülmektedir. Filler sağa doğru hareket halinde betimlenmiştir. Elagabalus'a ait benzer ikonografideki sikkede Argaios aracın üzerinde küçük bir sunak üzerinde dört fil tarafından çekilirken gösterilmektedir (Kat. No. 138). Bu betimlerin Septimius Severus Döneminde ortaya çıkmaları nedeniyle fillerin Philedelphia Severeia agonistik oyunlarında yer alma ihtimalleri yüksek görülmektedir.

3.3.5.4. Kent lejantı içinde Argaios betimi

Bu sikke tipi yalnızca III. Gordianus Döneminde (M.S. 238-244) görülmektedir. Bunlar, ön yüzde III. Gordianus'un yanı sıra karısı Tranquilla'nın da bulunduğu sikkelerdir. Arka yüzde çelenk içerisinde beş satır yazı yer almakta, ilk satırdaki M ve H harfleri arasında Argaios betimi bulunmaktadır. Lejant, "ΜΗΡΟΠΙΟΛ ΚΑΙCΑΡΙΑC ENTIXION BNE"nin çeşitli kısaltmaları şeklindedir (Kat. No. 193, Kat. No. 194, Kat. No. 195, Kat. No. 201). Burada geçen "ENTIXION" lejantı "surlu" demektir. III. Gordianus'un imparatorluğun 6. ve 4. yıl sikkelerinde "ENT" ve "ENTIX" gibi çeşitli kısaltmalar sikke lejantlarında kullanılmaya başlanmıştır (Bland, 1991: 52). Strabon, Caesarea kentinde surların bulunmadığından bahsetmiştir (Strabon: 1.7.10). III. Gordianus sikkelerinde bu unvana vurgu yapılması bu dönemde Caesarea'ya sur inşa edildiğini göstermektedir.

3.3.5.5. Homonoia sikkelerinde Argaios betimi

Roma Döneminde kentler arasında Homonoia antlaşmaları yapılmıştır. "Homonoia" uyum demektir ve kentler arası uyumu temsil etmektedir. Bu antlaşmalar daha önceki dönemlerde yapılmış "isopoliteia" antlaşmalarına benzemektedir. Kentler arası sınır problemlerini çözmekte ve ticari birliktelikler sağlamaktadır. Ancak isopoliteia gibi savaş sırasında yardım ve müttefiklik hükümleri içerip içermedikleri bilinmemektedir (Dönmez-Öztürk, 2006: 17).

Caesarea, Septimius Severus Döneminde Smyrna ile Homonoia yapmıştır. Caesarea ile Smyrna'nın homonoia'larının kentler arasında yapılan taş ve kırmızı toprak ticareti ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Argaios dağından çıkarılan taşların ve bölgede bulunan kırmızı toprağın Batıdaki Küçük Asya kentlerine ticaretinin yapıldığı bilindiği için homonoianın bu amaçla yapıldığı düşünülmektedir (Dönmez-Öztürk, 2006: 82-83).

Homonoia anlaşması vesilesiyle basılan Caesarea sikkelerinde arka yüzde genellikle Caesarea'yı temsil etmek için Argaios, Smyrna'yı temsil etmek için de Nemesis tasvir edilmiştir. Sikkelerin ön yüzünde Septimius Severus, Julia Domna ve Caracalla bulunmaktadır (Franke ve Nolle, 1997: 91). Elagabalus'a ait bir sikkede de Smyrna Nemesis'i bulunmaktadır (Kat. No. 132). Bu sikkede karşılıklı duran iki Nemesis'in arasında üst kısımda Argaios bulunmaktadır. Nemesisler, giyimli, kanatlı ve ayaklarının altında dümen bulunur

şekilde betimlenmiştir. Araştırmacılar Homonoia sikkeleri arasına Elagabalus'u almadığı için bu sikke Homonoia sikkeleri arasında değerlendirilmemiştir.

Caesarea baskılı Homonoia sikkelerinde genelde Argaios'un zirvesinde yıldız ya da Argaios'un yanında içinden iki agonistik urnesi bulanan tip kullanılmaktadır (Kat. No. 204). Ön yüzde Julia Domna olan örneklerden birinde tahtta oturan Tykhe görülmektedir (Kat. No. 205). Tykhe sağ elinde Argaios agalması tutarken sol elinde cornucopia tutmaktadır. Caracalla Dönemine ait bir sikkede ise Argaios'un yanında Smyrna Nemesis'i bulunmaktadır (Kat. No. 206). Nemesis sola doğru, ayakta, kanatlı ve giyimli betimlenmiştir. Sol ayağının yanında dümen betimi bulunmaktadır. Bu sikkelerin lejantı genellikle KAICAPEΩN CMYPNEΩN OMONOIA ya da CMYPNEΩN KAICAPEΩN OMONOIA şeklindedir.

3.3.5.6. Kontrmarklarda Argaios betimi

Kontrmarklar, Klasik ve Helenistik dönemlerde kullanılmıştır. Bu dönemlerde özel mülkiyet işareti ve değer güvenceleri olduğu düşünülmektedir. Kontrmarkların nedeni ve işlevi konusunda çeşitli fikir ve öneriler bulunmaktadır. Öncelikle damnatio memoriae'ye uğrayan imparator sikkelerinde görüldüğü düşünülmektedir. Ayrıca, sikkenin değerini iyi ve kötü yönde değiştirmek için, yıpranmış ve ya farklı kentlerin sikkelerini yeniden değerlendirmek için kullanılmışlardır. Bunun yanı sıra daha ucuz ve kolay yolla tessera ya da sikke basımı için ve ya eski sikkeleri yeni basımla ilişkilendirmek için kullanılmışlardır (Howgego, 1985: 1-14).

Caesarea'da sikkeler üzerindeki kontrmarklar, Helios, defne çelengi, Tykhe başı, Argaios Dağı, E harfi ve monogramı şeklinde basılmıştır. Bunun yanı sıra Caesarea darphanesinin askeri amaçlı kullanımdan dolayı lejyoner kontrmarkları da bulundurmaktadır (Howgego, 1985: 24). Argaios betimli kontrmark (Kat. No. 10), Caesarea'da darphanenin çalışmadığı dönemlerde parayı düzenlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu kontrmarkla Claudius'un sekizinci yılının sikkeleri, darphanenin para basmadığı dokuzuncu yılı ile kontrmarklanmıştır (Howgego, 1985: 186).

SONUÇ

Tezde incelenen toplam 206 sikke tipi üzerinde yaptığımız çalışma, Argaios betimli Caesarea sikkeleri konusunda ayrıntılı bir değerlendirme yapabilmeyi mümkün kılmıştır. Bu sikkeler Hellenistik Dönem Kappadokia Krallığı ve Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinden oluşmakta ve bölgede geçerli kültürel, siyasal ve dinsel yaşamla ilgili bilgiler vermektedir.

Çizelge 3.1’de görüldüğü gibi gümüş sikke tipleri oldukça standarttır ve bu tipler arasında spesifik örnekler oldukça nadirdir. Gümüş sikkeler üzerinde genellikle Argaios’un zirvesinde göksel figürler (yıldız, hilal), çelenk ve Helios’la birlikte Argaios’un üzerinde oturan Apollon tipleri kullanılmıştır. Septimius Severus Dönemine ait gümüş sikkeler arasında, Argaios üzerinde gösterilen dörtlü tanrı betimleri döneme özgü spesifik tiplerdir. Benzer bir durum III. Gordianus gümüş sikke tiplerinde de görülmektedir. Bu dönemde gümüş sikkeler üzerinde görülen iki sütun üzerinde Argaios ve agonistik ödül urnesi üzerinde Argaios betimleri ile Tranquilla’nın başında betimlenen Argaios tipleri sadece bu döneme özgü tiplerdir.

Kente ait yerel betimler genellikle bronz sikkelerde görülmektedir ve bronz sikkelerin tip çeşitliliği oldukça fazladır. Traianus, Antoninus Pius, Commodus, Septimius Severus, Elagabalus, Severus Alexander ve III. Gordianus Dönemlerinde, döneme özgü tiplerde bronz sikkeler basılmıştır. Gümüş sikkelerde sadece belirli tipler kullanılırken, bronz sikkelerde tip çeşitliliğinin fazla olması, söz konusu sikkelerin dolaşımının bölge dışına çıkmamasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Gümüş sikkelerin daha çok askerlere ödeme amaçlı kullanılmasından dolayı, bronz sikkelere göre daha geniş bir alanda dolaşım görmüştür. Bu nedenle gümüş sikkelerde genellikle standart betimler kullanılmıştır.

Değinilmesi gereken bir diğer konu ise, sikke tiplerine Roma İmparatorluğu’nun etkisidir. Caesarea’nın askerlere ödeme amaçlı sikke basması ve resmi darphane olarak kullanılması, bu sikke tiplerinde Roma’nın müdahalesi olduğu fikrini desteklemektedir. Bazı Roma darphanesi sikke tiplerine Argaios’un bir sembol olarak eklendiği görülmektedir. Roma’nın, sikkeleri bir siyasi propaganda amacıyla kullandığı bilinmektedir. Bu nedenle

Caesarea sikkelerindeki tiplerin Roma'nın ve bölgenin siyasi olaylarıyla değişim gösterdiği düşünülmektedir.

Sikkelerdeki Argaios tiplerini kronolojik olarak değerlendirmenin en önemli sonucu, bu betimlerin Helenistik Dönem ile Roma İmparatorluk Dönemi arasındaki değişimi göstermesidir. Bu değişim Roma'yla birlikte bölgede değişen kültürel yapıya ışık tutmaktadır. Günümüze ulaşan verilerin ışığında, Helenistik Dönem Kappadokia Krallığı sikkelerinde Argaios, tek başına ya da zirvesinde çelenk veya kanatlarını açmış kartal ile betimlenmiştir. Kartal figürü bölgedeki gemmalarda ve heykellerde de sıklıkla kullanılmıştır. Kartal, Zeus'un kutsal hayvanıdır ve Caesarea'da Zeus kültü bulunduğu bilinmektedir. Muhtemelen bu dönemde Argaios ve Zeus birbirleri ile bağlantılıdır. Araştırmacılar Zeus Argaios tanrısından bahsetmektedir, ancak bu adı içeren herhangi bir epigrafik veri bulunmamaktadır. Argaios'un Hititler Döneminde bir dağ tanrısı olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu dönemde dağ tanrılarının fırtına tanrısı Teşup ile bağlantılı oldukları bilinmektedir. Zeus'un da benzer şekilde şimşek ve yıldırım tanrısı olması ve Yunan panteonunun baş tanrısı olması, Argaios ile birlikte tapınım görmüş olma olasılığını desteklemektedir.

Roma Döneminde Argaios ile birlikte kullanılan kartal figürleri, Septimius Severus ile birlikte yeniden ortaya çıkmaktadır. Severus Alexander sikkelerinde de kartal oldukça sık kullanılmıştır. Ancak vexillumlarla birlikte kullanılan kartal figürü, Zeus'tan çok Roma kartalını temsil etmektedir. Bunun dışında üzerinde Argaios olan sunak içinde ve alınlığı üzerinde Argaios olan distylos tapınak içinde kartal betimleri, geçmiş dönemden gelen Argaios ve Zeus bağlantısının bir göstergesi olmalıdır. Ancak genel olarak Roma İmparatorluğu Döneminde, Zeus'u temsil eden kartal, Argaios ile çok sık betimlenmemiştir. Roma Döneminde Zeus'un kartalının sikkelerde göz ardı edilmesinin nedeni bilinmemektedir. Aynı zamanda Zeus diğer Caesarea sikkelerinde tek başına betimlenmesine rağmen, Argaios betimli sikkelerde gösterilmemiştir.

Argaios'un zirvesindeki tanrı tipi, kentin Roma egemenliğine geçtiği Tiberius Döneminden itibaren kullanılmıştır ve birçok imparator Döneminde de bu tip kullanılmaya devam etmiştir. Araştırmacılar, bu tanrının Helios, Zeus, dağın geniusu, tanrısallaştırılmış imparator olduğu fikirlerini öne sürmüşlerdir. Ancak Zeus Caesarea'da bulunan sikkelerde ve diğer tasvirlerinde yaşlı ve sakallı betimlenmektedir. Oysa zirvedeki tanrı genç ve sakalsızdır.

Eğer sikke kalıpcısı bu tanrının Zeus olduğunu belirtmek istemiş olsaydı, ikonografik olarak bölgedeki Zeus betimlerine uygun bir betim kullanması gerekirdi.

Benzer bir durum dağ tanrısı ikonografisi için de geçerlidir. Dağ tanrıları Yunan dünyasında sakallı ve yaşlı betimlenmektedir. Argaios'un temsil edildiği bir bronz heykelciğin orta kısmında dağ tanrısı da benzer şekilde yaşlı ve sakallı tasvir edilmiştir. Bu heykelcikte dağ tanrısı dağın zirvesinde betimlenmekten ziyade, dağın merkezinde konumlanmıştır. Bu nedenle zirvedeki tanrı, dağ tanrısı olmamalıdır.

Zirvedeki tanrının tanrısallaştırılmış imparator olma ihtimali bulunmaktadır. Ancak Kayseri Arkeoloji Müzesinde 77-666 envanter nolu sikke (Kat. No.142), tanrısallaştırılmış imparator betiminin ikonografik açıdan zirvedeki tanrı ile benzemediğini göstermektedir. Bu sikke daha önce herhangi bir katalogda yayınlanmamıştır. Bu nedenle Caesarea'daki imparatorluk kültürünü daha iyi anlamamız için önemli bir veri oluşturmaktadır. Yayınlanmış neokoros sikkelerinde tapınak betimlenmesine rağmen, imparator heykelinin bir betimi sikkelerde gösterilmemiştir. Bu heykel güneş tanrısı ikonografisinden çok selamlama hareketi olan adlocutio hareketini yapan imparatora benzemektedir.

Zirvede üç ve dört tanrılı figürlerin ise Septimius Severus ve varisleri olması oldukça mantıklıdır. Bu sikke tipinin kentin Neokoros unvanını aldığı ve onuruna agonistik oyunlar düzenlediği Septimius Severus Döneminde ortaya çıkması bu görüşü desteklemektedir. Septimius Severus ile birlikte oğullarının betimlenmesi Severus Hanedanlığı propagandasıdır. Bu noktada önemli olan dört tanrılı figürdür. Burada dağın zirvesinde bulunan tanrı, karşısındaki üçlü tanrıyı selamlamakta, bir nevi kabul etmektedir. Septimius Severus ve oğulları zirvede betimlenirken bir başka tanrının da zirvede onları kabul etmesi, öncesinde betimlenen Argaios'un zirvesindeki tek tanrının tanrısallaştırılmış imparator betimi olmadığını göstermektedir. Tanrısallaştırılmış imparator Argaios'la bağlantılı olmasının yanı sıra, yalnızca Septimius Severus Dönemiyle birlikte zirvede kullanılmıştır.

Dağın her üç zirvesinde bir tanrı görülmesi, Elagabalus sikkelerinde de oldukça yaygındır. Elagabalus'un da soyunu Severus hanedanlığına dayandırması, bu dönemde de Severus hanedanlığı propagandası yapılmış olabileceğini göstermektedir.

Zirvedeki tanrı, ikonografik açıdan Helios ile uyuştugu anlaşılmaktadır. Caesarea kentinde bu dönemden önce Helios'a bir tapınım olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak Apollon kültü Helenistik Dönemde Caesarea'da bulunmaktadır. Bu nedenle zirvedeki Helios'un kökenlerinin Apollon'a dayanması muhtemeldir. İki tanrının güneşle ilişkili tanrılar olması ve antik dönemde birlikte tapınım gördükleri yerlerin bilinmesi, bu görüşü desteklemektedir (Sancaktar 2016: 60). Sikkeler üzerinde Apollon betimlerinin ışın tacı takar şekilde betimlenmesi bu sayede açıklanabilmektedir.

Caesarea'da bulunan "Sol Invictus Mithras" yazıtı bölgede güneş tanrısına tapınımın Mithras ile ilişkili olduğunu kanıtlar niteliktedir. Araştırmacılar sikkelerde bulunan Helios betiminin de Mithras ile bağlantılı olduğunu düşünmüşlerdir. Helios ve Mithras birbirleri ile bağlantılı tanrılardır ve birçok yerde senkretik bir yapı oluşturmuşlardır. Bölgede Pers kültürünün Yunan kültüründen daha etkili olduğu bilinmektedir. Pers inanç sisteminde olan ateşe tapma uzun yıllar boyunca Kappadokia bölgesinde varlığını devam ettirmiştir. Kappadokia'da Perslerin egemen olduğu dönemde Argaios'a tapınım hakkında bilgilerimizin sınırlı olması, Pers inançları ile Argaios arasındaki bağlantıyı belirlememizi engellemektedir. Araştırmacılar sunak üzerinde Argaios betimlerinin ateş sunaklarına benzediğini ve Argaios'un ateşe benzer şekilde tasvir edildiğini dile getirmektedirler. Betimlerin bu amaçla kullanıldıkları bilinmemesine rağmen, Argaios'un ateş kültü ile bağlantılı olduğunu Kat. No. 174'deki sikke göstermektedir.

Roma Döneminde Mithras kültürünün de bölgede varlığı arkeolojik ve epigrafik verilerle kanıtlanmıştır. Hadrianus Dönemine ait bir sikkede zirvedeki tanrı ışın tacı yerine sivri bir başlıkla görülmektedir (Kat. No. 33). Ancak bu betimin bir sikke hatasından kaynaklanmadığının anlaşılması için, daha çok benzer sikke tipine ihtiyaç bulunmaktadır. Zirvedeki tanrının göksel figürlerle bir arada kullanımı bu tanrının Mithras ile alakalı olabileceğini akla getirmektedir. Çünkü Mithras göksel olayların ve kozmosun yöneticisi olarak görülmüştür. Mithras'ın Roma askerleri arasında popüler olması ve Caesarea sikkelerinin de Roma askerlerine ödeme amaçlı kullanımı, zirvedeki tanrının, Helios ve Mithras'ın senkretik bir birleşmesi olduğunu göstermektedir.

Argaios'un mimari elamanlarla kullanımı, Commodus ile başlamıştır. Bu dönemde sikkelerde sunak üzerinde Argaios betimleri oldukça fazladır. Bununda birlikte tapınak ile

birlikte betimler de bu dönemde ortaya çıkmıştır. Bu durum Commodus Döneminde Argaios için bir sunak ve tapınak inşa edilmiş olma ihtimalini göstermektedir.

Üzerinde buğday başağı bulunan sunak içinde Argaios betimleri ise bereketlilik ile ilgili olmalıdır. Buğday başağı Caesarea sikkelerinde sıkça kullanılan bir betimdir. Sunağın içindeki Argaios betimi bölgedeki bereketliliğin Argaios'tan kaynakladığının bir temsili olmalıdır.

Aragios'un sunak üzerinde ve tapınak içindeki betimleri, Argaios'un gerçek görünümünde biçimlendirilmiş bir heykeli olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Weiß, gerçekte böyle bir heykelin var olması durumunda oldukça büyük olması gerektiğini de dile getirmektedir (Weiß, 1911: 44). Argaios'un bir agalma olarak görüldüğü bilinmekte ve bölgede bulunan Argaios heykelcikleri de Argaios'un sunak üzerinde ve tapınak içinde gerçek görünümünde betimlenen bir heykelinin bulunduğunu kanıtlamaktadır.

Commodus ile başlayan tetrastylos ve distylos tapınaklar içinde Argaios betimleri Severus Alexander Dönemine kadar devam etmiştir. Bu tapınakların ayrı bir tapınak mı oldukları, yoksa sikkelerde tetrastylos tapınakların sikke betimine sığması için distylos olarak mı gösterildikleri bilinmemektedir. Dağ betimlerinin bulunduğu diğer kentlerin sikkelerinde tapınaklar dağların üzerinde gösterilirken, Argaios betimlerinde tapınağın, Argaios'un eteklerinde olduğu görülmektedir.

Elagabalus Döneminde ortaya çıkan Argaios'un yanındaki iki sütunun baitylos taşından sütunlar oldukları ve güneş tanrısının bir sembolü olduğu araştırmacılar tarafından ortaya konulmuştur. Bu görüş, Elagabalus Döneminde güneş tanrısının en üstün tanrı olarak görülmesi ve Emesa'dan güneş tanrısının baitylos taşının Roma'ya getirildiğinin bilinmesi bu görüşü olası kılmaktadır. Bu dönemde de Roma'nın etkisi ile Caesarea'da da güneş tanrısının bir sembolü olarak bu sütunlar kullanılmış olabilir. Bu sütunlar arasında Argaios'un üzerinde oturan Apollon temsil edilmektedir. Buradaki Apollon betimleri güneş tanrısının bir sembolü olarak kullanılmıştır ve tanrı bazı sikkelerde ışın tacı ile betimlenmiştir.

Sikke tipleri kronolojik olarak ele alındığında, askeri betimlerin yalnızca Severus Alexander Döneminde görüldüğünü göstermektedir. Birçok Roma imparatoru doğuda Persler ve Parthlarla mücadele etmesine rağmen, Caesarea sikkelerinde askeri tipler basılmamıştır.

Burada en dikkat çekici nokta Severus Alexander'a ait Vexillumlu sikke tipleridir. Bu dönemde Perslerin doğu için büyük bir tehlike oluşturduğu ve Kappadokia'nın da Pers istilası ile karşı karşıya kaldığı bilinmektedir. Bu nedenle sikkelerde Roma'nın gücünü gösterilmesi amaçlanmış olmalıdır. Bir diğer askeri betimde Severus Alexander'ın zaferini temsil etmektedir. Bu betimde imparator Nike tarafından taçlandırılmaktadır. Bu betim imparatorun Perslere karşı zaferinin bir sembolü olarak sikkelere basılmış olmalıdır.

Severus Alexander Döneminde ortaya çıkan ve sadece bu dönemde kullanılan Serapis betimlerinin kökeni ya da bu tanrının bölgede tapınım görüp görmediği ise belirsizliğini korumaktadır. Araştırmacılar bölgede Mısır tanrılarına tapınım hakkında herhangi bir bilginin olmadığını öne sürerek, bu tanrının Zeus olabileceğini dile getirmektedir. Ancak betimlenen tanrı ikonografik olarak Serapis'tir ve bölgede betimlenen Zeus betimlerine benzememektedir. Bu konu hakkında net bir fikir söyleyebilmemiz için bölgedeki Serapis kültü ile ilgili daha fazla kanıtı ihtiyacımız bulunmaktadır.

Argaios, Tykhe ile oldukça sık betimlenmiştir. Tykhe'nin kenti koruma işlevi bilindiğinden, Argaios da kenti korumayla bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır. Argaios'un Tykhe'nin başında kent suru olarak kullanılan betimi, III. Gordianus'a kadar surlarla çevrili olmadığı bilinen Caesarea'da, sur işlevinde olduğunu düşündürmektedir. III. Gordianus, Caesarea sikke lejantlarında, kente sur yaptırdığını oldukça sık vurgulamıştır. Bu dönemde sikkeler üzerinde Tykhe yerine, III. Gordianus ve eşi Tranquilla'nın Argaios başlığı takar şekilde betimleri bulunmaktadır. Bu durum imparatorun kenti koruma görevini, kente sur yaptırarak devraldığını ve kenti koruduğunun göstergesi olarak betimlenmiş olmalıdır.

Sonuç olarak, Roma öncesi Argaios kültürünün kökenlerinin Tunç Çağı'na kadar uzandığı ve bu kültürün çeşitli dönemlerde değişim gösterdiği anlaşılmaktadır. Konu kapsamında elde edilecek yeni bilgiler kültürün kökeni ve değişimini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Özellikle Perslerin Argaios'a tapınımına olan etkileri hakkında elde edeceğimiz bilgiler, kültürün değişimi konusunda önemli veriler sunacaktır. Roma Döneminde Argaios'un, Kappadokia'nın başkenti Caesarea'nın bir sembolü ve bölgenin önemli bir kültü olduğu görülmektedir. Argaios, kenti koruyan ve berekliliği sağlayan tanrıdır. Caesarea'da tapınım gördüğü bilinen tanrıların hepsi Argaios ile birlikte betimlenmiştir. Bu da Argaios'un kentin ana tanrısı olduğunu ve bir kült merkezi olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Abramzon, M.G.(2003). “The Gerzeul hoard of coins of Caesarea of Cappadocia (in the Museum of Abkhazia)”. *Revue numismatique*, 6 (159).
- Akçay, A. (2014). “ Tabal Ülkesinin Tarihsel Süreci Üzerine Bir Değerlendirme.” *Tarih İncelemeleri Dergisi XXIX/1*, s. 37-58
- Akşit, O. (1970). *Roma İmparatorluk Tarihi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Akurgal, E. (1989). *Anadolu Uygarlıkları*. İstanbul: Net Turistik Yayınları, 104,105.
- Akurgal, E. (2005). *Anadolu Kültür Tarihi*. Ankara: Tübitak.
- Alp, S. (2005). *Hitit Güneşi*. Ankara: Tübitak.
- Baydur, N. (1970). *Kultepe (Kanes) ve Kayseri Tarihi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Baydur, N. (1994). *Anadolu'daki Kutsal Dağlar ve Dağ-Tanrılar*. İstanbul: Graphis Yayınları.
- Black, J.,Green A. (1992). *Gods, Demonds and Symbols of Ancient Mesopotamia An Illustrated Dictionary*. London: British MuseumPress.
- Bland, R. (1991). “The last coinage of Caesarea in Cappadocia”. *Ermanno A Arslan Studia Dicata, Glaux 7*.
- Bittel, K. (1956). “Kappadokia’da Bulunan Bir Ateş Sunağı” *Türk Arkeoloji Dergisi*,VI-2.
- Bordreuil, P., Brique-Chatonnet, F., Michel, C. (2015).*Tarihin Başlangıçları* (Çev. L. Başaran). İstanbul: Alfa yayınları. (Eserin orijinali 2014’de yayımlandı).

Bossert, H.T. (1954). “Das hethitische Felsrelief bei Hanyeri (Gezbeli)”. ***Orientalia NS***.

Burrell, B.(2004). ***Neokoroi Greek Cities and Roman Emperors***. Leiden-Boston: Brill.

Butcher, K. (1992). “Rhodian Drahms at Caesarea in Cappadocia”.***The Numismatic Chronicle***, Vol 152.

Butcher, K., Ponting M. (1995). “Rome and the East: production of Roman provincial silver coinage for Caesarea in Cappadocia under Vespasian AD 69-79”. ***Oxford Journal of Archaeology*** 14.1.

Campbell, L.A. (1968). ***Mithraic Iconography and Ideology***. Leiden: E.J.Brill.

Cassius Dio (1938). ***Dio’s Roman History*** (Çev. Earnest Cary). London: William Heinemann.

Claudian.(1922).***In Rufinum*** (Çev. M. Platnauer). London: William Heinemann.

Comstock, M.B. (1967). Greek Imperial Coins. ***Boston Museum Bulletin***, Vol. 65, No.342.

Cook, A.B. (1925). ***Zeus A Study in Ancient Religion Volume II***. Cambridge: at the University Press.

Cotterell, A.,Storm R. (2011). ***Büyük Dünya Mitoloji Ansiklopedisi***. İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım San. Ve Tic. Ltd. Şti.

Çelgin, G. (2011). ***Eski Yunanca- Türkçe Sözlük***. İstanbul: Kabalcı Yayınları.

Çelik, N. (2007). “Dağlardaki Tanrılar ve Tanrı Dağlar”. M. Alparslan, M.D. Alparslan, H. Peker (Editörler). ***Belkıs Dinçol ve Ali Dinçol’a Armağan VITA Festschrift in Honor of Belkıs Dinçoland Ali Dinçol***. İstanbul. Ege Yayınları.

Daly, K.N. (2009). ***Greek and Roman Mtyhology A to Z, Third Edition***. New York: Chelsea House.

- Downey, G. (1961). *A History of Antioch in Syria from Seleucus to the Arap Conquest*, New Jersey: Princeton University Pres.
- Dönmez Öztürk, F. (2007). *Homonoia Anlaşmaları Roma Çağı Küçükasya Kentleri Arasında*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Duran M.(2015). “Satraplık Sisteminin Pers Yönetim Teşkilatındaki Yeri”. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*.
- Durukan, M. (2012). *Kappadokia’da, Argaios dağı Çevresinde Hellenistik-Roma Dönemi Mezarları ve Ölü Kültü*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Eliade, M. (2003). *Dinler Tarihine Giriş* (Çev. L. Arslan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.(Eserin orijinali 1964’de yayımlandı).
- Ergin, Y.G. (2009). Anadolu’da Roma Hakimiyeti: İsyanlar, Tepkiler ve Husursuzluklar. Asia Eyaleti’nin Kuruşu’ndan(MÖ 129) Iustinianus Döneminin Sonuna Kadar(MS 565), Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Ergürer, H. (2015). “Doğu Anadolu Kültürlerinde ‘Dağ’ Kavramı”. M. Işıklı ve B. Can (Editörler). Uluslararası Doğu Anadolu Güney Kafkasya Kültürleri Sempozyumu Bildiriler II. Cambridge Scholars Publishing.
- Erhat, A. (2007). *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Erol, A.F., Şenyurt S.Y.(2011). “A Terracotta Mask of Mithras Found at Camihöyük-Avanos, Cappodocia Providing New Evidence on the Mithraic Cult and Ritual Practices in Anatolia”. *TÜBA-AR 14*.
- Erol-Özdizbay, A.(2011). Roma İmparatorluk Dönemi’nde Pontus-Bithynia Eyaleti’nde Agon’lar ve Agonistik Sikkeler. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Evans, A. (1935). *The Palace of Minos at Konossos*. London: Macmillan and Company.

- Evans, J.D. (2011). From Mountain to Icon Mount Gerizim on Roman Provincial Coins from Neapolis, Samaria. *Near Eastern Archaeology* 74:3.
- Franke, P.R., Nolle, M.K. (1997). *Die Homonoia-Münzen Kleinasiens und der thrakischen Randgebiete*, Saarbrücken: Saarbrücker Druckerei und Verlag.
- Ganschow, T. (2018). *Münzen von Kappadokien Sammlung Henseler Band 1*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Ganschow, T. (2018). *Münzen von Kappadokien Sammlung Henseler Band 2*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Güler, Oğuz (1995). *Antik Çağ İkonografisinde Erciyes*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Grégoire, H. (1908). “Note sur une inscription gréco-araméenne trouvée à Farasa (Ariaramneia-Rhodandos)”, *Académie Inscriptions & Belles-Lettres*. Paris: Librairie Alphonse Pigard Et. Fils.
- Günbattı, C. (2017). *Kültepe-Kaniş Anadolu’da İlk Yazı, İlk Belgeler*. Kayseri; Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Güran, S. (2010). Küçük Asya’da Mithras Kültü, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hakman, M. (2014). *Kapadokya’da Zeus Kültü*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Hamilton, W. J. (2013). *Küçük Asya* (Çev. K. Toraman). İstanbul: Midas Kitap.
- Hass, V. (1994). *Geschichte der hethitischen Religion. (Handbuch der Orientalistik. Abteilung I. Der Nahe und Mittlere Osten) band 15*, Leiden, New York, Köln: Brill.

Hayes, J.S. (2014). “Jupiter’s Legacy: The Symbol of the Eagle and Thunderbolt in Antiquity and Their Appropriation by Revolutionary America and Nazi Germany.” **Senior Capstone Projects**.

Herodian (1969-1970). *History of the Empire from the Death of Marcus* (Çev. C.R. Whittaker). London: Heinemann.

Herodotos (2017). *Tarih* (Çev. M. Ökmen).İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Hopkins, R. V. NIND.(1907). *The Life of Alexander Severus*. Cambridge: Cambridge Univesity Press.

Howgego, C. (2013). *Sikkeler Işığında Eski Çağ Tarihi*. (Çev. O. Tekin). İstanbul: Homer Kitabevi.

Howgego, C.J. (1985). *Greek Imperial Countermarks*. London: Royal Numismatic Society Special Publication no.17.

Imhoof-Blumer, F. (1897). “Zur Griechischen Münzkunde” *Revue Suisse de Numismatique* **VIII**, s. 1-24.

Işık, F. (2012). “Phryg Dini Tek tanrıça Matar Kubelaya.” N. Karul (Editör). *Son Tunç Çağı’ndan Helenistik Döneme Anadolu’nun Arkeoloji Atlası 2*. İstanbul: Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.

İnternet: Basilius; *Epistolae Graecae*, 1528.

https://books.google.at/books?id=Qyk8AAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=de&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false Son Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018.

İnternet:<https://earth.google.com/web/@38.52453012,35.43368923,3154.64213993a,25054.090438d,35y,7.42729852h,56.86023033t,0r> Son Erişim Tarihi: 25 Mart 2019.

İnternet: <https://www.kulturportali.gov.tr/medya/fotograf/fotodokuman/4661> Son Erişim Tarihi: 25 Mart 2019.

İnternet: Metcalf, W.E. (1996). Silver Coinage of Cappadocia, Vespasian-Commodus (Digital Edition). Numismatic Notes and Monographs, issue 166, s.66-69. <http://numismatics.org/digitallibrary/ark:/53695/nnan171384> Son Erişim Tarihi: 22 Haziran 2017.

İnternet-RPC Vol.3-6: <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/> Son Erişim Tarihi: 5 Mart 2019.

İnternet-Paris: <https://gallica.bnf.fr/accueil/fr/content/accueil-fr?mode=desktop> Son Erişim Tarihi: 5 Mart 2019.

İnternet:<https://www.asiaminorcoins.com/gallery/thumbnails.php?album=284&page=1> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://www.coinarchives.com/> Son Erişim Tarihi: 15 Mart 2019.

İnternet: <https://www.cngcoins.com/> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://www.romanumismatics.com/> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://www.biddr.ch/auctions/numismatiknaumann/> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://www.hjbltd.com/#!/catalogs/home> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://leunumismatik.com/en/archive> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <https://nomosag.com/default.aspx?page=ucPastAuctions> Son Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2019.

İnternet: <http://www.arsclassicacoins.com/> Son Erişim Tarihi: 15 Nisan 2019.

İnternet: <http://www.wildwinds.com/> Son Erişim Tarihi: 14 Ocak 2018.

İnternet: Schmitt A.K., Danişık M., Aydar E., Şen E., Ulusoy İ., Lovera O.M. (January, 2014). “Identifying the Volcanic Eruption Depicted in a Neolithic Painting at Çatalhöyük, Central Anatolia, Turkey” PLoS ONE 9(1). Web: <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0084711> Son Erişim Tarihi: 20 Aralık 2018.

Jennison, G. (1937). *Animals for Show and Pleasure in Ancient Rome*. Manchester: Manchester University Press.

Jones, T.B.(1963). A Numismatic Riddle: The So-Called Greek Imperials. *Proceedings of the American Philosophical Society*, Vol. 107, No. 4.

Kara, M.U. (2016). “Kappadokia Stelleri Üzerindeki Argaios (Erciyes Dağı) Betimlemesi”, *Cedrus IV*.

Karwiese, S. (2004). *Antik Nümişmatikçe Giriş*. (Hazırlayan Nezih Başgelen). İstanbul: Arkeoloji Sanat Yayınları.

Kaya, M.A. (2005). “Roma İmparatoru Septimius Severus Döneminde Anadolu.” Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi 39.

Kinneir, J. M.(1818). Voyage dans l’Asie Mineure, l’Armenie et le Kourdistan dans les annees 1813 et 1814,N. [Narcisse] Perrin. Paris: Gide fils.

Kızıl, H. (2013). “Mitra’dan Mithras’ın Sırları’na Mitraizm’in Kuruluş Serüveni” *Ekev Akademi Dergisi* 55.

Kovacs, F.I. (2013). Eusebeia —Caesarea: The Civic Bronze Coinage Reconsidered. P.G. VanAlfenand R.B. Witschonke(Eds.), Essays in Honour of Roberto Russo, Zürich-London: NumismaticaArsClassicaNacAg.

Kramer, S.N. (2016). *Sümer Mitolojisi*. (Çev. H. Koyukan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.(Eserin orijinali 1998’de yayımlandı).

Langdon, M.K. (2000). "Mountains in Greek Religion" *The Organization of Space in Antiquity*, 5(93).

Lindgren H.C., Kovacs, F.L.(1985). *Ancient Bronze Coins of Asia Minor and the Levant from Lindgren Collection*. San Mateo: Chrysopylon Publications.

Mackil, E. (2017). "Ethnos ve Koinon" (Çev. S.D. Küçüker). *Tarih İncelemeleri Dergisi* XXXII/ 1.

Matern,P. (2002). *Helios und Sol*. İstanbul: Ege Yayınları.

Meece, S. (2006). "A bird's eyeview - of a leopard's spots The Catalhöyük 'map' and the development of cartographic representation in prehistory." *Anatolian Studies*, 56.

Mellaart, J. (1964). "Earliest of Neolithiccities: delving deep into the Neolithic religion of Anatolian Chatal Huyuk, Part II-shrines of the vultures and the veiled goddess." *Illustrated London News*.

Mikalson, J.D. (2009). *Ancient Greek Religion*. Oxford: Blackwell Publishing.

Nicgorski, A.M. (2014). "The Fate of Serapis: A Paradigm for Transformations in the Culture and Art of Late Roman Egypt." L. Brody, G. Hoffman(Eds.). University of Chicago Press.

O'Grady, S.A. (2015). The Public Image of the Later Severans: Caracallato Alexander Severus, Yüksek Lisans tezi, The University of Queensland, Australia.

Pfeifer, S. (2008). "The God Serapis, His Cult and The Beginnings of the Ruler Cult in Ptolemaic Egypt". McKechnie, P., Guillame, P. (Eds.) Leiden-Boston: Brill.

Piotrovski, B.B. (1965). "Urartu Dini".(Çev. İ. Kaynak) *DTCF Dergisi* 23, I-4.

Pliny (1989). *Natural History: Books XX-XXIII*. (Çev. W.H.S. Jones). Harvard: Harvard University Press.

- Powell, B.B. (2018). *Klasik Mitoloji*. (Çev. S.O. Çavuş). İstanbul: Bilge Yayınevi.
- Procopius (1940). *On Buildings* (Çev. H.B. Dewing). London: William Heinemann LTD, Harvard University Press. 5.14
- Puhvel, J. (1991). *Hittite Etymological Dictionary, Words beginning with H, volume 3*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- RIC:** Mattingly, H., Sydenham E.A., Sutherland C. H. V., Carson R.A.G. (1923-1994) The Roman Imperial Coinage. London: Spink.
- Rogić, D., Nikolić, E., Grašar, J. A. (2012). “Wreath-Its Use and Meaning in Ancient Visual Culture”. *Religion and Tolerance*, X-18.
- Root, M.C. (2015). “Achaemenid Imperial Architecture: Performative Porticoes of Persepolis”. In S. Babaie and T. Grigor. Susan Babaie and Talin Grigor (Eds): *Persian Kingship and Architecture: Strategies of Power in Iran from the Achaemenids to the Pahlavis*. London and New York: I.B.Tauris.
- Rostovtzeff, M. (1942). “Vexillum and Victory”. *The Journal of Roman Studies*. Vol. 3. Parts 1 and 2.
- Rowan, C.(2009). “Becoming Jupiter: Severus Alexander, The Temple of Jupiter Ultor, and Jovian Iconography on Roman Imperial Coinage”, *AJN Second Series 21*.
- RPC Vol.1;** Burnett, A., Amandry M., Ripollés, P.P., Roman Provincial Coinage, From the death of Caesar to the death of Vitellius, London: British Museum Press.
- RPC Vol.2;** Burnett, A., Amandry M., Carradice, I., Roman Provincial Coinage, From Vespasian to Domitian, London: British Museum Press.
- Sancaktar, H.(2016). *Arykanda Akropolisi Kutsal Alanları ve Kültleri, Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya*.

SC: Houghton A., Lorber C. (2002). *Seleucid Coins A Comprehensive Catalogue*. New York: American Numismatic Society.

Seaby, H.A.(1966). *Greek Coins and Their Values*, 2nd Edt. London: B.A. Seaby Ltd.

Shelton, J. (2006). “Elephants as Enemies in Ancient Rome” *Concentric: Literary and Cultural Studies* 32.1.

Simeon (1999). *Tarihte Ermeniler 1608-1619*(Çev. H. D. Andreasyan). İstanbul: Çiviyazıları.

Simonetta, B. (1961). “Notes on the Coinage of the Cappadocian Kings”. *The Numismatic Chronicle and Journal of the Royal Numismatic Society*, Seveth Series, vol 1.

SNG Anamur(2007); Sylloge Nummorum Graecorum Turkey 2, Anamur Museum Vol.1 Roman Provincial Coins, İstanbul: Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.

SNG Copenhagen(1982); Sylloge Nummorum Graecorum, The Royal Collection of Coins and Medals Danish National Museum, Cyprus-Cappadocia Uncertain Coins Imperial Cistophori, New Jersey: West Milford.

SNG Tübingen(1998); Sylloge Nummorum Graecorum, Münzsammlung der Universität Tübingen. München: Hirmer Verlag.

SNG Fitzwilliam(1967); Sylloge Nummorum Graecorum, Vol. IV, Fitzwilliam Museum Leake and General Collections Part VII Lycia-Cappadocia, London: The British Academy.

SNG France(1983); Sylloge Nummorum Graecorum, France Bibliothèque Nationale, Cabinet des Médailles, Collection Jean et Marie Delepierre, Paris: Bibliothèque Nationale.

SNG Hunterian (2004-2007); Sylloge Nummorum Graecorum, The Hunterian Museum University of Glasgow, Roman Provincial Coinage I-II, London: Oxford University Press.

SNG von Aulock(1968); Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland, Nachträge IV, Phrygien, Lykien, Pamphlien, Pisidien, Lykaonien, Isaurien, Kilikien, Galatien, Kappadokien Kaiserzeiti, Kistophoren Incerti. Berlin: Verlag Gebr. Mann.

Sozomenus (1846).*Ecclesiastical History: A history of the Church in Nine Books, from A. D. 324 to A. D. 440.* London: Samuel Bagster and Sons

Strabon(1987). *Coğrafya Anadolu* (Çev. A.Pekman). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Sydenham, E.A. (1978). *The Coinage of Caesarea in Cappadocia.* New York: AtticBooks.

Tacitus, (1907). *Die Annalen des Cornelius Tacitus* (W. Heraeus and A. Draeger). Leipzig und Berlin: B.G. Teubner.

Tekin, O. (1998). “MÖ IV.-MS VI. Yüzyıllar: Helenistik Çağ ve Roma İmparatorluk Döneminde Kappadocia Krallığı. M. Sözen (Editör). Kappadocia. İstanbul. Ayhan Şehenk Vakfı.

Tekin, O. (2008). *Eski Yunan ve Roma Tarihine Giriş.* İstanbul: İletişim Yayınları.

Tezcan, M. (2007). Paraların Işığında Türk ve İran Kavimlerinde Ay-Yıldız/Güneş Motifi ve Türk Kültürü için İran Araştırmalarının Önemi, 38. Icanas’da sunuldu, Ankara.

True, M., Vermeule, C. (1974). “Ancient Art in Metal and Semiprecious Stone”. **Boston Museum Bulletin**, Vol. 72, No. 368.

Turgut, M. (2013). Konya ve Karaman Çevresinde Hitit Dağ Kültünün Yansımaları, H. Bahar, M. Toker, M.A. Hacıgökmen, H.G. Küçükbezci. (Editörler). Tarihçiliğe Adanmış Bir Ömür Prof. Dr. Nejat Göyünç’e Armağan. Konya. Selçuk Üniversitesi Matbaası.

Tyrius, M. (1804). *The Dissertations volume 2*, (Çev. Thomas Taylor). London: C. Whittingham.

Ulansey, D. (1998). *Mitras Gizlerinin Kökeni* (Çev. H. Ovacık). İstanbul, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.(Eserin orijinali 1991’de yayımlandı).

Umar, B. (1993). *Türkiye’deki Tarihsel Adlar*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.

Üzüm, H. (2016). Mitra Her Yerde: Mitra Senkretizmi: Mitra’nın Greko-Romen ve Doğu İlahlarıyla Özdeşleştirilmesi, *İğdÜniv Sos Bil Der*, sayı 10.

Walker, D.R. (1976). *The Metrology of the Roman Silver Coinage: Part 1 From Augustus to Domitian*. Oxford: British Archaeological Reports.

Weber, H.M.D. (1975). *Descriptive Catalogue of The Collection of Greek Coins*. New York: Attic Books Ltd.

Weiß, P. (1985). “Argaios / ErciyasDagt — Heiliger Berg Kappadokiens, Monumente und Ikonographie”, *Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte*, XXXV.

Wiesehöfer, J. (2003). *Antik Pers Tarihi* (Çev. Mehmet Ali İnci). İstanbul: Telos Yayıncılık.

Wroth, W.W. (1911). *Catalogue of the Greekcoins of Galatia, Cappadocia, and Syria*. London: TheTrustees.

Yurteri, E. (2017). “Orta Anadolu’nun Aktif Volkanı: Erciyes Dağı”. *Doğal Kay. Ve Eko. Bült.22*.

EKLER

EK 1- KATALOG¹⁵

HELLENİSTİK DÖNEM KAPPADOKİA KRALLIĞI SİKKELERİ

1.ÖY. : Athena Başı, sağa, miğferli, kontrmarklı, (M.Ö. 95-63 I. Ariobarzanes).

AY.: Argaios; ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ, .

1. Leu Numismatik 7 (2/2019), lot 454, AE; 24 mm; 6.45 gr. 1.*
2. SNG von Aulock 6332, AE; 8.75 gr.

2. ÖY. : Gorgo Başı.

AY. : Argaios; [ΕΥΣ]ΕΒΕΙΑΣ, T.

1. Kayseri 84/101, AE; 17 mm. ; 4,85 gr.; 12.*
2. Paris 225, AE; 4.88 gr.
3. Sydenham 5, AE; 14 mm.
4. BMC 1878,0605.1, AE; 4.51 gr.
5. Naumann 45, lot 565, AE; 17 mm.; 5.57 gr.
6. Lindgren III 945, AE; 3.47 gr.
7. Weber Coll. 7792, AE; 17 mm.; 3.95gr.

3. ÖY. : Athena Başı, sağa, miğferli.

AY. : Argaios üzerinde kartal, sağa yönelmiş, kanatları açık; ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ.

1. Kayseri 2108, AE; 23 mm.; 5,95 gr.; 12.*
2. Paris 222, AE; 6.76 gr.
3. Paris 223, AE; 6,32 gr.
4. Weber Coll. 7793, AE; 21 mm.; 7.32 gr.
5. BMC Greek 2, AE; 5.50 gr.
6. Imhoof –Blumer 12, AE; 6.84 gr.

¹⁵ Katalog bölümünde numaralarla sıra takip eden sikke tanımları, Levhalar kısmında gösterilen sikke numaralarıyla eş gitmektedir.

7. SNG von Aulock 6331, AE; 6.52 gr.

8. Sydenham 14.

4. ÖY. : Dionysos'un başı, sağa.

AY. : Argaios üzerinde kartal, sağa yönelmiş, kanatları açık, sağda thyrsos bulunmakta; ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ, Α ΙΓ.

1. Roma Numismatics 10 (7/2014), lot 413, AE; 20 mm.; 6.58 gr. 12.*

2. Berlin(=RSN 1898, Taf. I. 19; RPC I, 3610.1), AE; 4.81 gr.

3. Berlin Löbb.(=Imhoof-Blumer 33; RPC I, 3610.2-3) AE; 6.01 gr.

4. Paris 1971.347(=RPC I, 3610.4) AE; 5.02 gr.

5. Munchen(=RPC I, 3610.5)

6. Winterthur(=RPC I, 3610.6) AE; 4.10 gr.

7. SNG von Aulock 6337(=RPC I, 3610.7) AE; 5.84 gr.

8. Sydenham 32, AE; 25 mm.

5. ÖY. : Zeus Başı, sağa.

A.Y. : Argaios, ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ, ΓΔ.

1. Savoca Auction 11 (12/2016), lot 384, AE; 20 mm.; 7.95 gr.*

2. SNG von Aulock 6338, AE; 8.89 gr.

6. ÖY. : Herakles büstü, sağa, başında aslan postu bulunmakta.

AY. : Argaios üzerinde kartal, sağa yönelmiş, kanatları açık; ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, ΚΗ.

1. Berlin 18213168, AE; 23 mm.; 6,74 gr.; 12.*

2. Paris 239(=Wa 6738, pl. XIX.8; RPC I, 3614.1), AE; 7.78 gr.

3. Berlin Löbb.(=RSN, Taf. I.22; RPC I, 3614.2), AE; 7 gr.

4. Sydenham 35, AE; 25 mm.

7. ÖY. : Herakles başı, sağa, boynunda aslan derisi post giyimli.

AY. : Argaios; ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΡΧΕΛΑΟΒ, Α Θ.

1. Paris 210(=Simonetta pl.7.1; RPC I, 3607.2), AR; 2.29 gr.*
2. BMC 1984-8-7-13(=RPC I, 3607.1), AR; 1.45 gr.
3. Munchen Mionnet IV 453, lot 68(=RPC I, 3607.3) AR; 1.86 gr.
4. New York(=RPC I, 3607.4)
5. Obolos 5 (6/2016), lot 447, AR; 15 mm.; 1.39 gr.; 12.

8. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Argaios üzerinde çelenk; ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ, ΝΓ.

1. Paris 242(=Wa 6739; RPC I, 3618.2), AE; 6,25 gr.*
2. BMC 1938-10-7-72(=RPC I, 3618.1), AE; 7.66 gr.
3. Berlin Löbb.(=Imhoof-Blumer 43, Taf. 1, 24; RPC I, 3618.3) AE; 7.48
4. Berlin Löbb.(=Imhoof-Blumer 43; RPC I, 3618.4), AE; 6.80 gr.
5. Sydenham 39, AE; 23 mm.
6. New York 1944.100.62531, AE; 7.51 gr.

ROMA İMPARATORLUĞU DÖNEMİ

TİBERİUS (M.S. 14- 37)

9. ÖY. : Tiberius'un başı, sağa; [ΤΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ ΣΕΒΑΣΤΟΣ].

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, ışın taçlı, sağ elinde globus, sol elinde asa tutmakta; ΘΕΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΥΙΟΣ.

1. Kayseri 2001/8, AR; 20 mm.; 2.15 gr.; 1.*
2. SNG von Aulock 6343, AE; 3.80 gr.
3. Roma Numismatics 53 (2/2019), lot 520, AR; 18 mm.; 2.95 gr.; 11.
4. Gorny&Mosch 156 (1/2012), lot 1827, AR; 2,89 gr.
5. BMC 1979-1-1-1097(=RPC I 3620.1)
6. BMC 1860,0330.29, AR; 3.46 gr.; 11.
7. Paris 244, AE; 3.57 gr.
8. SNG Copenhagen174, AR; 3.53 gr.; 12.
9. Sydenham 42, drahmi.
10. Naumann 73 (1/2019), lot 371, AR; 17 mm.; 3.42 gr.

11. Berlin Löbb.(=Imhoof-Blumer 45), AR; 3.43 gr.
12. Mionnet IV 408,9(=Imhoof-Blumer 45),AR; 3.13 gr.
13. SNG Hunterian 2197, AR; 17 mm.; 3 gr.; 12.
14. SNG Fitzwilliam 5425, AR; 3.51 gr.

CLAUDIUS (M.S. 41-55)

10. ÖY. : Claudius'un başı, sola, Argaios kontrmarklı; [ΚΛΑΥΔΙΟC KAI]CAP
BPITANNIK[OC].

AY. : Octavia ve Antonia ayakta, birbirlerine dönük el sıkışmaktalar, ikisi de diğer elleride cornucopia tutmaktalar; OKTAOYIA, ANTΩNINA, KAICAP ET H.

1. Obolos 5 (6/2016), lot 539, AE; 22mm.; 6,51 gr.; 12.*
2. Sydenham 61, AE; 21.5 mm.
3. BMC Greek 13, AE; 5.50 gr.
4. Berlin(=RPC I 3656.1=I-B = MG 416,179 and Taf. G.32= Trillmich, Taf. 15.14),
AE; 6.31 gr.

11. ÖY. : Claudius'un başı, sola, konturmarklı; TIBEPIOC ΚΛΑΥΔΙΟC KAICAR
CEBACTOC.

AY.: Argaios; KAICAR, ET H.

1. Berlin Löbb.(=Trillmich, Taf. 15.11; RPC I 3655.1), AE; 12.79 gr.
2. Berlin Löbb.(=RPC I 3655.2).
3. SNG von Aulock 6351(=RPC I 3655.3), AE; 10.46 gr.*
4. Florence(=RPC 3655.4).
5. Sydenham 60, AE; 25 mm.

NERO (M.S. 54-68)

12. ÖY. : Nero'nun başı, sağa, defne çelenkli; NERO CLAVD DIVI CLAVD [F CAESAR]
AVG GERMA.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, ışın taçlı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ET IA.

1. New York 1944.100.55173(=RPC 3650.2) AR; 20 mm.; 3.55.; 11.*
2. Paris 249(=RPC I 3650.1), AR; 3.52 gr.
3. Viyana 20052(=RPC I 3650.3), AR; 2.40 gr.
4. BMC 1910,0204.1(=RPC I 3650.4), AR; 3.46 gr.; 11.
5. Berlin Fox(=RPC I 3650.5), AR; 3.08 gr.
6. Oxford(=RPC I 3650.6), AR; 3.12 gr.
7. Sydenham 88, drahmi.

VESPASIANUS (M.S. 69-79)

13. ÖY. : Vespasianus'un başı, sağa, defne çelenkli; [AYTOKP] KAICAP CEBAC OYEC[ΠACIANOC].

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; [ΕΠΙ]M NEPATI ΠANCA ΠΠECBEYTOY, [ET I].

1. A. Tricarico(=asiaminorcoins.com 10379), AE; 27mm.; 13.76 gr.; 12.*
2. BMC 1912-1-1-27(=RPC II 1676.1 =S p.45 fig 28), AE; 12.34 gr.
3. Berlin Löbb.(=RPC II 1676.2-3)
4. Copenhagen 188(=RPC II 1676.4), AE; 13.15
5. Viyana 36390(=RPC II 1676.5), AE; 14.51 gr.
6. New York(=RPC II 1676.6), AE; 13.89 gr.
7. Lindgren A 1696A(=RPC II 1676.7), AE; 15.68 gr.
8. Sydenham 99, AE; 29 mm.

TİTUS (M.S.79-81)

14. ÖY. : Titus'un başı, sağa, defne çelenkli; AVTOKPATΩP TITOC [KAICAP CEBAC].

AY. : Argaios zirvesinde çelenk;[ΕΠΙ] ΓΑΛΛ[OV], ET Γ.

1. Naumann 72 (12/2018), lot 332, AE; 17 mm.; 5.04 gr.*
2. CNG 191 (7/2008), lot 90, AE; 4,64 gr.; 12.
3. BMC 1979-1-1-2708(=RPC II 1684.1= SNG von Aulock 6368), AE; 4.59 gr.

4. BMC Greek 27(=RPC II 1684.2), AE; 4.59 gr.
5. Paris 269(=RPC II 1684.3= Wa 6752), AE; 4.60 gr.
6. Paris 270(=RPC II 1684.4), AE; 4.58 gr.
7. Munchen(=RPC II 1684.5), AE; 4.35 gr.
8. Berlin Löbb.(=RPC II 1684.6).
9. New York(=RPC II 1684.7),AE; 4.92 gr.
10. Sydenham 119, AE; 18 mm.

DOMITIANUS (M.S. 81-96)

GÜMÜŞ

15. ÖY. : Domitianus'un başı, sağa, defne çelenkli; [AYT KAI]ΔOMITIANOC CEBACTO[C ΓERM].

AY. : Argaïos üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ETO II.

1. Kayseri 4888, AR; 22 mm.; 6,90 gr.; 6.*
2. Berlin Löbb.(=RPC II 1672.1), AR; 6.55 gr.
3. SNG Fitzwilliam 5430(=RPC II 1672.3), AR; 6.68 gr.; 12.
4. SNG Danish 194(=RPC II 1672.4), AR; 6.00 gr.;6.
5. Viyana 20063(=RPC II 1672.5), AR; 6.78 gr.
6. Viyana 20064(=RPC II 1672.6), AR; 6.70 gr.
7. Munchen(=RPC II 1672.7), AR; 6.83 gr.
8. Metcalf Hoard 53-62(=RPC II 1672.8-17).
9. CNG 91 (9/2012), lot 579, AR; 21 mm.; 7.25 gr.; 6.
10. Sydenham 128, didrahmi.
11. Paris M 6768, AR; 6.96 gr.
12. Paris F 10642, AR; 7.08 gr.

BRONZ

16. ÖY. : Domitianus'un başı, sağa, taçlı; [AYTO KAI ΔO]MITIANOC CE[BACTOC ΓEPMA].

AY. :Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; [ΕΠΙ ΤΙΤ] ΠΟΜ ΒΑCCOΥ ΠΡΕCΒΕΥ ΕΤ [ΕΙ].

1. Kayseri 6394, AE; 26,5 mm.; 12,25 gr.; 12.*
2. Kayseri 84/88, AE; 25 mm.; 13,55 gr.; 12.*
3. BMC Greek 37(=RPC II 1687.1), AE; 13.90 gr.
4. BMC Greek 38(=RPC II 1687.2), AE; 12.54 gr.
5. Glasgow(=Hunter II p. 584 no 13= RPC II 1687.3), AE; 14.72 gr.
6. Paris 289(=RPC II 1687.4), AE; 14.06 gr.
7. Paris 290(=RPC II 1687.5), AE; 15.00 gr.
8. Munchen(=RPC II 1687.6), AE; 13.35 gr.
9. Munchen(=RPC II 1687.7), AE; 12.12 gr.
10. Viyana 38702(=RPC II 1687.8), AE; 12.49
11. Berlin Löbb.(=RPC II 1687.9-11)
12. Pecunem Auc. 27 (1/2015), lot 496, AE; 12.93 gr.
13. Naumann 67 (7/2018), lot 402, AE; 26 mm.; 12.8 gr.
14. SNG Anamur 380, AE; 27 mm.; 14.3 gr.; 12.
15. Sydenham 133, AE; 25 mm.

17. ÖY. : Domitianus'un başı, sağa, defne çelenkli; [ΔΟΜΙΤ]ΙΑΝΟC ΚΑΙ CΕΒΑCΤ[ΟC].

AY. : Argaios üzerinde çelenk; ΚΑΙCΑΡΕΙΑC, ΕΤ Ι.

1. Rauch Auc 94(3/2014), lot 581, AE; 21 mm.; 5.58 gr.*
2. Paris 277(=RPC II 1683.1), AE; 5,76 gr.
3. Paris 278(=RPC II 1683.2), AE; 5.17 gr.
4. Munchen(=RPC II 1683.3), AE; 5.01 gr.
5. Berlin Löbb.(=RPC II 1683.4-5).
6. New York 1944. 100.62535(=RPC II 1683.6), AE; 6.37 gr.
7. Weber 7795(=RPC II 1683.7), AE; 20 mm.; 7.12 gr.

NERVA (M.S. 96-98)

18. ÖY. : Nerva'nın başı, sağa, defne çelenkli; AYTOKPAT NEPOYAC KAICAP CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; YΠATOY TPITOY.

1. Henseler Collection(=RPC III 2964.10), AR; 20 mm.; 6,43 gr.*
2. BMC Greek 40(=RPC III 2964.1), AR; 5,43gr.; 11.
3. SNG von Aulock 6377(=RPC III 2964.2) , AR; 6.84 gr.
4. SNG Hunterian 2213(=RPC III 2964.3), AR; 5,83 gr.
5. Paris 295(=RPC III 2964.4), AR; 7,01 gr.
6. Viyana 20066(=RPC III 2964.5), AR; 6,30 gr.
7. Viyana 38929(=RPC III 2964.6), AR; 6,57 gr.
8. Berlin Löbb.(=RPC III 2964.7), AR; 6.27 gr.
9. New York 1990.39.4(=RPC III 2964.8), AR; 22mm.; 5,80 gr.;6.
10. Roma Numismatics Ltd 4, lot 2111(=RPC III 2964.9), AR; 6.22 gr.
11. Sydenham 145, didrahmi.

19. ÖY. : Nerva'nın başı, sağa, defne çelenkli; AYTOKPAT NEPOYAC KAICAP CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; YΠATOY TETAPTOY.

1. CNG 90 (5/ 2012), lot 1091(=RPC III 2973.8), AR; 21 mm.; 6,69 gr.;12.*
2. Oxford(=RPC III 2973.1), AR; 6.50 gr.
3. Paris 307(=RPC III 2973.2), AR; 6,68 gr.
4. Paris 308(=RPC III 2973.8), AR; 6,75 gr.
5. New York 1944.100.58298(=RPC III 2973.8), AR; 6,36 gr.
6. New York 1985.39.56(=RPC III 2973.8), AR; 6,88gr.
7. Sydenham 151, didrahmi.
8. SNG France 2935, AR; 6.58 gr.

TRAIANUS (M.S. 98-117)

GÜMÜŞ

20. ÖY. : Traianus'un başı, sağa, taçlı, paludamentum giyimli; AYT KAI NEPOYAC TPAIA[NOC CEBAC ΓEPM].

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΥΠΙΑΤ ΔΕΥΤ.

1. Kayseri 74/458, AR; 20 mm.; 6.4 gr.; 12.*
2. SNG Fitzwilliam 5438(=RPC III 2980.1), AR; 6.96gr.
3. New York 1983.159.12(=RPC III 2980.2), AR; 6.51 gr.
4. New York 1985.39.77(=RPC III 2980.3), AR; 6.53 gr.
5. Henseler(=RPC III 2980.5), AR; 7.1 gr.
6. Sydenham 157, didrahmi.

21. ÖY. : Traianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentum giyimli; AYTOKP KAIC NEP TPAIANOC [CEB ΓEPM ΔAK].

AY. : Argaios, ovalleştirilmiş, merkezinde tek bir küre, zemininde dört küre bulunmakta, etrafı ağaçlarla çevrili; ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΙΑΤΟC.

1. New York 1944.100.59433(=RPC III 3021.2), AR; 21 mm.; 6,65 gr.; 6.*
2. Berlin I-B(=RPC III 3021.1), AR; 6.22 gr.
3. New York 1985.39.155(=RPC III 3021.3), AR; 6,81 gr.; 6
4. Müller 31(2/1981), lot 367(=RPC III 3021.4), AR; 6.57 gr.
5. Henseler(=RPC III 3021.5), AR; 7,04 gr.
6. Henseler(=RPC III 3021.6), AR; 6,23 gr.
7. Sydenham 211, didrahmi.
8. BMC 1841,B.3441, AR; 6.21 gr.; 6.
9. SNG von Aulock 6403, AR; 6.75 gr.

22. ÖY. : Traianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentum giyimli; AYTOKP KAIC NEP TPAIANOC CEB ΓEPM ΔAK.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΔΗΜΑΡΧ ΕΞ ΥΠΙΑΤΟC.

1. CNG 201(12/2008), lot 282(=RPC III 3028.3), AR; 20 mm.; 3.18 gr.; 7.*
2. Amsterdam S 2800(=RPC III 3028.1), AR; 2.96 gr.
3. Henseler(=RPC III 3028.2), AR; 3.5 gr.
4. SNG von Aulock 6404, AR; 5.51 gr.

BRONZ

23. ÖY. : Traianus'un başı, sağa, defne çelenkli; AYT KAIC NEP TPAIANOC CEB ΓEPM.

AY. : Argaios zirvesinde çelenk; EΠI BACCOY ET Γ.

1. Naumann 48 (11/2016), lot 487, AE; 17 mm.; 3.19 gr.*
2. Paris 379(=RPC III 3132.1), AE; 3.06 gr.
3. Berlin Löbb.(=RPC III 3132.2), AE; 3.41 gr.
4. CNG EA 319, lot 233(=RPC III 3132.3), AE; 3 gr.
5. Savoca Live Auction 11; lot 458(=RPC III 3132.1), AE; 19 mm.; 3.60 gr.
6. Sydenham 235, AE; 19 mm.

24. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Piramit; EΠI BACCO[Y] ET Γ.

1. Kayseri 81/135, AE; 15 mm.; 2,4 gr.; 12.*
2. BMC 1885-6-6-353(=RPC III 3133.1), AE; 2.51 gr.
3. Paris 381(=RPC III 3133.2), AE; 1.90 gr.
4. Righetti 1756(=RPC III 3133.3), AE; 2.17 gr.
5. Henseler(=RPC III 3133.4), AE; 2.72 gr.
6. Hess, Sydenham coll., lot 111(=RPC III 3133.5), AE; 3.37 gr.
7. Naumann 53 (5/2017), lot 584, AE; 15 mm.; 2.45 gr.
8. Sydenham 236, AE; 18 mm.

25. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Piramit; ET A.

1. Kayseri 2002/16, AE; 16 mm.; 3 gr.; 12.*
2. Kayseri 85/17, AE; 15mm.; 2.9 gr.; 12.*

3. BMC(=RPC III 3129.1), AE; 2.62 gr.
4. Berlin(=RPC III 3129.2), AE; 2.52 gr.
5. CNG 95 (8/2004), lot 98(=RPC III 3129.3), AE; 2.96 gr.
6. Gitbud and Naumann 34 (8/2015), lot 805(=RPC III 3129.4), AE; 2.63 gr.
7. Sydenham 240, AE; 15 mm.

26. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Piramit; ET Γ.

1. Kayseri 89/420, AE; 14 mm.; 2.8 gr.; 12.*
2. Paris Delepierre(=RPC III 3131.1) AE; 2.83 gr.
3. Paris AA.GR.1177(=RPC III 3131.2), AE; 2.95 gr.
4. SNG Copenhagen 172(=RPC III 3131.3), AE; 2.83 gr.
5. Munchen(=RPC III 3131.4), AE; 3.30 gr.
6. New York 1944.100.62536(=RPC III 3131.6), Tunç; 3.28 gr.; 12.
7. New York 1944.100.62537(=RPC III 3131.7), Tunç; 3.21 gr.; 12.
8. New York 0000.999.25748(=RPC III 3131.8), Tunç; 2.96 gr.; 12.
9. SNG von Aulock 6341(=RPC III 3131.9), AE; 3.22 gr.
10. Henseler(=RPC III 3131.10), AE; 3.13 gr.
11. CNG MBS 61, lot 308(=RPC III 3131.11), AE; 2.98 gr.
12. Madrider Mitteilungen Deutschland 12, lot 247(=RPC III 3131.12), AE; 2.77 gr.
13. CNG 199 (11/2008), lot 372(=RPC III 3131.13), AE; 2.95 gr.
14. Rauch EA 14, lot 71(=RPC III 3131.14), AE; 2.66 gr.
15. Sydenham 242, AE; 18 mm.

27. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Piramit; ET IA.

1. Kayseri 81/348, AE; 17 mm.; 3.2 gr.; 12.*
2. Paris Delepierre(=RPC III 3140.1), AE; 2.88 gr.
3. Berlin I-B(=RPC III 3140.2), AE; 3.05 gr.

4. New York 1944.100.62538(=RPC III 3140.3), AE; 2.22gr.;12
5. New York 1984.66.382(=RPC III 3140.4), AE; 3.54 gr.; 12.
6. Lindgren 1694(=RPC III 3140.5), AE; 2.87 gr.
7. Henseler(=RPC III 3140.6), AE; 3.63 gr.
8. Henseler(=RPC III 3140.7), AE; 3.31 gr.
9. Sternberg XIII (1983), lot 245(=RPC III 3140.8), AE;3.80 gr.
10. Rauch 91 (12/2012), lot 132(=RPC III 3140.1), AE; 4.26 gr.

28. ÖY. : Tykhe başı, sağa, sur taçlı.

AY. : Piramit; ET ΔI.

- 1.Kayseri 72/46-6, AE; 17 mm.; 3,6 gr.; 12.*
- 2.Fitzwilliam Museum C Mossop Collection(=RPC 3141.1), AE; 3.35 gr.
- 3.SNG Danish 173(=RPC 3141.2), AE; 2.93 gr.;12.
- 4.Munchen(=RPC 3141.3), AE; 3.35 gr.
- 5.Berlin I-B(=RPC 3141.4), AE; 2.20 gr.
- 6.SNG von Aulock 6342(=RPC 3141.5), AE; 3.10 gr.
- 7.SNG von Aulock 8727(=RPC 3141.6), AE; 2.92 gr.
8. Künker 97 (3/2005), lot 1377(=RPC 3141.7), AE; 3,10 gr.
9. CNG EA 248(1/2011), lot 287(=RPC 3141.8), AE; 3.20 gr.
- 10.Henseler(=RPC 3141.9), AE; 3.71 gr.
- 11.Henseler(=RPC 3141.10), AE; 3.19 gr.
12. Solidus 11(1/2017), lot 199(=RPC 3141.11), AE; 16 mm.; 2.74 gr.
13. Sydenham 250, AE; 15 mm.
14. Paris 1966.453, AE; 2.88 gr.

29. ÖY. : Piramit.

AY. : Çelenk içinde Herakles Sopası.

- 1.Obolos 11 (12/2018), lot 344, AR; 12.5 mm.; 1.30 gr.; 7.*

HADRIANUS (M.S. 117-138)**GÜMÜŞ**

30. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, taçlı; AYT KAIC TPAI ADRIANOC CEBACT.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ET Δ.

1. Kayseri 1172, AR; 14.5 mm.; 1.75 gr.; 12.*
2. Kayseri 74/268, AR; 16 mm.; 1.7 gr.; 12.*
3. Kayseri 2000/550, AR; 14 mm.; 1.45 gr.; 1.*
4. BMC 1927,1202.6(=RPC III 3071.1), AR; 1.79 gr.; 12.
5. BMC 1979.0101.1130(=RPC III 3071.2), AR; 1.33 gr.; 12.
6. SNG Hunterian 2225(=RPC III 3071.3), AR; 1.72 gr.
7. Paris 408(=RPC III 3071.4), AR; 1.82 gr.
8. Viyana GR 20100(=RPC III 3071.5), AR; 1.59 gr.
9. New York 1911.87.15(=RPC III 3071.6), AR; 1.9 gr.
10. New York 1944.100.59448(=RPC III 3071.7), AR; 1.93 gr.
11. New York 1944.100.59450(=RPC III 3071.8), AR; 1.67 gr.
12. Hess, Sydenham coll. (4/1936), lot 116(=RPC III 3071.9), AR; 1.78 gr.
13. CNG 194 (8/2008), lot 144(=RPC III 3071.10), AR; 1.89 gr.
14. Varesi 59a(11/2011), lot 261(=RPC III 3071.11), AR; 1.61 gr.
15. Berlin Löbb.(=RPC III 3071.12-13), AR; 1.53 gr.
16. Berlin Sperling(=RPC III 3071.14), AR; 1.56 gr.
17. Sydenham 258, hemidrahmi
18. SNG von Aulock 6411, AR; 1.32 gr.

31. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, defne çelenkli; AYT KAIC TPAIAN AΔPIANOC CEB.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus, sol elinde asa tutmakta; ΔHMAPX EE YΠAT Γ.

1. Naumann 48 (11/2016), lot 489(=RPC III 3081.2), AR; 18mm.; 3.20 gr.*
2. Metcalf Hoard 510(=RPC III 3081.1), AR; 6.57 gr.

3. Paris 389, AR; 6.50 gr.
4. Sydenham 261, didrahmi
5. BMC 1866,1201.4317, AR; 3.07 gr.; 5.
6. SNG Fitzwilliam 5447, AR; 3.01 gr.

32. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, defne çelenkli; ΑΔΡΙΑΝΟC CE[BACTOC].

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΥΠΙΑΤΟC Γ ΠΑΤ[HP ΠΑΤ].

1. Kayseri 71/139-10, AR; 21 mm.; 6 gr.; 12.*
2. BMC Greek 119(=RPC III 3087.1), AR; 5.46 gr.; 12.
3. McClean 9220(=RPC III 3087.2), AR; 6.50 gr.
4. Oxford(=RPC III 3087.3), AR; 6.57 gr.
5. SNG Copenhagen 226(=RPC III 3087.4), AR; 6.78 gr.; 12.
6. Paris 393(=RPC III 3087.5), AR; 6.50 gr.
7. Viyana GR 20093(=RPC III 3087.6), AR; 6.45 gr.
8. Viyana GR 20095(=RPC III 3087.7), AR; 6.51 gr.
9. Berlin Fox(=RPC III 3087.8), AR; 6.77 gr.
10. Berlin Fox(=RPC III 3087.9), AR; 6.65 gr.
11. Berlin I-B(=RPC III 3087.10), AR; 6.86 gr.
12. Berlin Löbb.(=RPC III 3087.11), AR; 6.83 gr.
13. Berlin Löbb.(=RPC III 3087.12), AR; 6.73 gr.
14. New York 1944.100.59442(=RPC III 3087.13), AR; 6.21 gr.
15. New York 1944.100.59444(=RPC III 3087.14), AR; 7.02 gr.
16. SNG von Aulock 6416(=RPC III 3087.15), AR; 6.9 gr.
17. Hess, Sydenham coll.(4 /1936), lot 119(=RPC III 3087.16), AR; 5.09 gr.
18. CNG EA 274(2/2012), lot 279(=RPC III 3087.17), AR; 6.69 gr.
19. Dorotheum, (5/2013), lot 162(=RPC III 3087.18), AR; 5.58 gr
20. Henseler(=RPC III 3087.19), AR; 6.23 gr.
21. Naville Auc. 28, lot 236(=RPC III 3087.20), AR; 22 mm.; 5.85 gr.

22. Sydenham 263, didrahmi

33. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, defne çelenkli; [ΑΔΡΙΑΝΟC] CEB[ACTOC].

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus, sol elinde asa tutmakta; tanrının sağ tarafında yıldız, sol tarafta hilal bulunmakta; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤΗΡ ΠΑ[T].

1. Kayseri 2007/306, AR; 12 mm.; 5,55 gr.; 12.*
2. BMC Greek 122(=RPC III 3094.1), AR; 6.67 gr.
3. BMC 1895,0508.151 AR; 6.64 gr.; 1.
4. Oxford(=RPC III 3094.2), AR; 6.59
5. Paris 392(=RPC III 3094.3), AR; 6.93 gr.
6. Paris K 3133, AR; 6.93 gr.
7. Viyana GR 20092(=RPC III 3094.4), AR; 6.84
8. Berlin Rauch(=RPC III 3094.5), AR; 5.85 gr.
9. Berlin T72/1911(=RPC III 3094.6), AR; 6.41 gr.
10. SNG von Aulock 6417(=RPC III 3094.7), AR; 6. 27 gr.

34. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, taçlı; ΑΔΡΙΑΝΟC CEBACTOC.

AY. : Argaios, zirvesinde üç yıldız; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡ.

1. Kayseri 2014-175, AR; 18.5 mm.; 3 gr.; 6.*
2. Kayseri 71/45/1, AR; 19 mm; 2.8 gr; 6. *
3. BMC Greek 125(=RPC III 3122.1), AR; 15 mm.; 3.17 gr.
4. Paris 398(=RPC III 3122.2), AR; 15 mm.; 2.74 gr.
5. Henseler(=RPC III 3122.3), AR; 15 mm.; 3.08 gr.

35. ÖY. : Hadrianus'un başı, taçlı, sağa; ΑΔΡΙΑΝΟC CEBACTOC.

AY. : Argaios, zirvesinde üç yıldız; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡ.

1. Kayseri 74/469, AR; 20 mm.; 6.35 gr.; 5.*
2. Kayseri 2007/307, AR; 21 mm.; 5.9 gr.; 12.*
3. SNG von Aulock 6418, 6.58 gr.

4. Sydenham 269, didrahmi

36. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, defne çelenkli; ΑΔΡΙΑΝΟC CΕΒΑCΤΟC.

ΑΥ. : Argaios üzerinde yıldız; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤΕΡ ΠΑΤΡ.

1. Leu Auc. 5 (9/2018), lot 569, AR; 21 mm.; 6.33 gr.; 6.*
2. Paris K 3127, AR; 6,19 gr.
3. Sydenham 268, didrahmi.
4. New York 1944.100.59439(=RPC III 3098.1), AR; 6.64 gr.
5. Henseler Collection(=RPC III 3098.3), AR; 6.68gr.
6. Sydenham 268, didrahmi

37. ÖY. : Hadrianus'un başı, sola, defne çelenkli; CΕΒΑCΤΟC ΑΔΡΙΑΝΟC.

ΑΥ. : Argaios, zirvesinde hilal; ΠΑΤΗΡ ΠΑΤΡΙ ΥΠΑΤΟC ΤΟ Γ.

1. BMC 1917.11.2(=RPC III 3118.1), AR; 20.5 mm.; 5.81 gr.; 12.*
2. Naumann 53 (5/2017), lot 585, AR; 21 mm.; 5.84 gr.

BRONZ

38. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, taçlı; ΑΥΤ ΚΑΙC ΤΡΑΙΑΝΟC [ΑΔΡΙΑΝΟC CΕΒ].

ΑΥ. : Argaios zirvesinde çelenk; ΕΠΙ CΕΚΟΥ[ΝΑΟΥ] ΕΤ ΙΑ.

1. CGT Collection(=RPC III 3148.12) AE; 15 mm.; 3.05 gr.;12.*
2. BMC 1929-5-18-1(=RPC III 3148.1), AE; 2.81 gr.
3. Paris 433(=RPC III 3148.2), AE; 3.41 gr
4. Berlin Löbb.(=RPC III 3148.4), AE; 2.84 gr.
5. Berlin Löbb.(=RPC III 3148.5), AE; 3.31 gr.
6. Berlin Löbb.(=RPC III 3148.6), AE; 2.81 gr.
7. Berlin 44/1939(=RPC III 3148.7), AE; 2.34 gr.
8. Henseler(=RPC III 3148.9), AE; 3.35 gr.
9. Henseler(=RPC III 3148.10), AE; 3.12 gr.
10. Henseler(=RPC III 3148.11), AE; 2.96 gr.

39. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYT AΔPIANOC CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; [KAI TΩ]N ΠP APΓAIΩ ET IO.

1. Solidus 8 (4/2016), lot184(=RPC III 3151.3), AE; 25 mm.; 11.90 gr.*
2. BMC Greek 0902(=RPC III 3151.1), AE; 9.58 gr.
3. Henseler(=RPC III 3151.2), AE; 9.48 gr.
4. Obolos 6 (11/2016), lot 664, AE; 24 mm.; 11.49 gr.

40. ÖY. : Hadrianus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; AΔRIANVS AVGVCTVC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; COS III.

1. Leu Auc. 3 (1/2018), lot 237, AE; 19 mm.; 4.81 gr.; 7 .*
2. Paris 2010/298(=RPC III 3158.1) AE; 4.73 gr.
3. Berlin(RPC III 3158.2) AE; 5.16 gr.
4. Sydenham, AE; 18 mm.

ANTONINUS PIUS (M.S.138-161)

GÜMÜŞ

41. ÖY.: Antoninus Pius'un başı, sağa; AYTOKP ANTΩNEINOC CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; YΠ[T]OC B.

1. Kayseri 2000/399, AR; 18 mm.; 3,05 gr.; 12.*
2. Kayseri 2012/667, AR; 19 mm.; 3.2 gr.:7.*
3. Kayseri 82/687, AR; 18 mm.; 2.95 gr.;12.*
4. SNG Copenhagen 238, AR; 2.97 gr. ;6.
5. SNG Fitzwilliam 5453, AR; 2.53 gr.; 6.
6. Sydenham 298, drahmi.
7. Naumann 74 (2/2019), lot 218, AR; 18 mm.; 2.35 gr.

8. Oxford(=RPC IV 6928.4), AR; 17 mm.; 3.10 gr.; 6.
9. Munchen 47(=RPC IV 6928.5), AR; 18 mm.; 2.67 gr.;6.
10. Viyana 20110(=RPC IV 6928.6), AR; 19 mm; 2.28 gr.; 6.
11. Viyana 20111(=RPC IV 6928.7), AR; 18 mm.; 3.12 gr.; 6.
12. Tokat Müzesi 89.38.6.30852(=RPC IV 6928.8), AR; 17 mm.; 2.83 gr.; 6.

42. ÖY.: Antoninus Pius'un başı, sağa; [AYTOKP ANT]ΩNEINOC CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; YΠATOC B.

1. Kayseri 72/49-12, AR; 16mm; 3.15 gr.;12.*
2. Ratto 4 (1927), 2421(=RPC IV 6928.1), AR; 3.26 gr.
3. Ex private coll. E.S.G. Robinson(=RPC IV 6928.2), AR; 3.11 gr.
4. Ex private coll. E.A. Sydenham(=RPC IV 6928.3), AR; 2.79 gr.
5. Oxford(=RPC IV 6928.4), AR; 17 mm.; 3.1 gr.; 6.
6. Munchen 47(=RPC IV 6928.5), AR; 18 mm.; 2.67 gr.; 6.
7. Viyana 20110(=RPC IV 6928.6), AR; 19 mm.; 2.28 gr.; 6.
8. Viyana 20111(=RPC IV 6928.7), AR; 18 mm.; 3.12 gr.; 6.
9. Tokat Müzesi 89.38.6.30852(=RPC IV 6928.2), AR; 17 mm.; 2.83 gr.; 6.
10. SNG Hunterian 2232, AR; 19 mm.; 3 gr.; 6.

43. ÖY. : Antoninus Pius'un başı, sağa, defne çelenkli; ANTΩNINOC CEBACTOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta, dağın zeminin altında yıldız bulunmakta; YΠA TOC B.

1. Paris 417(=RPC IV 7995.1), AR; 21 mm.; 6,43 gr.; 12.*

44. ÖY. : Antoninus Pius'un başı, sağa, defne çelenkli; AYTOKP ANTΩNEINOC CEBACTOC.

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; YΠATOC Γ.

1. Kayseri 2005/126, AR; 22 mm.;4.55 gr.; 12.*

2. SNG von Aulock 6426(=RPC IV 6936.1), AR; 20 mm.; 6.42 gr.
3. Metcalf Hoard 529, pl.29(=RPC IV 6936.2), AR; 20 mm.; 6.89 gr.; 12.
4. New York 1985.39.181(=RPC IV 6936.3), AR; 20 mm.; 6.39 gr.; 6.
5. Metcalf Hoard 531, pl.29(=RPC IV 6936.4), AR; 19 mm.; 6 gr.; 7.
6. New York 1983.159.45(=RPC IV 6936.5), AR; 21 mm.; 7.08 gr.; 6.
7. Oxford(=RPC IV 6936.6), AR; 21 mm.; 6.34 gr.; 12.
8. Paris 421(=RPC IV 6936.7), AR; 22 mm.; 6.4 gr.; 12.
9. Berlin Rauch(=RPC IV 6936.8), AR; 22 mm.; 4.25 gr.; 6.

BRONZ

45. ÖY.: Antoninus Pius'un başı, sağa; [ANTΩNEI]NOCEB[].

AY. : Argaios; KAICAPEΩN TII APΓAIΩ, ET KA.

1. Kayseri 81/157, AE; 20 mm.; 8,5 gr.; 12.*
2. Paris 439(=RPC IV 6838.1), AE; 21 mm.; 7.48 gr.; 12.
3. Paris 440(=RPC IV 6838.2), AE; 22 mm.; 7.40 gr.; 5.
4. New York 1913.999.28(=RPC IV 6838.3), AE; 20 mm.; 7.98 gr.; 11.

46. ÖY. : Antoninus Pius'un başı, sağa, defne çelenkli; AVT KAI ANTΩNINOC

AY. : Argaios, zirvesinde çelenk; KAICAPE TΩ II APΓAIΩ

1. Paris 432(=RPC IV 7998.1), AE; 15 mm.; 3.16 gr.; 12.*
2. New York 1984.66.500(=RPC IV 7998.2), AE; 15 mm.; 3.08 gr.; 12.

MARCUSAURELIUS (M.S. 161-180)

GÜMÜŞ

47. ÖY. : Marcus Aurelius'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYTOKP ANTΩNEINOC CEB.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΥΠΙΑΤOC Γ.

1. Kayseri 6382/3, AR; 21 mm.; 6,1 gr.; 6.*

2. BMC 1981,0915.9(=RPC IV 6948.1), AR; 21 mm.; 6.41 gr.; 6.
3. New York 1985.39.241(=RPC IV 6948.2), AR; 19 mm.; 6.64 gr.; 12.
4. New York 1983.159.51(=RPC IV 6948.3), AR; 19 mm.; 6.68 gr.; 5.
5. New York 1985.39.276(=RPC IV 6948.4), AR; 6.49 gr.; 1.
6. SNG von Aulock 6432, AR; 7.07 gr.
7. Sydenham 325, didrahmi.

48. ÖY. : Marcus Aurelius'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYTOKP ANTΩNEINOC CEB.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta, dağın altında dört çizgi halinde tapınak betimi; ΥΠΙΑΤΟC Γ.

1. Kayseri 73/820, AR; 20 mm.; 6 gr.; 12.*
2. Metcalf Hoard 610, pl. 33(=RPC IV 8054.1) AR; 20 mm.; 6.56 gr.; 6.
3. Paris 444(=RPC IV 8054.2), AR; 20 mm.; 4.98 gr.; 6.
4. Paris 443, AR; 5. 48 gr.
5. G. Hirsch Nachfolger 217 (9/2001), 1950(=RPC IV 8054.3) AR; 21 mm.; 6.67 gr.
6. SNG Copenhagen 241, AR; 6.44 gr.; 6.

BRONZ

49. ÖY. : Marcus Aurelius'un başı, sağa, taçlı; AYTOKP ANTΩNEINOC CEB.

AY. : Argaios, etrafı ağaçlarla çevrili, tepesinde yıldız bulunmakta, aşağıda hayvan ve ağaç bulunmakta; ΥΠΙΑΤΟC Γ.

1. Kayseri 6226, AE; 19 mm.; 4,1 gr.; 6.*
2. BMC Greek 180(=RPC IV 6841.1), AE; 20 mm.; 6.
3. Sydenham 335.

50. ÖY. : Marcus Aurelius'un başı, sağa, taçlı; [AYTOK]PA [ANTΩNEINOC].

AY. : Argaios; KAICAPEΩN T II APΓAIΩ ET E.

1. Berlin Löbb.(=RPC IV 6861.3), AE; 22 mm.; 7.52 gr.; 12.*

2. Paris 470(=RPC IV 6861.2), AE; 20 mm.; 6.99 gr.; 11.
3. Copenhagen 244(=RPC IV 6861.1), AE; 23 mm.; 7.73 gr.; 12.
4. Berlin Löbb.(=RPC IV 6861.4), AE; 22 mm.; 7.36 gr.; 6.
5. Private coll.(=RPC IV 6861.4), AE; 20 mm.; 7.79 gr.; 11.

LUCIUS VERUS (M.S. 161-169)

GÜMÜŞ

51. ÖY. : Lucius Verus'un başı, sağa, paludamentumlu; ΑΥΤΟΚΡ ΟΥΗΡΟC CΕΒΑCΤΟC.

ΑΥ. : Argaios, zirvesinde yıldız; ΥΠΑΤΟC Β.

1. Roma Numismatics 7 (3/2014), lot 871, AR; 21 mm.; 6.49 gr.; 5.*
2. New York 1985.39.361(=RPC IV 7037.1), AR; 20 mm.; 6.38 gr.; 6.
3. New York 1985.39.362(=RPC IV 7037.2), AR; 20 mm.; 7.25 gr.; 6.
4. Berlin Löbb.(=RPC IV 7037.3), AR; 20 mm.; 7.04 gr.; 6.
5. SNG Copenhagen 249, AR; 6.35 gr.; 6.

52. ÖY. : Lucius Verus'un başı, sağa, paludamentumlu; ΑΥΤΟΚΡ ΟΥΗΡΟC CΕΒΑCΤΟC.

ΑΥ. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΥΠΑΤΟC Β.

1. BMC Greek 192(=RPC IV, 7032.7), AR; 22 mm.; 6.77 gr.; 6.*
2. New York 1986.76.28(=RPC IV, 7032.1), AR; 20 mm.; 6.93 gr.; 12.
3. Metcalf Hoard 737, pl. 41(=RPC IV, 7032.2), AR; 21 mm.; 6.77 gr.; 12.
4. New York 1986.76.27(=RPC IV, 7032.3) AR; 19 mm.; 6.67 gr.; 12.
5. New York 1985.39.329(=RPC IV, 7032.4) AR; 21 mm.; 6.94 gr.; 12.
6. New York 1985.39.330(=RPC IV, 7032.5), AR; 20 mm.; 6.41 gr.; 12.
7. New York 1985.39.328(=RPC IV, 7032.1), AR; 20 mm.; 6.23 gr.; 6.
8. Berlin Löbb.(=RPC IV, 7032.8), AR; 22 mm.; 6.73 gr.; 12.
9. Munchen 54(=RPC IV, 7032.9), AR; 21 mm.; 6.70 gr.; 6.
10. SNG Fitzwilliam 5457, AR; 6.78 gr.

BRONZ

53. ÖY. : Lucius Verus'un başı, sağa, taçlı; lejant silik.

AY. : Argaios ; KAICAPEΩ[] ET B.

1. Kayseri 2004/74, AE; 20 mm.; 7.85 gr.; 12.*
2. Kayseri 2004/103, AE; 21 mm.; 8.05 gr.;12.*
3. SNG Hunterian 2241(=RPC IV 6871.1), AE; 22 mm.; 8.47 gr.; 12.
4. Paris 464A(=RPC IV 6871.2), AE; 22 mm.; 8.29 gr.; 11.
5. Berlin Löbb.(=RPC IV 6871.3), AE; 23 mm.; 7.49 gr.; 12.
6. Berlin Löbb.(=RPC IV 6871.4), AE; 21 mm.; 7.06 gr.;12.
7. Berlin Löbb.(=RPC IV 6871.5), AE; 22 mm.; 6.42 gr.;12.
8. Berlin Rauch(=RPC IV 6871.6), AE; 22 mm.; 8.28 gr.;12.
- 9.New York 1944.100.62559(=RPC IV 6871.7), AE; 23 mm.; 6.79 gr.; 11.
10. Copenhagen 239(=RPC IV 6871.8), AE; 25 mm.; 6.29 gr.; 10.

54. ÖY. : Lucius Verus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYTOKPATΩ[P OYHPOC].

AY. : Argaios; KAICAP[EΩN T Π AP]ΓAIΩ, ET E.

1. Kayseri 74/108, AR; 21 mm.; 8,3 gr.; 5.*
2. New York 1944.100.62561(= RPC IV 8011.1), AR;21mm.; 5.42 gr.; 12.
3. Paris 469(= RPC IV 8011.2), AR; 20 mm.; 7.67 gr.; 11.
4. Paris 471(= RPC IV 8011.3), AR; 21 mm.; 6.19 gr.; 11.
5. Viyana 20125(= RPC IV 8011.4), AR; 20 mm.; 6.80 gr.; 11.
6. Berlin Bestand(= RPC IV 8011.5), AR; 20 mm.; 8.24 gr.; 12.
7. Private coll.(= RPC IV 8011.6), AR; 21 mm.; 6.99 gr.; 11.

55. ÖY. : Lucius Verus'un başı, sağa; []OY[].

AY. : Argaios; [KAICAP]EΩN T Π APΓAIΩ, ET E.

1. Kayseri 2000/596, AE; 22 mm.; 6.35 gr.; 12.
2. Paris 468(=RPC IV 8010.1), AE; 22 mm.; 6.98 gr.; 11.
3. Viyana 38706(=RPC IV 8010.2), AE; 21 mm.; 7.52 gr.; 12.
4. New York 1953.171.1389(=RPC IV 8010.3), AE; 21 mm.; 7.55 gr.; 11.
5. Berlin Rauch(=RPC IV 8010.4), AE; 22 mm.; 6.35 gr.; 12.
6. Berlin Fox(=RPC IV 8010.5), AE; 22 mm.; 8.37 gr.; 10.
7. Berlin Löbb.(=RPC IV 8010.6), AE; 21 mm.; 7.23 gr.; 12.
8. Berlin Löbb.(=RPC IV 8010.7), AE; 21 mm.; 7.59 gr.; 11.
9. Berlin Löbb.(=RPC IV 8010.8), AE; 22 mm.; 6.47 gr.; 12.
10. Weber 7810(=RPC IV 8010.9), AE; 18 mm.; 6.48 gr.
11. Oxford(=RPC IV 8010.10), AE; 22 mm.; 5.33 gr.; 6
12. SNG Hunterian 2242(=RPC IV 8010.11), AE; 21 mm.; 7.94 gr.; 12.

COMMODUS (M.S. 177-192)

GÜMÜŞ

56. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, paludamentumlu; KOMMOΔΩ KAIC CEB YIΩ.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΓΕΡΜΑΝ CAΡΜΑΤ.

1. Oxford Heberden(=RPC IV 7062.1), AR; 22 mm.; 5.25 gr.; 12.*
2. New York 1992.153.3(=RPC IV 7062.2), AR; 20 mm.; 6.47 gr.; 12.

57. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli; AY M AYP KOMO ANTΩNEINOC CE.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤ ΠΑΤ.

1. New York 1983.159.42(=RPC IV 7080.1), AR; 21 mm.; 4.22 gr.; 6.*
2. SNG Copenhagen 250(=RPC IV 7080.2), AR; 20 mm.; 4.62 gr.; 12.
3. Paris F 1158, AR; 4.52 gr.

58. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli; [AY]T M AYP KOMO ANTΩNIN[OC].

AY. : Argaios, zirvede yıldız; ΥΠΑΤΟC Γ ΠΑΤ ΠΑΤΡΙ.

1. Kayseri 83/224, AR; 20 mm.; 3.8 gr.; 12.*
2. BMC Greek 204(=RPC IV 7086.1), AR; 20 mm.; 4.51 gr.; 12.
3. Metcalf Hoard 799, pl.45(=RPC IV 7086.2), AR; 19 mm.; 4.62 gr.; 1.
4. Metcalf Hoard 801, pl. 45(=RPC IV 7086.3), AR; 20 mm.; 4.02 gr.; 12.
5. Fund 200, pl. 11(=RPC IV 7086.4), AR; 20 mm.; 4.4 gr.; 11.

59. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı; [AYT] M AYP KOMO ANTΩNINO[C].

AY. : Argaios, zirvede yıldız; ΥΠΑΤΟC ΠΑΤ ΠΑΤΡΙ.

1. Kayseri 71/141-4, AR; 19 mm.; 4.15 gr.;12.*
2. BMC Greek 208(=RPC IV 7113.1), AR; 20 mm.; 4.36 gr.; 11.
3. BMC Greek 209(=RPC IV 7113.2), AR; 20 mm.; 4.54 gr.; 12.
4. Sydenham 372a(=RPC IV 7113.3), AR; 4.03 gr.
5. Copenhagen 252(=RPC IV 7113.4), AR; 20 mm.; 4.22 gr.; 10.
6. Metcalf Hoard 840, pl. 47(=RPC IV 7113.5), AR; 18 mm.; 4.25 gr.; 12.
7. Metcalf Hoard 863, pl. 48(=RPC IV 7113.6), AR; 18 mm.; 4.62 gr.; 12.
8. Metcalf Hoard 864, pl. 48(=RPC IV 7113.7), AR; 18 mm.; 4.66 gr.; 12.
9. Metcalf Hoard 865, pl. 48(=RPC IV 7113.8), AR; 18 mm.; 4.31 gr.; 12.
10. Metcalf Hoard 866, pl. 48(=RPC IV 7113.9), AR; 18 mm.; 4.07 gr.; 11.
11. Metcalf Hoard 868, pl. 48(=RPC IV 7113.10), AR; 18 mm.; 4.48 gr.; 11.
12. New York 1986. 76.21(=RPC IV 7113.11), AR; 20 mm.; 4.42 gr.; 11.
13. Fund 227, pl. 12(=RPC IV 7113.12), AR; 20 mm.; 4.11 gr.;12.
14. Fund 228, pl. 12(=RPC IV 7113.13), AR; 20 mm.; 4.2 gr.; 11.
15. Fund 233, pl. 12(=RPC IV 7113.14), AR; 19 mm.; 4.09 gr.; 11.
16. Berlin Fox(=RPC IV 7113.15), AR; 20 mm.; 4.34 gr.; 12.
17. Berlin Fox(=RPC IV 7113.16), AR; 20 mm.; 4.13 gr.; 12.
18. Berlin Löbb.(=RPC IV 7113.17), AR; 20 mm.; 4.35 gr.; 11.
19. Berlin Löbb.(=RPC IV 7113.18), AR; 20 mm.; 3.91 gr.; 11.

BRONZ

60. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; M AV KOMO ANTΩNINO.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙ CAPEIAC, sunağın içinde [E]T IA.

1. Kayseri 2266/1, AE; 30 mm.; 17,75 gr.; 12.*
2. Kayseri 72/87-45, AE; 30mm.; 14.45 gr.; 12.*
3. Kayseri 84/82, AE; 28 mm.; 15.1 gr.; 12.*
4. SNG Copenhagen 254(=RPC IV 8069.2), AE; 30 mm.; 15.83 gr. 6.
5. Berlin Löbb.(=RPC IV 8069.3), AE; 29 mm.; 15.58 gr.; 6.
6. Berlin Löbb.(=RPC IV 8069.4), AE; 29 mm.; 18.01 gr.; 12.
7. Righetti 1780(=RPC IV 8069.5), AE; 30 mm.; 16.10 gr.; 6.
8. Paris 490, AE; 13.03 gr.

61. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; MKOMO ANT[].

AY. : Yüksek bir sunak üzerinde Argaios, sunağın sağında yıldız; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙ CAPEIA, sunağın içinde ET IA.

1. Kayseri 2004/57, AE; 29 mm.; 15,35 gr.; 12.*
2. Sydenham 375(=RPC IV 8068.1), AE; 30 mm.
3. Paris 491(=RPC IV 8068.2), AE; 28 mm.; 15.84 gr.; 6.
4. Munchen 64(=RPC IV 8068.3), AE; 29 mm.; 15.31 gr.; 12.
5. Berlin Löbb.(=RPC IV 8068.4), AE; 27 mm.; 17.39 gr.; 12.

62. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı; [MAV] KOMO [ANIΩNIN].

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠ[O KAICAPIAC], sunağın içinde [ET I].

1. Kayseri 86/160, AE; 29 mm.; 17.6 gr.; 12.*
2. BMC Greek 215(= RPC IV 6886.1), AE; 30 mm.; 17.1 gr.; 12.
3. Sydenham 380, AE; 30mm.

63. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı; [MAV] KOMO ANIΩNIN[].

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΠΙAC, sunağın içindeki lejant silik.

1. Kayseri 88/56, AE; 29 mm.; 15,5 gr.; 12.*
2. Oxford(=RPC IV 10690.1), AE; 30 mm.; 16.25 gr.; 12.

64. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; [M K]OM ANTΩN[INOS].

AY. : Sunak Üzerinde Argaios; [MHT]ΠΟΠΟ ΚΑΙCΑ[PEIAC], sunağın içinde ET ΓI.

1. Kayseri 92/21, AE; 22 mm.; 13.25 gr.; 12.*
2. Paris 498(=RPC IV 8023.1), AE; 29 mm.; 17.53 gr.; 11.
3. C Leake 1404, p. 38.8(= RPC IV 8023.2), AE; 29 mm.; 8.63gr.; 12.
4. SNG von Aulock 6447, AE; 16.45 gr.

65. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, paludamentumlu; M KOMO AN[TΩNI]N.

AY. : Distylos tapınağın alınlığının üzerinden Argaios yükselmekte, alınlığın içi süslemeli; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑPEIAC, tapınağın içinde girland motifi altında ET ΓI.

1. Münzkabinett 20132(=RPC IV 9803.1), AE; 28 mm.; 13,90 gr.; 12.*
2. Lindgren Coll. 1713, AE; 15.11 gr.

66. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; [A]KMA KOMOΔOC ANT[ΩNINOC].

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑ[PE], ET ΓI, sunağın içinde KOMOΔOY BACIΔEV ONTOC O KOCMOC EVTYXEI.

1. Paris 493(=RPC IV 6911.1), AE; 30 mm.; 16,77 gr.; 11.*
2. Oxford(=RPC IV 6911.2), AE; 27 mm.; 10.18 gr. 12.
3. Leu WebAuc. 4 (6/2018), lot 614, AE; 27 mm.; 16.93 gr.; 1.

67. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludementumlu; M AV KOMO ANTΩNI.

AY. : Kaideli tetrastylös tapınak içinde Argaios, etrafı süslemeli alınlık içinde yıldız;
MHTPO [KAICAPI], ET ΓI.

1. New York 1944.100.62570(=RPC IV 6909.1), AE; 28 mm.; 18,73 gr.; 12.*
2. SNG von Aulock 6448(=RPC IV 6909.2), AE; 27 mm.; 17.82 gr.
3. Numismatic Review (1943), no. 13(=RPC IV 6909.3), AE; 27 mm.
4. Knoblock 13, no. 20(=RPC IV 6909.4), AE; 27 mm.

68. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli; A K M AV KOMOΔOC ANTΩNINOC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, sunağın içinde hilal ve yıldız; [MHT]POΠIO KAICAPEIA
ET ΓI.

1. Paris 500(=RPC IV 8020.1), AE; 30 mm.; 16,61 gr.; 12.*

69. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, defne çelenkli; A K M AV KOMOΔOC ANTΩNINOC.

AY. : Giyimli Tykhe başı, sağa, başında sur tacı şeklinde Argaios; MHTPOΠ
KAICAPEIA, ET ΓI.

1. Berlin 1910/54(=RPC IV 6892.2), AE; 31 mm.; 18.23 gr.; 12.*
2. Paris 503(=RPC IV 6892.1), AE; 29 mm.; 16.70 gr.; 12.
3. Paris 502(=RPC IV 6892.3), AE; 29 mm.; 13.57 gr.; 11.

70. ÖY. : Commodus'un başı, sağa, taçlı; [AY K] M AY KOM ANTΩNIN.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı, ışın taçlı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta; [MHT]PO KAIC[AP] ET ΓI.

1. BMC Greek 217(=RPC IV 6890.1), AE; 21 mm.; 5.32 gr.; 5.*
2. Berlin Löbb.(=RPC IV 6890.2), AE; 22 mm.; 5.64 gr.; 6.
3. Berlin Löbb.(=RPC IV 6890.3), AE; 20 mm.; 4.17 gr.; 6.
4. SNG von Aulock 6450(=RPC IV 6890.4), AE; 19 mm.; 5.09 gr.
5. Weber Coll. 7813, AE; 19 mm.; 5.24 gr.
6. Sydenham 384, AE; 20 mm.

PESCENNIUS NIGER (193-194)

71. ÖY. : Pescennius Niger'in başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; []GER IVST AVG.

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; ΔMAPX[].

1. Paris 1973.1.360, AR; 3.20 gr.

SEPTIMIUS SEVERUS (M.S. 193-211)**GÜMÜŞ**

72. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; AVΛCEΠ[].

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; MHTPO KAICAP, ET B.

1. Kayseri 81/113, AR; 17mm.; 2.55 gr.; 11.*
2. Kayseri 71/120-13, AR; 18 mm.; 3,15 gr.; 12.*
3. Paris K3143, AR; 2.67 gr.
4. Paris 508, AR; 3.03 gr.
5. Paris 509, AR; 3.46 gr.
6. Paris M 4891, AR; 3.16 gr.
7. Sydenham 387, drahmi
8. BMC Greek 219, AR; 2.92 gr.; 6.
9. CNG 220 (10/2009), lot 331, AR; 17 mm.; 3.08 gr.; 11.
10. Henseler 671, AR; 17 mm.; 3.52 gr.; 12.

73. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, defne çelenkli; AY KAI Λ CEITIMI CEOYHPOC AVT.

AY. : Argaios'un sağ zirvesinde tek bir figür, sol zirvesinde 3 figür bulunmakta, sağdaki figür sol elini kaldırmış sağ eliyle asa tutuyor, soldaki üçlü grup ise sağ ellerini havaya kaldırıp selam verir şekilde; MHTPO KAICAPIAC NEΩKO, ET IH.

1. CNG Triton XIII (1/2010), lot 1465, AR; 9.05 gr.; 12.*

BRONZ

74. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; []CEOYHPOC[].

AY. : Tetrastylös tapınak içinde platform üzerinde Argaios; []CAPI, ET B.

1.SNG Hunterian 2253(=Henseler 352b), AE; 31 mm.; 16 gr.; 12.*

75. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; Λ CEΠ CEOHPOC ΠEP.

AY. : Hareket halinde bir Quadriga üzerinde imparator, sağa, imparator toga giyimli, sağ elinde patera tutarken sol elinde asa tutmakta, atların üzerinde Argaios betimi bulunmakta; MHTPOΠO KAICAPIAC, ET B.

1. Leu Web Auc. 5 (9/2018), lot 572, AE; 28 mm.; 16.07 gr.; 1.*

2. Henseler 351.

3. Sydenham suppl. 419c.

4. Lindgren A1716A, AE; 13.97 gr. (tarih lejantı ETP)

76. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; []Λ CEΠ [] ΠETPI.

AY. : Yüksek kaideli distylos tapınak içinde sunak üzerinde Argaios, alınlığın içinde küre bulunmakta; MHTPOΠO KA[], ET B.

1. Paris K 4139(=Henseler 360c.2), AE; 8,05 gr.*

2. Berlin Löbb. 18223915(=Henseler 360c.1), AE; 6.95 gr.; 12.

3. Henseler 360c; 707, AE; 20 mm.; 6.32 gr.; 1.

4. SNG von Aulock 6455(=Henseler 360c.3), AE; 6.89 gr.

5. Triton 13 (2010), lot 1394 C49(=Henseler 360c.4), AE; 7.40 gr.; 11.

6. Lanz 149 (2010), lot 434(=Henseler 360c.5), AE; 6.85 gr.

77. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, defne çelenkli; [Λ C]EΠ CEOVHPOC ΠE[].

AY. : Sunak üzerinde Argaios agalması, sunağın içinde hilal ve yıldız; MHTPOΠO KAICAPI, ET B.

1. Naumann 67 (7/2018), lot 405, AE; 29 mm.; 16.24 gr.*

2. Sydenham 410.

78. ÖY.: Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; AV Λ CEΠTI CEOVHPOC C.

AY.: Sunak üzerinde Argaios, sunağın içinde kartal sağa, başını sola çevirmiş, kartalın sağında yıldız, solunda hilal bulunmakta; MHT[POΠ KAICAPIAC], ET B.

1. Henseler 345b, 687(=ex Hirsch 150,1986, Nr. 463), AE; 28 mm.;14.81 gr.; 7.*

2. Berlin Löbb. 18223901(=Henseler 345b,687), AE; 16.68 gr.; 1.

79. ÖY.: Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; []KAI Λ CEΠ [].

AY.: Hareket halinde iki filin çektiği arabada Argaios agalması, sağa; ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC KAICAPIAC, ET B.

1. Henseler 349, 688, AE; 30 mm.; 16.49 gr.; 12.*

2. Peus 378 (2004), lot 1132(=Henseler 349, 688), AE; 15.74 gr.

80. ÖY. : Septimius Severus'un başı, defne çelenkli; AYK Λ CEΠ[TI CEOYHPOC Π].

AY. : Yüksek Kaideli Sunak Üzerinde Argaios; MH[] KAICA[], sunak içinde ET Γ.

1. Kayseri 2000/540, AE; 28.5 mm.;14.3 gr.; 11.*

2. Gorny and Mosch 212 (3/2013), lot 2510, AE; 27 mm.; 13.54 gr.

3. Paris FG 514, AE; 14.09 gr.

4. Henseler 366a.

81. ÖY. : Septimius Severus'un başı, defne çelenkli; lejant silik.

AY. : Yüksek Kaideli Sunak Üzerinde Argaios, sunağın içinde girland motifi bulunmakta; MH[] KAICA[].

1. Kayseri 6527/5, AE; 23 mm.; 15.3 gr.; 6.*

2. Berlin Löbb. 18223884(=Henseler 342a), AE; 15.94 gr.; 12.

3. SNG Hunterian 2254, AE; 29 mm.; 14 gr.; 12.

4. SNG Anamur 398, AE; 31 mm.; 16.20 gr.; 12.

82. ÖY.: Septimius Severus'un başı, sağa, defne çelenkli; AYKAI Λ CEΠ CEOYHPOC.

AY.: İki agonistik ödül urnesi arasında Argaios, Agonistik urneler süslemeli ve urnelerin içinden palmye dalı çıkmakta; ΜΗΤΡΟ KAICA KOINOC CEOYHPHIOC ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC, ET II.

1. Leu Web Auc. 4 (6/2018), lot 615, AE; 30 mm.; 13.26 gr.; 6.*

2. SNG Copenhagen 264, AE; 15.28 gr.

3. Berlin 18223903(=Henseler 339a.1), AE; 17,85 gr.; 12.

4. Henseler 339a, 745, AE; 30 mm.; 14.11 gr.; 12.

5. Sydenham 493.

83. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa; AVΛ [CEII] CEOVHPO.

AY.: Korint sütunlu tetrastylos tapınak içinde Argaios, alınlıkta küre bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΙ ΚΑΙC, ET ΙΔ.

1. Kayseri 6419/11, AE; 18 mm.; 5,25 gr.; 12.*

2. Kayseri 2005/02, AE; 17 mm.; 6.05 gr.; 12.*

3. SNG von Aulock 6466, AE; 5.91 gr.

84. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; AVK[]CEOYHPO.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta; lejant silik, ET [].

1. Kayseri 89/418, AE; 18 mm.; 4,8 gr.; 12.*

2. CNG EA 196 (10/2008), lot 119, AE; 19 mm.; 5.66 gr.; 12.

3. SNG Leypold II 2783(=Henseler 359a), AE; 6.35 gr.;6.

4. Henseler 359a, 703, AE; 19 mm.; 6.19 gr.;6.

85. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; []COYHPOC[].

AY. : Tykhe tahtta oturmakta, sola, başında kalathos bulunmakta, sol elinde cornucopia taşıırken, sağ eliyle Argaios agalmasını ileri uzatır şekilde; ΜΗΤΡΟΠΙΟ Κ[], ET [].

1.Solidus 12 (2/2017), lot 246, AE; 27 mm.; 11,92 gr.*

SEPTİMİUS SEVERUS VE CARACALLA

86. ÖY. : Septimius Severus ve Caracalla'nın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AV K Λ CEII CEOVHPOC AV K AVP ANTΩNINOC.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑΡ ΝΕΩΚΟ, ETOVC IE.

1. BMC 1890,0703.3, AR; 9.4 gr.;12.*

2. Gorny Auc. 186 (3/2010), lot 1665, AR; 2.66 gr.

3. Berk BBS 166 (10/2009), lot 536, AR; 7.23 gr.

4. Henseler 462b; 814, AR; 25 mm.; 7.15 gr.; 12. (arka yüz lejantı MHTPO KAICAP NEΩK).

JULIA DOMNA (SEPTIMIUS SEVERUS'UN EŞİ, M.S. 193-211)

GÜMÜŞ

87. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOVAIA ΔOMNA.

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; MHTPO KAICAPI, ET IC.

1. Kayseri 72/142-1, AR; 17 mm.; 3.3 gr.; 12.*

2. Künker 236 (2013), lot 1123(=Henseler 502a.1), AR; 2.96 gr. (Arka yüz lejantı MHTPO KAICAP NE).

88. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOYΛIA ΔOMNA AYT.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı, ışın taçlı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta; MHTPO KAICAPI NEO, ET IC.

1. CNG 213 (7/2009), lot 309, AR; 18 mm.; 2.94 gr.; 12.*

2. SNG von Aulock 6479, AR; 2.86 gr.

3. Sydenham 450a

89. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOYAIA ΔOMNA AYTOY.

AY. : Argaios'un sağ zirvesinde tek bir figür, sol zirvesinde 3 figür bulunmakta, sağdaki figür sol elini kaldırmış sağ eliyle asa tutuyor, soldaki üçlü grup ise sağ ellerini havaya kaldırıp selam verir şekilde; [MHTP]OΠ KAICAPIA NEΩK, ET IH.

1. CNG Auc. 84 (5/2010), lot 871, AR; 25 mm.; 8.46 gr.; 12.

2. Berk BBS 167 (12/2009), lot 432, AR; 8.32 gr.

90. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOYΛIA ΔOMNA CEBACTH.

AY. : Argaios üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta; MHTPOΠO KAICAPIAC, AN TΩ, ET K.

1. Naumann 70(1/2018),lot 282, AR; 27 mm.; 10.44 gr.*

2. Berk BBS 167 (12/2009), lot 446, AR; 9.35 gr. (tarih lejantı ET IO).

BRONZ

91. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli, kontrmarklı; IOYΑΙΑ[].

AY. : İki agonistik ödül urnesi arasında Argaios, önünde dört sütunlu tapınak, Argaios'un üç zirvesinin her birinde bir tanrı bulunmakta, tanrılar sol ellerinde asa tutmakta; MH[], NEΩKOPOY, ET [B].

1. Kayseri 73/163, AE; 35 mm.; 21,25 gr.; 12.*

92. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOYΛΙΑΔ [O]MNA[].

AY. : İki Agonistik ödül urnesi arasında Argaios; [] ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΟC, KOI NOC, ET ΙΔ.

1. Kayseri 6259, AE; 31 mm.; 15,75 gr.;12.*
2. Paris 559, AE; 15.32 gr.
3. SNG Fitzwilliam 5469, AE; 14.52 gr.; 12.
4. Henseler 485a.
5. Sydenham Suppl. 464a.

93. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; lejant silik.

AY. : Defne Çelengi içinde Argaios; [] ΠΚΑΙ[], ET [].

1. Kayseri 2000/547, AE; 28 mm.; 12,3 gr.; 12.*

94. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; IOYΛΙΑ [ΔO]MNA[].

AY. : Sunak üzerinde Argaios, sunak içinde girland motifi; MHTPOΠ KAICAPI,[].

1. Kayseri 71/85-2, AE; 29 mm.; 13.45 gr.;12.*
2. Henseler 475c; 828, AE; 28-31 mm.; 15.66 gr.; 12.
3. SNG Hunterian 2259,AE; 30 mm.; 14 gr.; 12.

CARACALLA (M.S. 198- 217)**GÜMÜŞ**

95. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, paludamentumlu; MAP AVPHAI ANTΩNI KAI C.

AY. : Argaios zirvesinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus tutarken sol elinde asa tutmakta, dağın sağ zirvesinde hilal, sol zirvesinde yıldız bulunmakta; [MHTP]OΠOΛ KAICAPIAC, ETOVC E.

1. CNG Triton XII (1/2010), lot 1394, AR; 24-25 mm.; 9.57 gr.; 11.*
2. SNG von Aulock 6482, AR; 8.62 gr.
3. Sydenham 465, tridrahmi.
4. Henseler 532d.

96. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, paludamentumlu; M AYPH[ANTΩ KA].

AY. : Argaois, zirvesinde yıldız, sağ tepenin üzerinde hilal; [MHTPOII]O KAICAPIA, [E]T E.

1. Kayseri 77/77, AR; 17 mm.; 2,8 gr.; 12.*
2. Sydenham 467, drahmi
3. CNG 308 (8/2013), lot 237, AR; 17 mm.; 3.15 gr.; 6.
4. BMC 1979,0101.1150, AR; 2.99 gr.; 12.
5. Liste Blançon 65(2008), lot 554(=Henseler 535c.1).

97. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, paludamentumlu; MAYP[ANTΩ KAI].

AY. : Argaois, zirvesinde yıldız, sağ tepenin üzerinde hilal; [MHTPOII]O KAICAPIA, [E]T E.

1. Kayseri 74/472, AR; 19 mm.; 2.55gr.; 12.*
2. Paris AA.GR.18565(=Henseler 535a.1), AR; 3,01 gr.
3. CNA 21 (1992), lot 473(=Henseler 535a.2), AR; 2.99 gr.

98. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; AY KAI M [AYP] ANTΩNINO.

AY. : Argaios, zirvede yıldız; MHTP KAIC, ET IΔ.

1. Kayseri 81/120, AR; 17 mm.; 2 gr.; 12.*
2. Henseler 561c, 909, AR; 18 mm.; 3.02 gr.; 12.

99. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; AY KAI M AYPHAI ANTΩNINOC AYΓ.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı, ışın taçlı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta; MHTPO KAICAPIAC NEΩKO, ET IH.

1. Naumann 60 (12/2017), lot 367, AR; 24 mm.; 7.49 gr.*
2. Sydenham Supp. 476e.
3. CNG 229 (3/2010), lot 309, AR; 23 mm.; 9.22 gr.; 12.
4. Berk BBS 166 (10/2009), lot 546, AR; 10.04 gr.
5. Berk BBS 167 (12/2009), lot 434, AR; 9.13 gr.

100. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; AY KAI M AYPHAI AN[TΩNINOC].

AY. : Argaios'un sağ zirvesinde tek bir figür, sol zirvesinde 3 figür bulunmakta, sağdaki figür sol elini kaldırmış sağ eliyle asa tutuyor, soldaki üçlü grup ise sağ ellerini havaya kaldırıp selam verir şekilde; MHTPOΠ [KAI]CAPIAC NEΩ, ET IΘ.

1. Kayseri 4492/1, AR; 24 mm. 9,65 gr.; 12.*
2. CNG 84 (5/2010), lot 878, AR; 24 mm.; 8.38 gr.; 12.

BRONZ

101. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; AY KAI M AYP ANT[ΩNINOC].

AY. : Distylos tapınağın alınlığı üzerinde Argaios, tapınağın alınlığında yıldız bulunmakta; MHTPOΠO - KAICA[PEI]AC, ETO IΓ, tapınağın içinde EIC EΩNA TOYC KYPIOY.

1. Kayseri 2005/109, AE; 29 mm.; 14,45 gr.; 12.*
2. Berlin 18224032, AE; 29 mm.; 13,09 gr.; 6. *
3. Sydenham 486, AE.
4. Henseler 550a.

102. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa defne çelenkli; AY KAI M AYP[HAI] ANTΩNINOC.

AY. : Süslemeli sunak üzerinde Argaios; MHTPOΠO KAICAPIA, ET IΓ.

1. CNG 289 (10/2012), lot 220, AE; 27 mm.; 15.17 gr.; 12.*

2. SNG von Aulock 6486, AE; 16.33 gr.
3. Sydenham, 487a.

103. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; [] ANTΩNINOC.

AY. : İki agonistik ödül urnesi arasında Argaios, urnelerin içinden palmiye dalı çıkmakta, Argaios'un zirvesinde yıldız bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑ[], ΦΙΛΑΔΕΛΦΙ ΚΟΙ ΝΟC, ET ΙΑ.

1. Kayseri 2008/126, AE; 29 mm.;16.15 gr.; 12.*
2. Berlin I-B 18224049(= Henseler 568a.1), AE; 13.47 gr.; 12.
3. Henseler 568a; 914, AE; 29 mm.; 17.29 gr.; 12.

104. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; AV KAI M AVPHAI ANTΩNINOC.

AY. : Defne çelengi içinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠ Κ[]ΩΚΟΡΟΝ, ET ΙΑ.

- 1.SNG Copenhagen 273, AE; 15,70 gr.

105. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa; [] ANTΩNINOC.

AY. : İki agonistik ödül urnesi arasında Argaios, urnelerin içinden palmiye dalı çıkmakta; [ΜΗΤΡΟΠ] ΚΑΙCΑΡΙ, ΝΕΩΚΟΡΟΥ, ET ΙΑ.

1. Kayseri 78/102, AE; 30 mm.;13.55 gr.; 12.*
2. Berlin Fox 18224051(=Henseler 568e.1), AE; 13.26 gr.; 12.

106. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, defne çelenkli; AY KAI M AYPH[AI] ANTΩNINOC.

AY. : Tykhe tahtta oturmakta, sola, başında kalathos bulunmakta, sol elinde cornucopia taşıırken, sağ eliyle Argaios agalmasını ileri uzatır şekilde; ΜΗΤΡΟΠΟΛΕ ΚΑΙCΑΡΙΑC, ΝΕΩΚΟΡΟΥ, ET ΙΑ.

1. Berlin 18224036(=Henseler 571a.1), AE; 12.89 gr.; 6.¹⁶
2. Berlin 18224037(=Henseler 571a.2), AE; 16.68 gr.; 6.

¹⁶ Fotoğrafi bulunmamaktadır.

3. Berlin 18224038(=Henseler 571a.3), AE; 15.39 gr.;12.

107. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, defne çelenkli; lejant silik.

AY. : Argaios'un zirvesinin iki yanında agonistik ödül urnesi, Argaios ile aralarında palmiye dalı bulunmakta; []ΦΙΛΑΔΕ[] KOI [].

1. Kayseri 82/695, AE; 27 mm.; 12.95 gr.; 12.*

PLAUTILLA (CARACALLA'NIN EŞİ, M.S. 188-211)

108. ÖY. : Plautilla'nın başı, sağa, giyimli; ΦΟΥΛΟΥΙ ΠΛΑΥ ΑΥ.

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑ, ΕΤ ΙΓ.

1. Tom Vossen(asiaminor coin 6092), AR; 19 mm.; 2.69 gr.

2. Sear GIC 2775.

GETA (M.S. 209-211)

GÜMÜŞ

109. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, paludamentumlu; ΛΟΥ CΕΠ ΓΕΤΑC ΚΑΙ.

AY. : Argaios, zirvesinde yıldız; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑΡ, ΕΤ ΙΓ.

1. CNG Auc. 87 (5/2011), lot 878, AR; 19 mm; 2.13 gr.; 6.*

2. Berlin Löbb. 18224059(= Henseler 624e.1), AR; 3.40 gr.; 6.

110. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; ΑΥ Κ Π CΕΠΤΙΜΙ ΓΕΤΑC ΑΥΓ.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı, ışın taçlı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑΡΙΑC ΝΕΩΚΟ, ΕΤ ΙΗ.

1. CNG Auc. 84 (5/2010), lot 882, AR; 25 mm.; 9,33 gr.; 12.*

2. Henseler 645a; 982, AR; 25 mm.; 6.93 gr.; 12.

BRONZ

111. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, paludamentumlu; [Λ CEΠ]TIMIOC ΓETACKAI.

AY. : Sunağın üzerinde Argaios, sunak içinde girland süslemesi var; MHTPO[], ET II.

1. Kayseri 72/50-18, AE; 30 mm.; 15,05 gr.; 12.*
2. CNG EA 249 (2/2011), lot 263, AE; 31 mm.; 17.29 gr.; 12.
3. Berlin Löbb. 18224074(=Henseler 627c.1), AE; 15.86 gr.; 11.
4. Dresden AAC2452(=Henseler 627c.2), AE; 12.87 gr.; 11.
5. Henseler 627c; 972, AE; 32 mm.; 15.42 gr.; 12.
6. Sydenham 500-1.

112. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, paludamentumlu; Λ CEΠTI ΓETAC K.

AY. : Sunak Üzerinde Argaios, [MHTPOΠO]AEΩC KAICAPEIAC, sunağın içinde, [C]EOYHPOY BACIAEYON TOC O KOINOC[].

1. Henseler 630; 974, AE; 30 mm.; 13.09 gr.; 12.*
2. Solidus 9 (2016), lot 361(=Henseler 630.1), AE; 14.99 gr.

113. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, paludamentumlu; lejant silik.

AY. : İki agonistik ödül urnesi arasında Argaios, zirvesinde yıldız,urnelerin içinde palmiye dalı çıkmakta; [] NEΩKOPOY, ET IΔ.

1. Paris K 3169(=Henseler 635b.1), AE; 12,83 gr.*

114. ÖY. : Geta'nın başı, sağa, paludamentumlu; ACEΠTI ΓETACKA.

AY. : Sunak üzerinde buğday başakları, Sunağın iç kısmında Argaios betimi; lejant silik.

1. Kayseri 79/131, AE; 27 mm.; 9,3 gr.; 12.*

MACRINUS (M.S. 217-218)

GÜMÜŞ

115. ÖY. : Macrinus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K MAPOΠEACE MAKPINOC CEB.

AY. : Süslemeli platform üzerinde Argaios'un zirvesinde ayakta çıplak tanrı, sol elinde globus, sağ elinde asa tutmakta; ΜΗΤΡΟΠΙ ΚΑΙCΑΠΙAC, ET A.

1. CNG 84 (5/2010), lot 884, AR; 24 mm.; 9.81 gr.; 12.*
2. Sydenham 503-503a, tridrahmi.
3. Berk BBS 166 (10/2019), lot 575, AR; 9.38 gr.

BRONZ

116. ÖY. : Macrinus'un başı, sağa, defne çelenkli; []ΟΠΙCΕΟ[].

AY. : Distylos tapınak içinde Argaios, alınlıkta küre bulunmakta; ΜΗΤ[ΡΟ ΚΑΙCΑ ET B].

1. CNG 169 (7/2007), lot 122, AE; 18 mm.; 4.91 gr.*
2. BMC 1993,0326.1, AE; 17 mm.; 4.62 gr.; 12.
3. SNG von Aulock 6497, AE; 5. 73 gr.
4. Sydenham 506a.
5. Henseler 666a.

117. ÖY. : Macrinus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AV K M ΟΠ CΕ ΜΑΚΡΕΙΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, zirvesinde yıldız, sunağın içinde girland motifi bulunmakta; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑΠ ΝΕΩΚΟ, ET B.

1. Naumann 61(1/2018), lot 471, AE; 28 mm.; 14,22gr.
2. Sydenham 505, AE; 30 mm.
3. Sydenham 506, AE; 27 mm.

MACRİNUS VE DİADUMENİANUS

118. ÖY. : Macrinus'un başı, sağa, giyimli ve defne çelenkli, karşısında Diadumenianus'un başı, sola, giyimli; AY K M ΟΠ CΕΟΥ ΜΑΚΡΕΙΝΟC Μ ΟΠ ΔΙΑΔΟΥ ΑΝΤΩΝΕΙ.

AY. : Argaios, önünde iki agonistik ödül urnesi arasında tetrastylos tapınak, zirvede ayakta erkek tanrı, sol elinde asa tutmakta, sağ elinde globus tutmakta, sağ zirve üzerinde yıldız, sol zirve üzerinde hilal bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΙΟΑ ΚΑΙCΑΠΙAC ΝΕΩΚΟΡΟΥ ET B.

1. Paris FG 631(=Henseler 668d.2), AE; 23.02 gr.

2. Paris Chandon de Briailles 1686(=Henseler 668d.1), AE; 25.13 gr.
3. SNG Fitzwilliam 5477(=Henseler 668d.3), AE; 34.40 gr.
4. SNG von Aulock 6498(=Henseler 668d.4), AE; 28.18 gr.
5. SNG Hunterian 2265(=Henseler 668d.5), AE; 24.46 gr.
6. MZ 82(1995), lot 375(=Henseler 668d.6), AE; 25.5 gr.
7. Hirsch 293(2013), lot 2873(=Henseler 668d.7).
8. Sydenham 507a.

DİADUMENİANUS (M.S. 217-218)

GÜMÜŞ

119. ÖY. : Diadumenianus'un başı, sağa, paludamentumlu; [M A ΟΠΕΛ] ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC K.

AY. : Sunak üzerinde Argaïos, sunağın içinde girland motifi bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ
ΚΑΙCΑΡΙΑ, ΕΤ Α.

1. Naumann 76 (4/2019), lot 309, AR; 22 mm.; 4.50 gr.*
2. Leu Auc. 4 (6/2018), lot 617, AR; 21 mm.; 4.16 gr.; 12.
3. CNG Triton XIII (1/2010), lot 1493, AR; 3.84 gr.; 12.

120. ÖY. : Diadumenianus'un başı, sağa, paludamentumlu; ΜΑΡΚΟC ΟΠΕΛΙΟC[].

AY. : Argaïos üzerinde ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus sol elinde asa tutmakta;
[ΜΗ]ΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΡΙΑ, ΕΤΑ.

1. CNG 84 (5/2010), lot 885, AR; 25 mm; 8.48 gr.; 11.*
2. Berk BBS 166 (10/2009), lot 581, AR; 8.43 gr

BRONZ

121. ÖY. : Diadumenianus'un başı, sağa, zırhı ve paludamentumlu; Μ ΟΠΕ ΔΙΑΔ ΑΝΤΩ.

AY. : Sunak üzerinde dört buğday başağı, sunağın içinde Argaïos; ΜΗΤΡΟΠΟ
ΚΑΙCΑΙΑC, ΕΤ Β.

1. CNG 162 (4/2007), lot 256, AE; 22 mm.; 7.92 gr.*
2. Paris 633A, AE; 9,82 gr.
3. Paris FG, AE; 9.41 gr.

4. Henseler 673d; 1011, AE; 22 mm.; 7.89gr.; 6.

122. ÖY. : Diadumenianus'un başı, sağa, paludamentumlu; lejant silik.

AY. : Distylos tapınak içinde Argaios, alınlıkta küre bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑ, ET B.

1. Paris 635, AE; 4,86 gr.*

2. SNG Fitzwilliam 5479, AE; 6.52 gr.; 12.

3. Lanz 92 (1999), lot 903, AE; 4.76 gr.

4. Henseler 675b; 1015, AE; 20 mm.; 5.20 gr.; 12.

ELAGABALUS (M.S. 218-222)

BRONZ

123. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; [AY K M AYPH]ΛIOC ANTΩNEINOC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, Argaios'un üç zirvesinin her biri üzerinde bir tanrı, tanrılar sol ellerinde asa, sağ ellerinde globus tutmaktalar; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑΙCΑΡΙ ΝΕΩΚΟ, sunağın içinde ET B.

1. Kayseri 6338/2, AE; 27,5 mm.; 11,65 gr.; 12.*

2. Oxford(=RPC VI 6662.18), AE; 10.94 gr.; 12.

3. Henseler 688d; 1042, AE; 28 mm.; 12.45 gr.; 12.

124. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu, Helios kontrmarklı; lejant silik.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, Argaios'un üç zirvesinin her biri üzerinde bir tanrı, tanrılar sol ellerinde asa, sağ ellerinde globus tutmaktalar; [ΜΗΤΡΟ]ΠΟ [ΚΑΙCΑΡΙ], sunağın içinde ET B.

1. Kayseri 2008/216, AE; 22mm.; 8.9 gr.; 12.*

125. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AV K M AVPH [ΛΙ ANTΩNEIN].

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΡΙΑ, sunak içinde ET B.

1. Kayseri 2008/252, AE; 20mm.;13.1 gr.;12.*
2. Henseler 686g; 1027, AE; 27 mm.; 11.00 gr.; 6.

126. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AY K M AYPHAIOC ANTΩNEINOC.

AY. : Platform üzerinde Argaios, dağın üç zirvesinin her birinde bir tanrı bulunmakta, sol ellerinde asa, sağ ellerinde globus bulunmakta; [MHTPOΠIO] K[AICAP], ET B platform içinde NEOKOP.

1. Kayseri 2008-256, AE; 27 mm.; 10,1 gr.; 12*.
2. Kayseri 80/2, AE; 28 mm.; 12,45 gr. 12.* (İmparator ışın taçlı)
3. Kayseri 80/844, AE; 28 mm.;11.35 gr.; 12.*
4. Berlin 18224128(=RPC VI 6670.1), AE; 8.99 gr.; 11.
5. New York 1911.87.32(=RPC VI 6670.2), AE; 27 mm.; 11.92 gr.; 12.
6. New York 1944.100.62590(=RPC VI 6670.3), AE; 27 mm.; 10.09 gr.; 5.

127. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, paludamentumlu, ışın taçlı, Helios kontrmarklı; [AYPHAIOC AN[].

AY. : Argaios önünde iki agonistik ödül urnesi arasında tetrastylos tapınak; MHTPO[] KAICAPIAC, NE[].

1. Kayseri 75/71, AE; 35 mm.; 23,15 gr.; 12.*
2. Berlin 18224134(=PRC VI, 6691), AE; 36 mm.; 20.48 gr.; 12.

128. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, paludamentumlu, ışın taçlı, Helios kontrmarklı; [AY K M AYPH]AIOC AN[TΩNEINOC] CEBACT.

AY. :İki sütun arasında Argaios üzerinde oturan tanrı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta, defne dalı üzerinde Argaios agalması bulunmakta; MHTPOΠIOΛ KAICAPIA, NEΩKOPOY ET B.

1. BMC 1975,0411.164(= RPC VI 6653.1), AE; 36 mm.; 20.21 gr.; 11.*
2. Lindgren A1720A(=RPC VI 6653.2), AE; 37 mm.; 30.93 gr.; 6.

129. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYK M AY ANTΩNEI.

AY. : Sunak üzerinde dört tane buğday başağı, sunağın içinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΙ ΚΑΙCΑΡΙΑ, ET B.

1. Paris K 3171(= RPC VI 6683.1), AE; 20 mm.; 8,35 gr.*
2. Berlin T8224033(= RPC VI 6683.2), AE; 22 mm.; 10.45 gr.; 6.
3. Berlin T8224129(= RPC VI 6683.3), AE; 23 mm.; 7.60 gr.; 12.
4. Lindgren III, 956(= RPC VI 6683.4), AE; 24 mm.; 8.43 gr.

130. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; [AY K M AYΦHAIOC] ANTΩ[NEINOC CEBACT].

AY. : Argaios'un önünde iki agonistik ödül urnesi arasında tetrastylos tapınak, Argaios'un üç zirvesinin her biri üzerinde bir tanrı bulunmakta, tanrılar sağ ellerinde globus, sol ellerinde asa tutmaktalar; ΜΗΤΡΟΠΙΟ [ΚΑΙCΑΡΙΑC], ΝΕΩΚΟΡΟΥ ET B.

1. Paris FG 636(=RPC VI, 6658.2), AE; 35 mm.; 19,81 gr.*
2. BMC 1933,0303.1(=RPC VI, 6658.1), AE; 35 mm.; 25.96 gr.; 11.
3. Berlin 18224108(=RPC VI, 6658.3), AE; 35 mm.; 27.28 gr.; 11.
4. Berlin 18224109(=RPC VI, 6658.4), AE; 35 mm.; 27.68 gr.; 12.
5. Berlin 18224110(=RPC VI, 6658.5), AE; 35 mm.; 21.55 gr.; 12.
6. Berlin 18224111(=RPC VI, 6658.6), AE; 35 mm.; 24.62 gr.; 11.
7. Berlin 18224112(=RPC VI, 6658.7), AE; 35 mm.; 23.47 gr.; 11.
8. Anamur 413(=RPC VI, 6658.9), AE; 35 mm.; 24 gr.; 11
9. Boston 59.244(=RPC VI, 6658.10), AE; 37 mm.; 26.73 gr.; 11
10. Henseler(=RPC VI, 6658.11), AE; 36 mm.; 25.72 gr.; 12.

131. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu, Helios kontrmarklı; [AY K M AY]ΦHAIOC [ANTΩNEINOCCEB].

AY. : Argaios önünde iki aganistik ödül urnesi arasında tetrastylos tapınak bulunmakta, Argaios'un zirvesinde ayakta tanrı, sol elinde asa tutmakta, sol tepesinin üzerinde hilal, sağ tepesinin üzerinde yıldız bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΙΟ ΚΑΙCΑΡΙΑC, ΝΕΩΚΟΡΟΥ ET B.

1. Henseler(=RPC VI, 6654.2), AE; 35 mm.; 26.39 gr.; 1.*
2. Viyana 20173(=RPC VI, 6654.1), AE; 36 mm.

132. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; [AY K M AYP]HΛIO[C] ANTΩNEINOC.

AY. : İki kanatlı Nemesis, birbirlerine dönük durmakta, ellerini göğüs hizasında yukarı kaldırmaktalar, yukarda Argaios agalması bulunmakta, ayaklarının altında dümen bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΡΙAC, ET B.

1. Paris K 3170(=RPC VI, 6673.1), AE; 27 mm.; 11.64 gr.*
2. Berlin 18224107(=RPC VI, 6673.2), AE; 26 mm.; 12.57 gr.; 12.

133. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; AY K M AYPHΛIOC ANTΩNEINOC CEBAC.

AY. : Tahtta oturan Tykhe, sola, giyimli, sağ elinde cornucopia tutmakta, sol elinde Argaios agalmasını ileri doğru uzatmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ [KAICA]PIAC, ET B.

1. SNG von Aulock 6501(=RPC VI, 6674.2), AE; 27 mm.; 9.87 gr.*
2. BMC 1895,0508.187(=RPC VI, 6674.1), AE; 27 mm.; 11.60 gr.; 12.

134. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; []ANTΩNEI.

AY. : Argaios üzerinde oturan tanrı,yarı giyimli, sağ elini ileri doğru defne dalı uzatmakta, sol elini dağa yaslamakta; [MHT]PO KAICA, [ET B].

1. Berlin 18224130(=RPC VI 6688.2), AE; 19 mm.; 3.82 gr.; 12.*
2. Paris M4895(=RPC VI 6688.1), AE; 4.22 gr.

135. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı; AY K M A ANTΩ[N].

AY. : Argaios zirvesinde çelenk; ΜΗΤΡ KAIC, ET B.

1. Berlin 18224132(=RPC VI 6690.3), AE; 15 mm.; 3.68 gr.; 12.*
2. BMC Bank 798(=RPC VI 6690.1), AE; 15 mm.; 2.71 gr.; 6.
3. Paris M4880(=RPC VI 6690.2), AE; 3.38 gr.
4. Sydenham 519, AE;15 mm.

136. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; AY KAI M [AYPHAI ANTΩNEINOC].

AY. : Yüksek kaideli sunak üzerinde Argaios, Argaios'un zirvesinde yıldız, sunağın içinde girland bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΙ ΚΑΙCΑΠΙ, ΕΤ Γ.

1. Kayseri 1761, AE; 27.5 mm.;14.25 gr.;12.*
2. Berlin 18224139(=RPC VI 6702.1), AE; 10.15 gr.
3. Munchen 85a(=RPC VI 6702.2), AE; 27 mm.; 11.97 gr.
4. New York 1944.100.62594(=RPC VI 6702.3), AE; 27 mm.; 10.71 gr.
5. New York 1944.100.62596(=RPC VI 6702.4), AE; 27 mm.; 11.71 gr.; 12.
6. New York 1984.66.457(=RPC VI 6702.5),AE; 25 mm.; 10.39 gr.; 12.
7. Milano 12097(=RPC VI 6702.6).
8. CNG 260 (7/2011), lot 410(=RPC VI 6702.7), AE; 29 mm.; 12.35 gr.; 1.
9. Wildwinds(=RPC VI 6702.13), AE; 26 mm.

137. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; ΑΥ Κ Μ ΑΥΡΗΑΙ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde dört buğday başağı, sunağın içinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΙΟ ΚΑΙCΑ, ΕΤΓ.

1. Berlin 18224145(=PRC VI, 6707.1), AE; 21 mm.; 8.21 gr.; 12.*
2. Oxford(=PRC VI, 6707.2), AE; 23 mm.; 8.47 gr.; 12.
3. SNG vın Aulock 6504(=PRC VI, 6707.4), AE; 21 mm.; 9.05 gr.

138. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu, Helios kontrmarklı; [] Κ Μ ΑΥΡΗ[] CEB.

AY. : İki filin çektiği araba içinde Argaios agalması; ΚΑΙCΑΠΙAC, ΝΕΩΚΟΡΟΒ, ΕΤ Γ.

1. BMC 1979,0101.2716(=RPC VI 6692.1), AE; 35 mm.; 22.29 gr.; 5.*
2. SNG Copenhagen 284(=RPC VI 6692.2), AE; 35 mm.; 24,16 gr.; 12.
3. SNG Anamur 401(=RPC VI 6692.3), AE; 35 mm.; 25.30 gr.; 5.
4. SNG von Aulock 6502, AE; 22.32 gr.

139. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, defne çelenkli; AYK M AYPHΛIOC ANTΩNEINOC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, zirvede ayakta çıplak tanrı, sol elinde asa tutmakta; MHTPOΠ KAICAPI, sunağın içinde ET Δ.

1. Kayseri 2013/1171, AE; 26 mm.;14.1 gr.;11.*

140. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYK M AYPHΛIOC ANTΩ[NEI].

AY. : Sunak üzerinde Argaios, zirvede ayakta çıplak tanrı, sol elinde asa tutmakta; MHTPOΠIO KAICAPI, sunağın içinde ET Δ.

1. Kayseri 2008-250, AE; 28 mm.; 12,7 gr.; 12.*

2. Kayseri 1885, AE;27 mm.;12.60 gr.; 12.*

3. BMC Greek 287(= RPC VI 6649.1), AE; 27 mm.; 14,43 gr.; 11.

4. Berlin 18224105(= RPC VI 6649.2), AE; 27 mm.; 11,01 gr.; 11.

5. New York 1944.100.62598(= RPC VI 6649.3), AE; 26 mm.; 11,94 gr.; 12.

6. New York 1944.100.62597(= RPC VI 6649.4), AE; 26 mm.; 10,4 gr.; 12.

7. Washington 74.108.22(= RPC VI 6649.5), AE; 15.22 gr.;12.

8. Wildwinds(= RPC VI 6649.6), AE; 28 mm.; 11.76 gr.

9. SNG Copenhagen 285, AE; 13.32 gr.; 12.

141. ÖY. : Elagabalus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K M AYPHΛIOC ANTΩNEINOC CEB.

AY. : İki süslemeli sütun arasında kaya yığının üzerinde oturan tanrı, sola doğru,sağ elinde defne dalını ileri uzatmakta, sol elini kayaya yaslamakta,tanrının üstünde Argaios betimi bulunmakta; MHTPOΠIO KAICAPI NEΩKOPOY ET E.

1. Nomos 10(5/2015), lot 118(=RPC VI 6719.3), AE; 35 mm.; 28,06 gr.; 12.*

2. Paris FG 648(=RPC VI 6719.2), AE; 22.39 gr.

142. ÖY. :Elagabalus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; []YPHΛI[].

AY. : Distylos tapınağın içinde cepheden figür, zırh giyimli, sağ elini havaya kaldırmakta, sol elini yana uzatmakta, sol elinin üst kısmında yıldız bulunmakta; tapınağın

alınlğında Argaios betimi bulunmakta, Argaios'un zirvesinde çelenk bulunmakta; []ΠΟ KAICAPIA.

1. Kayseri 77/666, AE; 26 mm.; 14,05 gr.; 12.*

ELAGABALUS VE SEVERUS ALEXANDER

143. ÖY. : Elagabalus'un başı, taçlı, paludamentumlu, sağa; genç Severus Alexander'ın başı, sola, paludamentumlu; AY K M AYPH ANTΩN K M AYPH[].

AY. : İki sütun arasında kaya yığının üzerinde oturan tanrı, sola doğru,sağ elinde defne dalını ileri uzatmakta, sol elini kayaya yaslamakta,tanrının üstünde Argaios betimi bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟ KAICAPI ΝΕΩΚΟΡΟΥ ΕΤ Ε.

1. SNG Hunterian 2268, AE; 37 mm.; 25.75 gr.; 12.*
2. CNG EA 421 (5/2018), lot 456, AE; 32 mm.; 18.76 gr.; 12.
3. Sydenham 527i.

144. ÖY. : Elagabalus'un başı, taçlı, paludamentumlu, sağa; genç Severus Alexander'ın başı, sola, paludamentumlu;[]Α.

AY. : Argaios, önünde iki agonistik urnesi arasında tetrastilos tapınak; [ΜΗΤΡΟΠΟ KAICAPI ΝΕ]ΩΚΟΡΟ[Υ ΕΤ Ε].

- 1.New York 1953.171.1414(= RPC VI 6721.1), AE; 33 mm.; 24.08 gr.; 11.*

JULIA CORNELIA PAULA (ELAGABALUS'UN İLK EŞİ)

145. ÖY. : Julai Paula'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; ΙΟΥΚΟΡΗΑΥ ΛΑ[].

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠ KAICAP, sunak içinde ΕΤ Γ.

1. BMC 1925,0204.1(=RPC VI 6704.1), AE; 28 mm.; 12.69 gr.; 12.*
2. Paris FG 650(=RPC VI 6704.2), AE; 10,89 gr.
3. Paris FG 651(=RPC VI 6704.3), AE; 11.74 gr.
4. Berlin 18224156(=RPC VI 6704.4), AE; 26 mm.; 11.56 gr.
5. Oxford(=RPC VI 6704.5), AE; 28 mm.; 12.70 gr.; 12.
6. New York 1974.226.190(=RPC VI 6704.6), AE; 27 mm.; 10.15 gr.; 6.

7. Henseler(=RPC VI 6704.7), AE; 26 mm.; 13.07 gr.; 12.

ANNIA AURELIA FAUSTINA (ELAGABALUS'UN ÜÇÜNCÜ EŞİ)

146. ÖY. : Annia Faustina'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; [] ANNIA ΦAYCT CEBAC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΡΙ, sunak içinde ET E.

1. Berlin 18224158(=RPC VI 6725.1), AE; 28 mm.; 12.54 gr.; 6.*
2. Gorny & Mosch 142 (1/2005), lot 2054(=RPC VI 6725.2), AE; 24 mm.; 10.68 gr.
3. Henseler(=RPC VI 6725.3), AE; 28 mm.; 11.65 gr.; 6.
4. Henseler(=RPC VI 6725.4), AE; 27 mm.; 13.13 gr.; 12.

JULIA MAESA (ELAGABALUS VE ALEXANDER SEVERUS'UN BÜYÜK ANNESİ, M.S.165-224)

147. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; IOYΛΙΑ [MAICA CEBACT].

AY. : Sunak üzerinde Argaios, Argaios'un üç zirvesi üzerinde ayakta üç tanrı, tanrılar sağ elini havaya kaldırmışlar, sol ellerinde asa tutmaktalar; [ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑ]ΡΙΑ, ΝΕΩΚΟ, sunak içinde ET B.

1. Kayseri 2265/1, AE; 28 mm.; 12.11 gr.; 12.*
2. BMC 1840, 1226.452(=RPC VI 6679.1), AE; 28 mm.; 12.13 gr.; 12.
3. Henseler(=RPC VI 6679.2), AE; 29 mm.; 14 gr.; 12.
4. Sydenham 529, AE; 27 mm.
5. SNG Hunterian 2269, AE; 28 mm.; 10 gr.; 12.

148. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa; IOYΛΙΑ MAICA CEBAC.

AY. : Yüksek bir platform üzerinde Argaios, üç zirvesi üzerinde ayakta üç tanrı, sağ ellerini havaya kaldırmışlar, sol ellerinde asa tutmaktalar; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑ, platform içinde ΝΕΩΚΟΡ yazmakta, ET B.

1. Berlin 18224168(=RPC VI, 6680.1), AE; 28 mm.; 10.87 gr.; 12.*
2. Righetti 1796(=RPC VI, 6680.2), AE; 27 mm.; 12.19 gr.; 11.

149. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; IOYΛΙΑ MAICA CEBACTH.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, Agaios'un zirvesinde üç tanrı kol kola durmakta; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΟ ΚΑΙCΑΡΙΑ, sunak içinde ET B.

1. Berlin 18224164(=RPC VI, 6675.6), AE; 28 mm.; 11.85 gr.*
2. BMC Greek 296(=RPC VI, 6675.1), AE; 27 mm.; 11.68 gr.; 11.
3. BMC 1946.0606.197(=RPC VI, 6675.2), AE; 25 mm.; 13.54 gr.;12.
4. BMC 1961,0301.328(=RPC VI, 6675.3), AE; 25 mm.; 8.95 gr.; 12.
5. Paris FG 652A(=RPC VI, 6675.4), AE; 9.83 gr.
6. Berlin 18224166(=RPC VI, 6675.7), AE; 28 mm.; 11.79 gr.
7. Berlin 18224167(=RPC VI, 6675.8), AE; 10.53 gr.
8. SNG Fitzwilliam 5481(=RPC VI, 6675.9), AE; 10.04 gr.; 11.
9. New York 1944.100.62601(=RPC VI, 6675.10), AE; 26 mm; 13.34 gr.;12.
10. New York 1944.100.62602(=RPC VI, 6675.11), AE; 26 mm.; 11.28 gr.; 12.
11. New York 1944.100.62603(=RPC VI, 6675.12), AE; 27 mm: 9.99 gr.;12.
12. New York 1944.100.62604(=RPC VI, 6675.13), AE; 26 mm.; 11.60 gr.; 12.
13. New York 1944.100.62605(=RPC VI, 6675.14), AE; 26 mm.; 12.50 gr.; 12.
14. New York 1953.171.1399(=RPC VI, 6675.15), AE; 27 mm; 10.54 gr.; 12.
15. Oxford(=RPC VI, 6675.16), AE; 27 mm.; 11.61; 11.
16. Lindgren 1721(=RPC VI, 6675.21), AE; 28 mm.; 12.15 gr.
17. Pecunem 39, (3/2016), lot 778(=RPC VI, 6675.22), AE; 27 mm.; 11.18 gr.
18. SNG von Aulock 6507(=RPC VI, 6675.23), AE; 13.50 gr.

150. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa, taçlı, giyimli, kontrmarklı; ΙΟΥΛΙΑ [ΜΑΙCΑ] CEBACT[H].

AY. : İki sütun arasında kaya yığını üzerinde oturan tanrı, ışın taçlı, sol elinde defne dalını ileri uzatmakta, sağ eliyle dağdan destek almakta, sol elinin üzerinde Argaios agalması bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΟ ΚΑΙCΑΡΙΑ, ΝΕΩΚΟΡΟΥ ET B.

1. New York 1944.100.62600(=RPC VI, 6655.2), AE; 37 mm.; 23,23 gr.;11.*
2. Berlin 18224159(=RPC VI, 6655.1), AE; 36 mm.; 25.67 gr.
3. Paris 653, AE; 24.69 gr. (kontrmarksız).

151. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; [IOY]ΛΙΑΜΑ[ICA] CEBACTH.

AY. : Argaios önünde iki agonistik ödül urnesi arasında tetrastylös tapınak, dağın üç zirvesinin her birinin üzerinde bir tanrı bulunmakta, tanrılar sağ ellerini havaya kaldırmakta, sol ellerinde asa tutmaktalar; ΜΗΤΡΟΠΟΛ ΚΑΙCΑΡΙΑ, ΝΕΩΚΟΡΟΥ, ΕΤ Β.

1. Pecunem Auc. 31 (5/2015), lot 398(=RPC VI, 6656.3), AE; 36 mm.; 24.87 gr.*
2. Paris FG 654A(=RPC VI, 6656.1), AE; 24,37 gr.
3. Gorny & Mosch 118, (2002), lot1818(=RPC VI, 6656.2), AE; 23.34 gr.
4. Rauch 89, (1/ 2011), lot 1813(=RPC VI, 6656.4), AE; 35 mm.; 20.78 gr.

152. ÖY. : Julia Maesa'nın başı, sağa, giyimli; IOYΛΙΑ ΜΕΕCΑ CEBACT.

AY. : Sunak üzerinde dört tane buğday başağı, sunağın içinde Argaios; ΜΗΤΡΟΠΟΛ ΚΑΙCΑΡΙΑ, ΕΤ Β.

1. Berlin 18224169(=RPC VI 6687.1), AE; 24 mm.; 7.71 gr.; 12.*
2. New York 1944.100.62606(=RPC VI 6687.2), AE; 23 mm.; 8.75 gr.; 12.
3. Henseler(=RPC VI 6687.3), AE; 24 mm.; 7.61 gr.; 6.

SEVERUS ALEXANDER (M.S. 222-235)

153. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sola, taçlı, zırhlı, mızrak ve miğfer tutar şekilde, kontrmarklı; [AY K M AYPH CEOYH] ΑΛΕ[ΞΑΝΔΡΟC].

AY. : Argaios önünde iki agonistik ödül urnesi arasında tetrastylös tapınak, urnelerin içinden palmye dalı çıkmakta; ΜΗΤΡΟΠ[Ο ΚΑΙC]ΑΡΙΑ ΝΕΟΚ[ΟΡΟΥ, ΕΤ Α].

1. Kayseri 2008-357, AE; 34 mm.; 21,6 gr.; 12.*
2. Berlin(=RPC VI 6732.2), AE; 33 mm.; 22.59 gr.; 12.
3. New York 1944.100.51942(=RPC VI 6732.3), AE; 33 mm.; 20.48 gr.; 12.
4. Henseler(=RPC VI 6732.4), AE; 34 mm.; 25.42 gr.; 12.

154. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K M AYP [] ΑΛΕΞΑΝΔ[].

AY. : Sunak Üzerinde Argaios, zirvesinde yıldız; ΜΗΤΡΟΠΟΛ ΚΑΙCΑΡΙΑ, sunağın içinde ET Α.

1. Kayseri 1762, AE; 27 mm.; 11.95 gr.; 12.*
2. Paris 657(=RPC VI 6736.2), AE; 11.24 gr.

3. Paris 659(=RPC VI 6736.3), AE; 12.14 gr.
4. Berlin 28791(=RPC VI 6736.7), AE; 26 mm.; 13.13gr.; 12.
5. Sydenham 539, AE; 25 mm.

155. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AVK CEOVHPOC AΛEΞANΔPOC.

AY. : Distylos tapınak içinde Argaios; MH[TP]OΠ KA[ICAPI], ET Γ.

1. Kayseri 71/76-39, AE; 26 mm.; 13,45 gr.; 12.*
2. Kayseri 2008/371, AE; 27 mm.; 13.2 gr.; 12.* (kontrmarklı ve imparator ışın taçlı)
3. Kayseri 2005/6, AE; 27 mm.; 11.65 gr.; 12.* (kontrmarklı)
4. Kayseri 07/217, AE; 26 mm.; 12.35 gr.; 12.* (kontrmarklı)
5. BMC 1895,0508.192(=RPC VI 6758.1), AE; 29 mm.; 13.89 gr.; 12.
6. Paris FG 667(=RPC VI 6758.3); AE; 9.13 gr.
7. Berlin (=RPC VI 6758.4); AE; 26 mm.; 11.45 gr.; 12.
8. Berlin(=RPC VI 6758.5); AE; 27 mm.; 11.49 gr.; 11.
9. Berlin (=RPC VI 6758.8); AE; 27 mm.; 13.19 gr.; 11.
10. Berlin(=RPC VI 6758.9); AE; 26 mm.; 12.59 gr.; 11.
11. New York 1944.100.62609(=RPC VI 6758.19); AE; 28 mm.; 14.44 gr.; 12.
12. CNG 286(9/2012), lot 249(=RPC VI 6758.26); AE; 27 mm.; 11.38 gr.; 11.
13. SNG Anamur 405, AE; 27 mm; 11.50 gr.; 12.
14. SNG von Aulock 6513(=RPC VI 6758.26); AE; 27 mm.; 13 gr.
15. Sydenham 544, AE; 27 mm.

156. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYKCEOYHP AΛEΞAΔ[].

AY. : Hareket halinde bir Quadriga üzerinde imparator, sağa, imparator toga giyinmiş, sağ elinde patera tutarken sol elinde asa tutmakta, atların üzerinde Argaios betimi bulunmaktadır; MHTPOΠ KAIC, ET Γ.

1. Kayseri 2005/5, AE; 28 mm.; 11,9 gr.; 12.*
2. Kayseri 2008-276, AE; 26 mm.; 10,9 gr.; 12.*

3. Berlin(=RPC VI 6752.1), AE; 26 mm.; 14.74 gr.; 11.
4. Fitzwilliam(=RPC VI 6752.2), AE; 28 mm.; 13.25 gr.; 6.
5. Oxford(=RPC VI 6752.3), AE; 27 mm.; 12.25 gr.; 6.
6. Viyana 20182(=RPC VI 6752.4).
7. Wildwinds(=RPC VI 6752.5), AE; 28 mm.; 13.73 gr.

157. ÖY. :Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu;[]KCEOYHP AΛEΞANΔ.

AY. : Hareket halinde quadriga üzerinde giyimli ve kanatlı Nike, sağ elini ileri uzatmakta, sağ elinin üzerinde Argaios betimi; lejant silk.

- 1.Paris 1980.262, AE; 3.79 gr.

158. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu, kontrmarklı; AYKCEOYHPOC AΛ[EΞA]NΔ.

AY. : Girland süslemeli platform üzerinde Argaios, zirvede ayakta çıplak tanrı, sağ elinde globus, sol elinde asa tutmakta; [M]HTPOΠ KAICAP, ET Γ.

1. Kayseri 2008-257, AE; 27 mm.; 12,1 gr.; 12.*
2. BMC 1979.0101.2719(= RPC VI 6755.1), AE; 27 mm.; 12.78 gr.; 11.

159. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; []HP[].

AY. : Korint sütunlu distylos tapınak içinde Argaios, alınlıkta yıldız; MHT[] KAICAP, ET Γ.

1. Kayseri 2008-361, AE; 26 mm.; 12,7 gr.; 11.*
2. Kayseri 2008/334, AE; 26 mm.;11.5 gr.; 12.*
3. Berlin(=RPC VI 6758.7); AE; 26 mm.; 13.12 gr.; 11.
4. Berlin(=RPC VI 6758.9); AE; 27 mm.; 13.29 gr.; 11.
5. Oxford(=RPC VI 6758.13); AE; 26 mm.; 11.22 gr.; 11.
6. Oxford(=RPC VI 6758.14); AE; 27 mm.; 12.05 gr.; 11.
7. Pecunem 39 (1/ 2016), lot 779(=RPC VI 6758.28); AE; 26 mm.; 12.34 gr.
8. SNG Copenhagen 290, AE; 10.67 gr.

160. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; [AYKCE]O[YHP AΛEΞANΔP].

AY. :Korint sütunlu distylos tapınak içinde Argaios, alınlıkta küre, Argaios'un sağ tepesinin üstünde hilal, sol tepesinin üstünde yıldız; MHTPOΠO KAICA[PI], ET Γ.

1. Kayseri 2008- 387, AE; 27 mm.; 11.1 gr. ;11.*
2. Paris AA.GR.1183(=RPC VI 6758.2), AE; 11.65 gr.
3. SNG Anamur 404, AE; 26 mm.; 12 gr.; 12.
4. Sydenham 544-4a.

161. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYK CEOYH AΛEΞANΔ.

AY. : Tykhe, cepheden oturur halde, sur taçlı, cornucopia ve çelenk (?) tutmakta, üzerinde Argaios betimi var iki yanında ayakta Tykhai figürleri bulunmakta, ikisi de polos giyinmekte ve ortalarında oturan Tykhe'yi çelenkle taçlandırmaktalar; MHTPOΠ KAICAPI, ET [Γ].

- 1.Paris FG 677(=RPC VI 6747.1), AE; 35 mm.; 21,87 gr.

162. ÖY. : SeverusAlexander'ın başı, sağa, defne çelenkli; AY K CEOYH AΛEΞANΔP.

AY. : Tykhe, sağa, başını kapatan bir kıyafet giymekte, başında sur olarak Argaios bulunmakta; MHTPO[Π] KAICA[PI], ET Γ.

1. Helios Auction 5 (6/ 2010), lot 1099011(=RPC VI 6777.2), AE; 3.84 gr.*
2. Berlin(=RPC VI 6777.1), AE; 18 mm.; 4.04 gr.; 6.
3. Lindgren A1727A(=RPC VI 6777.3), AE; 17 mm.; 4.23 gr.

163. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K M CEOYHPOC AΛEΞANΔPOC.

AY. : Serapis, ayakta ve giyimli, sol elinde asa tutmakta, sağ elini havaya kaldırmakta, sağında süslemeli sunak üzerindeki Argaios; MHTPOΠOΛ KAICAPIAC, ET [Γ].

1. Berlin(=RPC VI 6743.1), AE; 36 mm.; 29.36 gr.;12.*
2. Munchen 97(=RPC VI 6743.2), AE; 20.40 gr.

164. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYK CEOYHPOC AΛEΞANΔPOC.

AY. : Serapis, sola doğru, cepheden, başını geriye çevirmiş, başında kalathos, sol elinde Argaios agalması tutmakta, sağ elini havaya kaldırmış; ΜΗΤΡΟΠΟ ΚΑΙCΑΡΙΑC N, ET Γ.

1. Berlin 457/1900(= RPC VI 6740.2), AE; 37 mm.; 28.77 gr.; 12.*
2. Paris FG 673(= RPC VI 6740.1), AE; 24,24 gr.
3. Sydenham 545, AE; 35 mm.

165. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli; ΑΥΚΕΟΥΗΡΟC ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ.

AY. : Süslemeli Agonistik ödül urnesi, süslemelerin ortasında Argaios betimi, urnenin içinden üç tane palmye dalı çıkmakta; ΜΗ ΚΑΙCΑΡΙ ΝΕΩΚΟ, ET Γ.

1. Tom Vossen 2165, AE; 21 mm.; 7,67gr.*
2. BMC 1884,0425.1070 (=RPC VI 6773.1), AE; 22mm.; 7.75 gr.; 12.
3. CNG 351 (5/2015), lot 561(=RPC VI 6773.2), AE; 20 mm.; 7.65 gr.; 12.
4. Gülek Boğazı Definesi, no. 24(=RPC VI 6773.3), AE; 20 mm.; 5.50 gr; 11.
5. Henseler(=RPC VI 6773.4), AE; 21 mm.; 6.09 gr.; 12.
6. Sydenham 552, AE; 22 mm.

166. ÖY. :Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; lejant silik.

AY. : Distylos tapınak içinde Argaios; [ΜΗΤΡΟΠ] ΚΑΙCΑ, ET Δ.

- 1.Kayseri 2008/332, AE; 26 mm.;13 gr.; 12.*
2. Paris AA.GR.1180(=RPC VI 6786.1), AE; 15.16 gr.
3. Berlin(=RPC VI 6786.2), AE; 27 mm.; 13.08 gr.; 12.
4. Effler coll.(=RPC VI 6786.3), AE; 27 mm.; 12.75 gr.; 6.
5. Henseler(=RPC VI 6786.4), AE; 26 mm.; 10.92 gr.; 12.
6. Henseler(=RPC VI 6786.5), AE; 27 mm.; 12.78 gr.; 12.
7. Wildwinds(=RPC VI 6786.6), AE; 27 mm.

167. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; ΑΥ Κ ΕΟΥ ΑΛΞΑΝ.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; ΜΗΤΡ[] ΚΑΙCΑΡ, ET Δ.

1. Kayseri 71/145-5, AE; 26mm.; 13 gr.; 12.*
2. Berlin 18224147(=RPC VI 6710.1), AE; 26 mm.; 12.61 gr.; 6.

168. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AY K CEOYH AΛEΞANΔP.

AY. : İki vexillium arasında Argaios, zirvesinde ayakta çıplak tanrı, sol elinde asa tutmakta, vexilliumların üzerinde kartal bulunmakta; MHTPOΠ KAICAPI, ET E.

1. SNG Copenhagen 292(=RPC VI.6793.1), AE; 36 mm.; 27.18 gr.; 6.*

169. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K CEOYH AΛEΞANΔP.

AY. : Tykhe, tahtta oturmakta, polos giyimli, sur tacı takmakta, patera ve cornucopia tutmakta; sol üstte Argaios betimi bulunmakta; MHTPOΠ KAICAPI, ET E.

1. Oxford(=RPC VI 6801.1) AE; 26 mm.; 10.18 gr.; 7.*

170. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYKCEO[] AΛEΞ[].

AY. :Distylos tapınak alınlığının üzerinde Argaios, tapınağın içinde kartal,başını sağa çevirmiş, tapınak alınlığı içinde küre bulunmakta; MHTPOΠO []API, ET Ç.

1. Kayseri 87/109, AE; 27 mm.; 13,7 gr.; 12.*
2. Henseler 810; 1221, AE; 26 mm.; 12.07 gr.; 12.

171. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYK CEOYHPOC AΛEΞANΔP.

AY. : İki vexillum arasında Argaios, zirvesinde kartal, kanatları açık, başını yukarı kaldırmış, ağzında çelenk tutar şekilde; MH[TPOΠ]O KAICAI, ET Ç.

1. Kayseri 2008-284, AE; 27 mm.; 13,3 gr.; 12.*
2. Kayseri 2005/111, AE; 26 mm.;13.55gr.; 12.*
3. Kayseri 2008/376, AE; 27mm.; 12.2 gr.;1.*
4. Kayseri 2008/407, AE; 26 mm.; 12.gr.; 6.*
5. Kayseri 2015/ 66, AE; 27 mm.; 13.4 gr.12.*
6. Kayseri 2008-320, AE; 26 mm.; 13,6 gr.; 12.*

7. Kayseri 2008/343, AE; 25 mm.;12 gr.;12.*
8. BMC Greek 315(=RPC VI 6815.1), AE; 28 mm.; 11.93 gr.;11.
9. Paris FG 685(=RPC VI 6815.2), AE; 11.50 gr.
10. Berlin Löbb.(=RPC VI 6815.3), AE; 12.06 gr.; 6.
11. Berlin Löbb.(=RPC VI 6815.4), AE; 13.30 gr.; 6.
12. Berlin Löbb.(=RPC VI 6815.5), AE; 14.59 gr.; 12.
13. Berlin 396/1880(=RPC VI 6815.6), AE; 27 mm.; 12.81 gr.; 12.
14. Munchen 103(=RPC VI 6815.7), AE; 10.46 gr.
15. RBN 69 (1913), p. 126, no. 50(=RPC VI 6815.8), AE; 27 mm.
16. New York 1944.100.62615(=RPC VI 6815.11), AE; 26 mm.; 12.61 gr.; 12.
17. New York 1944.100.62616(=RPC VI 6815.12), AE; 26 mm.; 12.37 gr.; 12.
18. New York 1944.100.62617(=RPC VI 6815.13), AE; 27 mm.; 12.53 gr.; 12.
19. New York 1953.171.1409(=RPC VI 6815.14), AE; 26 mm.; 11.51 gr.; 6.
20. CNG EA 337 (1/ 2014), lot 221(=RPC VI 6815.15), AE; 26 mm.; 13.05 gr.; 12.
21. SNG von Aulock 6517(=RPC VI 6815.18), AE; 27 mm.; 13.05 gr.
22. Sydenham 565, 27 mm.

172. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYK CEOYHPOC AΛEΞANΔP.

AY. : İki vexillum arasında Argaios, zirvede çelenk, en üstte solda yıldız, sağda hilal; [MHTPO]ΠO KAICAPIAC, ET Ç.

1. Kayseri 2008-299, AE; 27 mm.; 13,1 gr.; 11.*
2. Henseler 815; 1224, AE; 26 mm.; 13.34 gr.; 12.

173. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AYKCEO[YHP]OC AΛEΞ[ANΔP].

AY. : Sunak üzerinde Argaios, sunağın içinde yan yana yıldız/hilal(?);MHTRO KAIC[].

1. Kayseri 2008-301, AE; 25 mm.; 12,2 gr.; 6.*

174. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYK CEOYHPOC AΛEΞN[]POC CEBA.

AY. : Askeri giyimli imparator, sola doğru, sağ elinde elinde mızrak ve manto tutmakta, sol eliyle ateş sunağına patera ile sunu yapmakta, imparatorun arkasında Nike onu defne çelengi ile taçlandırmakta, ateş sunağının üzerinde Argaios betimi bulunmakta; MHTPOΠOΛEΩC KAICAPIAC, ET C.

1. Naville Auc. 25 (9/2016), lot 261(=RPC VI 6809.1), AE; 37 mm.; 26,09 gr.; 12.*

175. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYKCEOYHPOC AΛEΞANΔP.

AY. : İki vexillum arasında ayakta Herakles, sola doğru, sağ elinde defne dalı, sol elinde sopa tutmakta, vexillumların üstünde Argaios bulunmakta; MHTPOΠO KAICAPIA, ET C.

1. Naumann 45 (7/2016), lot 577, AE; 27 mm.; 11,78 gr.; 6.*

2. Berlin 735/1914(=RPC VI 6810.1), AE; 26 mm.; 11.73 gr.; 12.

3. Munchen 95a(=RPC VI 6810.2).

4. Henseler(=RPC VI 6810.3), AE; 27 mm.; 11.43 gr.

176. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu, kontrmarklı; AYKCEOYHP AΛEΞA[].

AY. : Argaios zirvesinde çelenk; MHTPO KAICAP, ET C.

1. Kayseri 2008/236, AE; 27 mm.; 10.4 gr.; 12.*

2. BMC 1926.0116.942(=RPC VI 6818.1), AE; 26 mm; 13.14 gr.; 11.

3. Oxford(=RPC VI 6818.2), AE; 28 mm.; 13.79 gr.; 12.

4. G Rhode(=asiaminorcoins.com 10490=RPC VI 6818.3), AE; 27 mm.; 13.37 gr.

5. Tom Vossen(=asiaminorcoins.com 566=RPC VI 6818.4), AE; 26 mm.; 12.49 gr.

6. Sydenham 567, AE; 25 mm.

7. Sydenham 567a, AE; 26 mm.

177. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, ışın taçlı, paludamentumlu; A[Y]K CEOYHPOC AΛEΞANΔP

AY. : Argaios, defne çelengi içinde; MHTPOΠO KAICAPI ET C

1. Milano 987/18/224(=RPC VI 6812.1) , AE; 27 mm.*

178. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; ΑΥΚΕΟΥΗΡ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC.

ΑΥ : Tetrastylös tapınak içinde Argaios, alınlık içinde globus bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC ΚΑΙC[], ET Ç.

1. Paris 684, AE; 14.38 gr.*
2. Paris 683, AE; 11.84 gr.

179. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; ΑΥ ΚΕΟΥΗΡΟC ΑΛΕΞΑΝΔΡΟC CEB.

ΑΥ. : İki ışın taçlı sütun arasında Argaios, zirvesinde çelenk bulunmakta; ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙC ΚΑΙCΑΡΙΑC ΑΛΕΞΑΝ ΝΕΩΚΟΡΟ, ET Z.

1. BMC 1872.0709.324(=RPC VI 6834.1), AE; 37 mm.; 23.02 gr.; 12.*
2. Munchen 107(=RPC VI 6834.2), AE; 35 mm.; 24.67 gr.
3. MM Deutschland 12(2003), 257(=RPC VI 6834.3), AE; 22.65 gr.
4. Sydenham 579, AE; 36 mm.

180. ÖY. : Severus Alexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; ΑΥΚ ΚΕΟΥΗ[ΡΟC ΑΛΕΞΑΝΔΡ].

ΑΥ. :Platform üzerinde Argaios, zirvede çelenk, sağ tepenin üzerinde hilal, sol tepenin üzerinde yıldız bulunmakta; [ΜΗΤΡ]ΟΠΙC ΚΑΙCΑΡ, ET [Z].

1. Kayseri 2008/367, AE; 26mm.; 10.9 gr.;12.*
2. Kayseri 2008-345, AE; 27 mm.; 12.4 gr.; 12.* (kontrmarklı)
3. Kayseri 2000/541, AE; 26mm.; 12.05 gr.; 12.* (kontrmarklı ve arka yüz lejantı ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC ΚΑΙCΑΡ)
4. Paris FG 698(=RPC VI 6841.1), AE; 13,90 gr.
5. New York 1944.100.62619(=RPC VI 6841.2), AE; 28 mm.; 15.61 gr.; 11.
6. New York 1977.158.854(=RPC VI 6841.3), AE; 26 mm.; 12.23 gr.; 12.
7. Henseler(=RPC VI 6841.4), AE; 26 mm.; 11.52 gr.; 12.
8. Henseler(=RPC VI 6841.5), AE; 27 mm.; 12.46 gr.; 12.
9. Henseler(=RPC VI 6841.6), AE; 26 mm.; 12.51 gr.; 6.

10. SNG Anamur 412, AE; 26 mm.; 10.90 gr.; 11.

11. Sydenham 543, AE; 27 mm.

181. ÖY. : SeverusAlexander'ın başı, sağa, taçlı, paludamentumlu, kontrmarklı; AYKCEOYHP AΛEΞA[].

AY. : Argaios zirvesinde çelenk; MHTPO KAICAPI, ET Z.

1. Kayseri 72/121-27, AE; 27 mm.; 13.5 gr.; 12.*
2. Kayseri 2008/245, AE; 26 mm.; 12.6 gr.; 12.*
3. Kayseri 2008/277, AE; 27 mm.; 13.3 gr.; 12.*
4. Paris FG 697(=RPC VI 6843.2), AE; 11.74 gr.
5. Berlin(=RPC VI 6843.4), AE; 12.63 gr.; 12.
6. New York(=RPC VI 6843.9), AE; 26 mm.; 11.38 gr.; 6.
7. SNG Hunterian 2277, AE; 28 mm.; 12 gr.; 6.

182. ÖY. : SeverusAlexander'ın başı, sağa, taçlı; AYK CEOV AΛEΞAN.

AY. : Distylos tapınak içinde Argaios; MHTPO KAICAP, ET [Z].

1. Kayseri 6198, AE; 20 mm.; 4,2 gr.; 5.*
2. Kayseri 87/226, AE; 17 mm.; 4.75 gr.; 11.*
3. Kayseri 2005/113, AE; 15 mm.; 4.1 gr.; 12.* (İmparator ışın taçlı)
4. Kayseri 6527/6, AE; 17.5 mm.; 3.5 gr.; 12.* (İmparator ışın taçlı ve lejant AYK CEOVHP AΛEΞAN)
5. Paris 699(=RPC VI 6849.1), AE; 18 mm.; 5.54 gr.
6. Henseler(=RPC VI 6849.2), AE; 16 mm.; 3.95 gr.; 12.

JULIA AVITA MAMAEA (SEVERUS ALEXANDER'IN ANNESİ)

183. ÖY. : Julia Mamaea'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; IOYΛIA MAMEA CEBAC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; MHTPOII KAICAPI, sunak içinde ET Γ.

1. Henseler(=RPC VI 6760.2), AE; 27 mm.; 13.58 gr.; 6.*
2. Milano 12234(=RPC VI 6760.1), AE; 10.91 gr.; 12.

184. ÖY. : Julia Mamaea'nın başı, sağa, giyimli ve diademli; IOYΛIA MAMEA CEBA[C].

AY. : Hareket halinde bir Quadriga üzerinde imparator, sağa, imparator toga giyinmiş, sağ elinde patera tutarken sol elinde asa tutmakta, atların üzerinde Argaios betimi bulunmakta; MHTPO[II] KAICAPI, ET Γ.

1. SNGAnamur 421(=RPC VI 6761.1), AE; 26 mm.; 11.20 gr.; 12.
2. Henseler (=RPC VI 6761.2), AE; 28 mm.; 12.13 gr.; 12.*
3. Henseler(=RPC VI 6761.3), AE; 27 mm.; 14.24 gr.; 12.

185. ÖY. : Julia Mamaea'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; IOYΛIA MAMEA CEBAC.

AY. : Distylos tapınağın içinde Argaios, alınlığın içinde yıldız bulunmakta; MHTPO[II] KAI[CAPIA], ET Γ.

1. Roma Numismatics 2 (11/ 2013), lot 420(=RPC VI 6762.9), AE; 26 mm.; 14.22 gr.; 7.*
2. Berlin 18223970(=RPC VI 6762.1), AE; 12.36 gr.; 12.
3. SNG Danish 302(=RPC VI 6762.2), AE; 25 mm.; 12.10 gr.; 12.
4. Viyana 20191(=RPC VI 6762.3).
5. CGT coll.(=RPC VI 6762.4), AE; 26 mm.; 12.02 gr.; 6.
6. Henseler(=RPC VI 6762.5), AE; 27 mm.; 13.32 gr.; 12.
7. Henseler(=RPC VI 6762.6), AE; 26 mm.; 13.81 gr.
8. Henseler(=RPC VI 6762.7), AE; 27 mm.; 14.19 gr.; 6.
9. Lindgren III, A957a(=RPC VI 6762.8), AE; 13.06 gr.
10. Sydenham 598a, AE.

III. GORDIANUS (M.S. 238-244)

GÜMÜŞ

186. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AYK M ANTΩ[ΓOPΔI]ANOC CE.

AY. : Yüksek kaideli ve süslemeli iki sütunun tepe kısmında Argaios bulunmakta; MHTPOII KAICAPIAC, ET Γ, sütunların arasında BNE.

1. BMC 1986,0845.2, AR.; 8.82 gr.; 12.*
2. Henseler 863a(=Bland 14/2)

187. ÖY. : III. Gordian'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY K M ANTΩ ΓΟΡΔΙΑΝΟC CE.

AY. : Agonistik ödül urnesi, süslemeli ve içinde iki adet palmiye dalı çıkmakta, dalların üzerinde Argaios betimi, Tykhe kontrmarklı; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑΙCΑΡ ΓΟΡΔΙΑΝΙ ΟΙ[], ET Γ.

1. CNG 85(2010), lot 618(=Henseler 861a,1302), AR; 22 mm.; 9,08 gr.; 12.*

188. ÖY. : III. Gordian'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY KAI M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC CE.

AY. : Tranquilla'nın başı, sağa, giyimli, başında Argaios agalması; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑΙCΑΡΙΑC B, ΕΤΟΥCΓ.

1. BMC 1853,0512.214, AR; 6,74 gr.; 12.*
2. Sydenham 600, didrahmi (arka yüz lejnatı ΜΗΤΡΟ ΚΑΙCΑΡΙΑC B)

189. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; [ΑV K]M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC CE.

AY. : Argaios'un üzerinde çelenk, Tykhe kontrmarklı; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑ[ΙCΑΡΙΑC], BNE, ΕΤΟΥC Δ.

1. Kayseri 87/487, AR; 22 mm.; 7,65 gr.; 12.*
2. Berlin Löbb.(=Henseler 869a.1), AR; 9.16 gr.; 12.
3. CNG 54(2000), lot 1167(=Henseler 869a.2), AR; 8.43 gr.
4. Emporium 62(2009), lot 677(=Henseler 869a.3), AR; 5.71 gr.
5. Henseler 869a, 1311, AR; 23 mm.; 9.06 gr.; 12.

190. ÖY. : III. Gordian'ın başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; ΑV K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC CE.

AY. : Argaios, zirvesinde çelenk, kontrmarklı; ΜΗΤΡΟ ΚΑΙC BN, ET Δ.

1. CNG 869830, AR; 22mm.; 7.72 gr.; 12.*
2. Berlin I-B(=Henseler 868d.1), AR; 9.48 gr.; 12.
3. Berlin Löbb.(=Henseler 868d.2), AR; 8.39 gr.; 12.
4. Paris FG 755(=Henseler 868d.3), AR; 6.79 gr.; 12.
5. BMC Greek 341(=Henseler 868d.4), AR; 7.44 gr.; 11.

6. BMC 1979.0101.1152(=Henseler 868d.5= SNG von Aulock 6524), AR; 7.57 gr.; 12.
7. Peus 279 (1972), lot 264(=Henseler 868d.6), AR; 8.44gr.
8. GM 122 (2003), lot 1864(=Henseler 868d.7), AR; 8.41 gr.
9. Elsen 83 (2005), lot 655(=Henseler 868d.8), AR; 9.53 gr.
10. Sydenham 601, didrahmi

191. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AV KAI M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Argaios, sağ ve sol zirvelerinin üzerinde birer yuvarlak bulunmakta; MHTPO KAICA BNE, ET E.

1. Naumann 53 (5/2017), lot 587, AR; 20 mm.; 6.7 gr.*
2. Oxford(=Henseler 897g.1), AR; 4.02 gr.; 12.
3. CNG 33(1995), lot 1295(=Henseler 897g.2), AR; 5.72 gr.
4. MZ 151 (2009), lot 422(=Henseler 897g.3), AR; 6.53 gr.
5. GM224 (2014), lot 369(=Henseler 897g.4), AR; 5.17 gr.
6. Henseler 897g; 1390, AR; 21 mm.; 6.38 gr.; 6.
7. Henseler 897g; 1391, AR; 20 mm.; 5.32 gr.; 12.

BRONZ

192. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu, kontrmarklı; AY K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; MHTPO[KAICA BNE],ET Δ.

1. Kayseri 72/128-2, AE; 25 mm.;11.5 gr.; 12.*
2. New York 1953.171.1419(= Henseler 881k.1), AE; 10.48 gr.; 12.
3. Berlin Löbb.(= Henseler 881k.2), AE; 9.91 gr.; 6.
4. Munchen 115c(= Henseler 881k.3), AE; 9.63 gr.; 12.
5. Paris FG 722(= Henseler 881k.4), AE; 11.96 gr.; 12.
6. SNG Tübingen 4702(= Henseler 881k.5), AE; 11.28 gr.; 12.
7. Lagerkatalog Künker 122 (1996), lot 91(= Henseler 881k.6).

8. Liste Emporium 201 (1998), lot 730(= Henseler 881k.7).
9. MM De 32 (2010), lot 275(= Henseler 881k.8), AE; 12.80 gr.; 6.
10. Sydenham 607, AE; 25 mm.
11. SNG Hunterian 2281, AE; 28 mm.; 12 gr.; 6.
12. SNG Copenhagen 308, AE; 13.67 gr.
13. SNG Anamur 423, AE; 27 mm.; 10.60 gr.; 5.
14. SNG Anamur 424, AE; 27 mm.; 11.80 gr.; 6.
15. SNG von Aulock 6529, AE; 13.26 gr.

193. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu; AY KM ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Çelenk içinde dört satır lejant; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑΙCΑΡΙΑC ENTIX B ET Δ, İlk satırda M,H harfleri arasında Argaios.

1. Kayseri 2008-310, AE; 25 mm.; 9,4 gr.; 11.*

194. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu, kontrmarklı; AY KMANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Çelenk içinde dört satır lejant; ΜΤΤΡΟ ΚΑΙCΑΡΙΑC ENTIXI BN ET Δ, İlk satırda M,H harfleri arasında Argaios.

1. Kayseri 2008-349, AE; 26 mm.; 9,1 gr.; 12.*
2. Oxford(=Henseler 888l.1), AE; 9.38 gr.; 12.
3. Bland 156.

195. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, defne çelenkli, paludamentumlu, kontrmarklı; AY KMANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Çelenk içinde dört satır lejant; ΜΗΤΡΟΠ ΚΑΙCΑΡΙΑC ENTIXI BNE ET Δ, İlk satırda M,H harfleri arasında Argaios.

- 1.Kayseri 2008/394, AE; 26 mm.; 9.6 gr.; 12.*
2. New York 1944.100.62622(=Henseler 888n.1), AE; 10.18 gr.; 12.
3. Paris F12(=Henseler 888n.2), AE; 10.01 gr.; 12.
4. Triton 13 (2010), lot 1394 C78, AE; 9.87 gr.; 11.

5. Sydenham Suppl. 610a.

6. Bland 154.

196. ÖY. : III.Gordianus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu, kontrmarklı; AV K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; MHTPO KAICBN, sunak içinde ENTIX, [E]T Δ.

1. Kayseri 2008-321, AE; 25 mm.; 10 gr.; 11.*
2. Kayseri 90/61, AE; 26 mm.; 9,45 gr.; 12.*
3. Kayseri 2008/316, AE; 26mm.; 9.1 gr.;12.*
4. München 117(=Henseler 885a.1), AE; 8.50 gr.; 12.
5. SNG Schweiz II 1805(= Henseler 881k.2),AE; 9.04 gr.; 11.
6. SNG Tübingen 4704(= Henseler 881k.3), AE; 9.82 gr.; 10-11.
7. Hirsch 185 (1995), lot 1234(= Henseler 881k.4).
8. Emporium 51 (2004), lot 487(= Henseler 881k.5).
9. GM 165 (2008), lot 1582(= Henseler 881k.6).
10. Paris 724,AE; 11,32 gr.
11. Bland 134.

197. ÖY. : III. Gordian'ın başı, sağa, taçlı; AYK M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : III. Gordian'nın başı, sağa, giyimli, başında Argaios agalması; MHTPO KAIC BN.

1. Henseler 890b, 1384, AE; 27 mm.; 9.53 gr.; 12.*
2. Berlin Löbb.(=Henseler 890b.1), AE; 8.96 gr.; 12.
3. BMC 1971.0101.1(=Henseler 890b.2), AE; 9.26 gr.; 6.
4. BMC 1979.0101.2721(=Henseler 890b.1=SNG von Aulock 6530), AE; 9.66 gr.; 12.
5. Sydenham Suppl. 6131
6. Bland 105.

198. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, taçlı; AY K M ANT ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios, Sunağın içinde çelenk; MHT[] KAIC[], ET C.

1. Kayseri 2008-314, AE; 26 mm.; 10,3 gr.; 1.*
2. Berlin Löbb.(=Henseler 900a.1), AE; 9.78 gr.; 12.
3. Paris FG 733(=Henseler 900a.2), AE; 10.30 gr.; 12.
4. Paris FG 734(=Henseler 900a.3), AE; 8.82 gr.; 12.
5. Hirsch 98 (1976), lot 2863(=Henseler 900a.4).
6. Henseler 900a; 1405, AE; 26 mm.; 9.14 gr.; 6.
7. Henseler 900a; 1406, AE; 26 mm.; 10.53 gr.; 12.
8. SNG Anamur 422, AE; 28 mm.; 10.80 gr.; 11.
9. CNG Auc. 358 (8/2015), lot 235, AE; 26 mm.; 9.70 gr.; 1.
10. Bland 171.

199. ÖY. : III. Gordianus'un başı, sağa, taçlı, paludamentumlu; AY [K M ANT]ΓΟΡΔΙΑΝΟC.

AY. : Sunak üzerinde Argaios; MHTPO [KAIC BN], ET C.

1. Kayseri 75/41, AE; 25 mm.; 9,5 gr.; 12.*
2. Oxford(=Henseler 899c.1), AE; 10.01 gr.; 12.
3. SNG Lewis 1724(=Henseler 899c.2), AE; 10.39 gr.; 6.
4. Triton 13 (2010), lot 1394 C81(=Henseler 899c.3), AE; 8.55 gr.; 10.
5. Henseler 899c; 1404, AE; 27 mm.; 9.18 gr.; 1.
6. Bland 172.

TRANQUILLA (III. GORDIANUS'UN EŞİ, M.S. 238-244)

GÜMÜŞ

200. ÖY. : Tranquilla'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; CABINIA TPANKVΛΛINA [AV].

AY. : Argaios; MHTPO KAICA BNE, ET Δ.

1. Auction 223 (3/2009), lot 66, AR; 19 mm.; 3,14 gr.*
2. Oxford(=Henseler 909b.1), AR; 2.56 gr.; 6.
3. Paris 1974.377(=Henseler 909b.2), AR; 3.23 gr.; 6.
4. Slg. Burbules(=Henseler 909b.3).

5. Aufhäuser 4(1987), lot 418(=Henseler 909b.4), AR; 3.44 gr.
6. GM 64 (1993), lot 702(=Henseler 909b.5), AR; 3.54 gr.
7. Hirsch 293 (2013), lot 2956(=Henseler 909b.6), AR; 3.50 gr.
8. Berk 192 (2014), lot 242(=Henseler 909b.7), AR; 3.07 gr.
9. Peus 413(2014), lot 471(=Henseler 909b.8), AR; 3.51 gr.
10. Berk 193 (2015), lot 455(=Henseler 909b.9), AR; 3.89 gr.
11. CNG 99 (2015), lot 460(=Henseler 909b.10), AR; 3.54 gr.;6.
12. Bland, 58.
13. Sydenham 617aa.

BRONZ

201. ÖY. : Tranquilla'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; CABINIA TPANKVΛΛINA

AY. : Çelenk içinde dört satır lejant; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΝΤΙΧΙΟΝ [], ΕΤ Δ, İlk satırda M ve H harfleri arasında Argaïos.

1. Paris FG 740(= Henseler 914.1), AE; 9.68 gr.; 6.*
2. Sydenham Suppl. 617c.
3. Bland 160.

202. ÖY. : Tranquilla'nın başı, sağa, taçlı, giyimli; CABINI TPANKYΛINAC.

AY. : Sunak üzerinde Argaïos, sunak içinde çelenk; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΝΤΙΧΙΟΝ [], ΕΤ Ε, İlk satırda M ve H harfleri arasında Argaïos.

1. Kayseri 2008/232, AE; 27.5 mm.;10.05 gr.; 12.*
2. Naumann 75 (3/2019), lot 546, AE; 25 mm.; 10.73 gr.
3. New York 1953.171.1425(=Henseler 918b.1), AE; 9.94 gr.; 6.
4. New York 1953.171.1426(=Henseler 918b.2), AE; 10.74 gr.; 6.
5. München 119(=Henseler 918b.3), AE; 10.07 gr.; 11.
6. Paris 742(=Henseler 918b.4), AE; 12,29 gr.; 6.
7. Paris AA.GR.16073(=Henseler 918b.5), AE; 9.03 gr.
8. Viyana GR 20207(=Henseler 918b.6), AE; 9.78 gr.; 6.
9. MZ 43 (1981), lot 165(=Henseler 918b.7), AE; 10.55 gr.

10. Sydenham 617g.

11. Bland 175, 181.

TREBONIANUS GALLUS (M.S. 251-253)

203. ÖY. : Trebonianus Gallus'un başı, sağa.

AY. : Argaios zirvesinde çelenk; ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡ, ΕΤΟΥΣ Β.

1. Sydenham 622, AE; 25 mm.¹⁷

2. Mion. IV, p.437,215.

CAESAREA VE SMYRNA HOMONOIA SİKKELERİ

SEPTIMIUS SEVERUS

204. ÖY. : Septimius Severus'un başı, sağa, taçlı; []CEOYHPOC.

AY. :İki agonistik ödül tacı arasında Argaios; CMYP[], ET ΙΑ, altta OMONOIA.

1. Kayseri 72/142-24, AE; 27 mm.; 11,4 gr.; 12.*

2. Paris 539, AE; 14.61 gr.

3. Gorny Auc. 208 (10/2012), lot 1857, AE; 30 mm.; 19.85 gr.

4. Franke-Nollé 937-939.

5. SNG Lewis 1726, AE; 15,49 gr.; 12.

6. Henseler 417a; 767, AE; 29 mm.; 13.91 gr.; 12.

JULIA DOMNA

205. ÖY. : Julia Domna'nın başı, sağa, giyimli; ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ΑΥΤΟΥ.

AY. : Tykhe tahtta oturmakta, sola, başında kalathos bulunmakta, sol elinde cornucopia taşıırken, sağ eliyle Argaios agalmasını ileri uzatır şekilde; CMYPΝΑΙΩΝ ΚΑΙΣΑΡ[ΑΡΕΩΝ], OMONOIA, ET ΙΑ.

1.SNG von Aulock 6481, AE; 28 mm.; 15.76 gr.*

2. Franke-Nollé 951.

3. Sydenham 163, 626b.

¹⁷Fotoğrafi bulunmamaktadır.

CARACALLA

206. ÖY. : Caracalla'nın başı, sağa, taçlı; [A]Y KAI M AYPHAIOC AN[TΩNINOC].

AY. : Argaios, solunda Smyrna Nemesis'i, sola doğru, kanatlı, giysili ve başlıklı, sol ayağının yanında dümen bulunmakta, sağ elini havaya kaldırmış; KAICAPEΩN CMYPNEΩN KOIN, ET IA, OMONOIA.

1. Paris 586, AE; 18,96 gr.*
2. BMC 1979,0101.2724, AE; 29 mm.; 14.69 gr.; 12.
3. SNG von Aulock 6490, AE; 14.68 gr.
4. Franke-Nollé 958.
5. Sydenham 163,624d.

EK 2- LEVHALAR

LEVHA I

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16.1

16.2

17

LEVHA II

18

19

20

21

22

23

24

25.1

25.2

26

27

28

29

30.1

30.2

30.3

31

32

33

34.1

34.2

35.1

35.2

36

37

LEVHA III

LEVHA IV

54

55

56

57

58

59

60.1

60.2

60.3

61

62

63

64

65

66

67

LEVHA V

68

69

70

71

72.1

72.2

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

LEVHA VI

83.1

83.2

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

LEVHA VII

97

98

99

100

101.1

101.2

102

103

104

105

107

108

109

110

LEVHA VIII

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

LEVHA IX

124

125

126.1

126.2

126.3

127

128

129

130

131

132

133

134

LEVHA X

135

136

137

138

139

140.1

140.2

141

142

143

144

145

LEVHA XI

146

147

148

149

152

150

151

153

154

155.1

155.2

162

LEVHA XII

155.3

155.4

156.1

156.2

157

158

159.1

161

159.2

160

163

164

LEVHA XIII

165

166

167

168

169

170

171.1

171.2

171.3

171.4

171.5

171.6

LEVHA XIV

171.7

172

174

173

175

176

177

179

178

180.1

180.2

180.3

LEVHA XV

181.1

181.2

181.3

182.1

182.2

182.3

182.4

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

LEVHA XVI

194

195

196.1

196.2

196.3

197

198

199

200

201

202

204

205

206

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Akbaş, Begümay
 Uyruğu : TC.
 Doğum tarihi ve yeri : 27.10.1993 Bünyan
 Medeni hali : Bekar
 Telefon : 5360355527
 e-posta :
 begumayakbas@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi	2019
Lisans	İstanbul Üniversitesi	2015
Lise	Sema Yazar Anadolu Lisesi	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2013	Adramytteion Kazısı	Öğrenci
2015	Bolu İli Arkeolojik Yüzey Araştırması	Öğrenci
2017	Melikgazi Belediyesi	Arkeolog

Yabancı Dil

İngilizce

Yayınlar

EROL, Ayşe Fatma ve AKBAŞ Begümay, “Caesarea Kenti Sikkelerinde Argaios Dağı Zirvesinde Gösterilen Tanrı Tasviri Üzerine Bir Değerlendirme” Erciyes Dergisi, sayı 498, 2019, 1-10.

Hobiler

Trekking, Fotoğraf Çekmek

Gazili Olmak Ayrıcalıktır...

